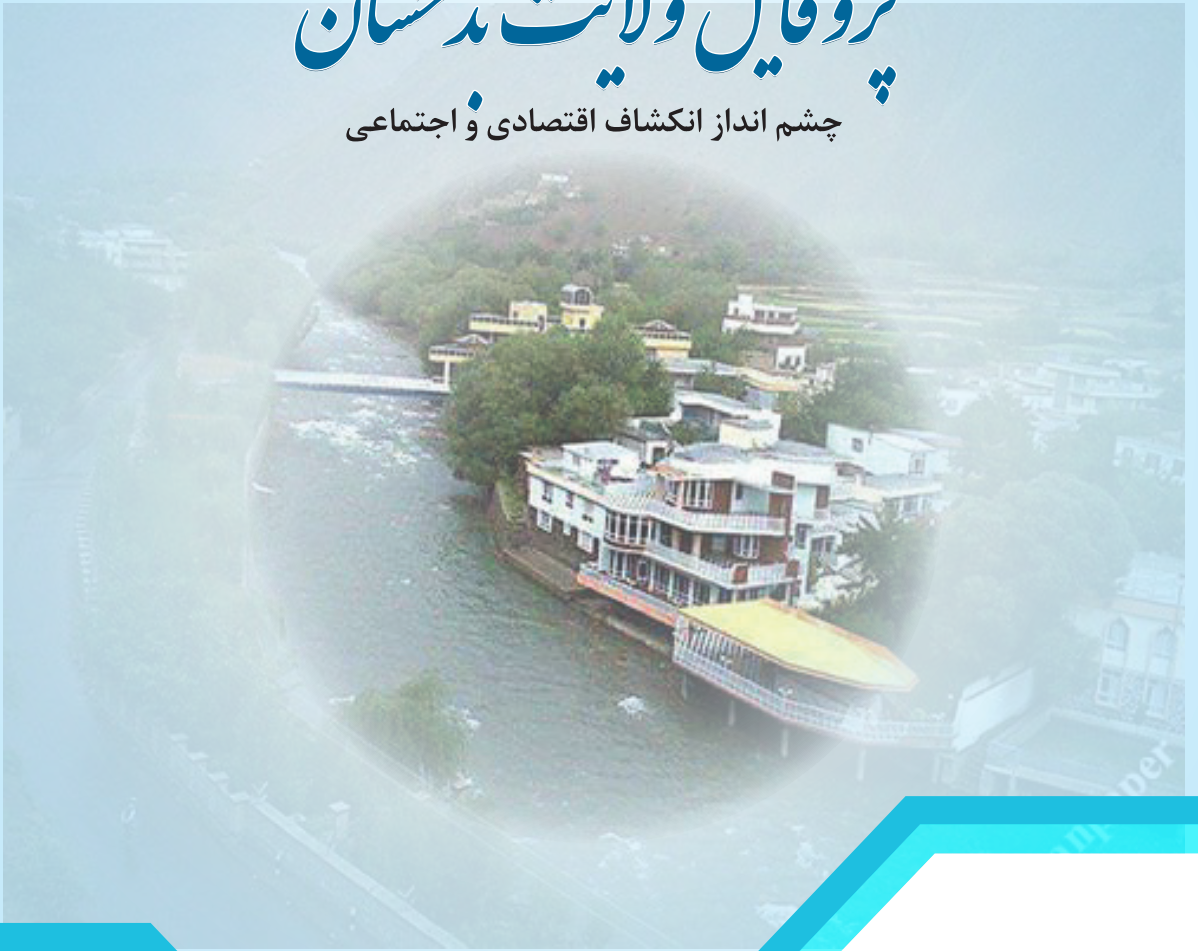

جمهوری اسلامی افغانستان
وزارت اقتصاد

پروفایل ولایت بدخشان

چشم انداز انکشاف اقتصادی و اجتماعی

ریاست اقتصاد ولایت بدخشان
حمل ۱۳۹۸

فهرست مطالب

۱.....	اختصارات
۲.....	پیشگفتار:
۳.....	سپاسگزاری:
۵.....	خلاصه
۶.....	شیوه تدوین
۷.....	معرفی این سند
۸.....	فصل اول
۸.....	معرفی ولایت بدخشان
۸.....	بدخشان در آئینه تاریخ:
۹.....	وضعیت جغرافیایی ولایت بدخشان:
۱۴.....	فصل دوم
۱۴.....	وضعیت عمومی ولایت بدخشان در چوکات کمیته های سکتوری
۱۷.....	سکتور امنیت و دفاع:
۱۸.....	سکتور حکومتداری، حاکمیت قانون و حقوق بشر:
۲۱.....	تحلیل وضعیت موجود سکتور زراعت و انکشاف دهات:
۲۴.....	وضعیت مسئولیت غذایی در ولایت بدخشان:
۲۷.....	قوت ها:
۲۸.....	فرصت ها:
۲۸.....	چالش ها:
۲۸.....	تهدید ها و ضعف ها:
۲۹.....	تحلیل وضعیت موجود سکتور معارف:
۲۹.....	تشریح عمومی:
۳۱.....	مکاتب دارای تعمیر تدریسی:
۳۱.....	بخش تحصیلات عالی دولتی و خصوصی:
۳۲.....	تحلیل وضعیت موجود سکتور صحت:
۳۳.....	اهداف سکتور صحت و تغذی (هدف عمومی):
۳۳.....	ادارات ذیربط که در توسعه انکشافات فعالیت ها و ارزش های صحتی سهم برانده دارند، عبارت اند از:

۳۳	دیدگاه:
۳۵	تحلیل وضعیت موجود سکتور زیربنا و منابع طبیعی:
۴۴	سکتور مسئولیت اجتماعی:
۴۶	ساختارهای سیاسی، اجتماعی، فرهنگی، مذهبی و تحلیل جندر:
۴۷	تحلیل وضعیت موجود سکتور اقتصاد و رشد سکتور خصوصی:
۴۸	در بخش تشبثات:

فصل سوم..... ۵۱

۵۱	مصرف بودجه انکشافی به تفکیک سکتورها
۵۱	معارف:
۵۱	بودجه معارف
۵۲	زراعت:
۵۲	بودجه زراعت:
۵۴	تحصیلات عالی:
۵۴	بودجه تحصیلات عالی
۵۵	صحت عامه:
۵۵	بودجه بخش صحت
۵۶	انرژی و آب:
۵۶	بودجه انرژی و آب
۵۶	فوائد عامه:
۵۷	بودجه فوائد عامه:
۵۷	پروژه های انکشافی ولایت بدخشان

فصل چهارم..... ۶۳

۶۳	تعداد و فعالیت موسسات غیر دولتی NGOS
----	--------------------------------------

فصل پنجم..... ۶۶

۶۶	طرح انکشافی ولایت بدخشان
۶۶	طرح و تحلیل افزایش تولیدات و انکشاف صادرات محصولات زراعتی
۶۶	تحلیل وضعیت:

فصل ششم..... ۶۸

۶۸.....	خلاصه برنامه های ملی دارای اولویت
۶۸.....	برنامه میثاق شهروندی
۷۰.....	۱. برنامه توانمند سازی اقتصادی زنان
۷۱.....	۲. برنامه ملی زیربنا
۷۲.....	۳. انکشاف برنامه جامع ملی دارای اولویت زراعت
۷۵.....	۴. پلان اصلاحی سکتور عدلی و قضایی
۷۵.....	۵. پروگرام انکشافی معادن و منابع
۷۶.....	۶. برنامه انکشافی نیروی بشری
۷۷.....	۷. برنامه حکومتمداری مؤثر
۷۸.....	۸. برنامه انکشاف شهری:
۷۸.....	۹. برنامه انکشاف سکتور خصوصی

فصل هفتم..... ۷۹

۷۹.....	سروی وضعیت زنده گی در افغانستان
۷۹.....	وضعیت زنده گی مردم ولایت بدخشان به اساس سروی ۲۰۱۷-ALCS
۸۱.....	سروی وضعیت زنده گی به سطح ملی
۸۲.....	گزیده شاخص های احصائیوی به سطح ملی

فصل هشتم..... ۱۰۷

۱۰۷.....	معرفی مختصر اهداف انکشاف پایدار SDGS
۱۰۷.....	دیدگاه اهداف انکشاف پایدار SDGS
۱۰۸.....	تمرکز اهداف انکشاف پایدار
۱۰۸.....	فشرده هفده هدف به گونه سمبولیک
۱۰۸.....	اهداف انکشاف پایدار برای افغانستان A-SDGS
۱۰۸.....	اهمیت اهداف انکشاف پایدار برای افغانستان A-SDGS
۱۰۹.....	مراحل تطبیق اهداف انکشاف پایدار برای افغانستان A-SDGS
۱۱۰.....	تارگیت ها و شاخص های اهداف انکشاف پایدار افغانستان
۱۳۷.....	منابع و مآخذ:
۱۳۷.....	منابع معلوماتی در سطح ولایت :

اختصارات

MoEc	وزارت اقتصاد
CSO	نهاد جامعه مدنی
DDA	مجتمع انکشافی ولسوالی
GDDC	ریاست عمومی طرح و توحید
DGO	دفتر مقام ولسوالی
ISLA	ابتکار تقویت سازی ادارات محلی
IDLG	اداره مستقل ارگانهای محلی
INGO	نهاد بین المللی غیر-دولتی
LoGo	حکومتداری محلی (پروژه که توسط UNDP تمويل میشود)
M&E	نظارت و ارزیابی
MoF	وزارت مالیه
MoWA	وزارت امور زنان
PAP	پلان سالانه ولایتی
PBP	پالیسی بودیجه ولایتی
PC	شورای ولایتی
PCM	اعضای شورای ولایتی
PCO	دفتر شورای ولایتی
PDC	کمیته انکشافی ولایتی
PDPG	رهنمود پلانگذاری انکشافی ولایتی
PGO	دفتر مقام ولایت
PSP	پلان استراتژیک ولایتی
DoEc	ریاست اقتصاد ولایتی
PIMS	سیستم مدیریت معلومات ولایتی
PTC	کمیته تخنیکي ولایتی
PPFMC	کمیته مدیریت محاسبه عامه ولایتی
PSTC	کمیته تخنیکي سکتور ولایتی
PLMD	ریاست ولایتی وزارت مربوطه
PPP	پالیسی پلانگذاری انکشافی ولایتی
TC	کمیته تخنیکي
USAID	اداره انکشاف بین المللی ایالات متحده امریکا
WB	بانک جهانی
UNDP	برنامه انکشافی ملل متحد

پیشگفتار:

جای مسرت است که وزارت اقتصاد با سعی و تلاش فراوان کارمندان خویش، موفق گردید تا پروفایل ولایتی انکشاف اقتصادی اجتماعی را برای ۳۴ ولایت کشور تکمیل نموده و به دسترس هم وطنان عزیز، مسولین ولایتی، ادارات مرکزی، موسسات غیر دولتی، سکتور خصوصی، سازمان های ملل متحد و جوامع تمویل کننده فعالیت های اقتصادی و انکشافی قرار دهد.

این پروفایل بیشتر روی رفاه عامه و چگونگی وضعیت اقتصادی و اجتماعی، قدامت تاریخی، سکتور های انکشافی، زیر بنا ها و تخصیص و مصارف بودجه هر ولایت تمرکز نموده و در کل دورنمای اقتصادی و اجتماعی ولایت متذکره را از قبیل ظرفیت های اقتصادی و اجتماعی، چالشها و معضلات فرا راه رشد و انکشاف اقتصادی، فرصت های موجود جهت بهبود وضعیت اقتصادی در جهت آسایش و سعادت مندی اقتصادی تحت مطالعه و ارزیابی قرار داده است.

وزارت اقتصاد، جهت تهیه و ترتیب این پروفایل، یک تیم مسلکی را موظف نمود تا از شیوه های مدرن برای جمع آوری، تحلیل و ارزیابی معلومات در مورد ساحات مشخص مطابق معیارهای تعیین شده، استفاده نموده و پروفایل را مطابق به معیاد زمانی معین ترتیب نمایند. این پروفایل کمک مینماید تا مستفید شونده گان بخصوص نهادهای بودجوی، روند پلانگذاری انکشافی خویش را براساس نیازمندی ها و اولویت های اقتصادی و اجتماعی ولایات تنظیم نموده و مساعدت های مالی جامعه جهانی را مطابق به نیازمندی ها و اولویت های ولایتی هماهنگ نماید تا زمینه بهبود رفاه عامه را در سطح ولایات مساعد نمایند. در این قسمت جا دارد تا از همکاری های بیدریغ ریاست های اقتصاد ولایات، شرکای انکشافی بین المللی و سایر ادارات سکتوری و واحدهای بودجوی که در تهیه و ترتیب این پروفایل ریاست های اقتصاد ولایات و وزارت اقتصاد را کمک نموده اند، صمیمانه قدردانی نمایم.

به امید اینکه، این پروفایل در جهت تصمیم گیری و بهبود وضعیت اقتصادی در ولایت متذکره ممد واقع گردد.

دوکتور مصطفی مستور

وزیر اقتصاد

سپاسگزاری:

سرت دارم که امروز شاهد دستاورد دیگر با همکاری خستگی ناپذیر همکاران مسلکی خویش در وزارت اقتصاد میباشم، پروفایل ولایتی که یک سند جامع معلوماتی در راستای انکشاف اقتصادی و اجتماعی میباشد، بدون همکاری تیم تخنیکي و مسلکی اعم در مرکز و ریاست های اقتصاد ولایات، و سایر واحد های دومی در سطح ولایات امکان پذیر نبود.

من با استفاده از فرصت میخواهم از هریک از همکارانم تحت مدیریت ریاست عمومی طرح و توحید وزارت اقتصاد تشکری نمایم، همچنان از ریاست عمومی پالیسی اقتصادی، تیم تخنیکي شرکای کاری انکشافی مان و سایر موسسات غیر دولتی که ارقام و معلومات را در اختیار همکاران مان قرار داده اند ابراز قدردانی نمایم. همچنین میخواهم از رؤسا سکتوری مرکز امتنان نمایم که در پروسه تدویر جلسات مشوره دهی به منظور غنامندی مسوده پروفایل مذکور همکاران تخنیکي ما را یاری رسانیده اند. به صورت ویژه از همکاری ها و تلاشهای خسته گی ناپذیر محترم میرویس بهیج ریس عمومی طرح و توحید، محترم عبدالرحمن کمین آمر انسجام فعالیت های اقتصادی ولایات، محترم سمیع الله ناظمی مشاور پلانگذاری و عبدالحسیب دقیق رئیس اقتصاد ولایت بدخشان که زحمت کشیده اند، سپاسگزاری نمایم.

باتوجه به وضعیت فعلی کشور و چالشهای موجود، فراراهی تقویت و بهبود وضعیت اقتصادی و اجتماعی در کشور بخصوص ولایات، هنوز هم تلاشهای بیشتر و متعهدانه و مشترکمان نیاز است تا با هم یکجا جهت تقویت برنامه های انکشافی و اقتصادی کار نمایم.

این سند در هشت فصل ترتیب گردیده که شامل معلومات پیرامون معرفی ولایت، ظرفیت های اقتصادی، وضعیت معیشتی، ساختار های اجتماعی و فرهنگی ولایت، وضعیت انکشافی ولایت، طبق ساختار کمیته های سکتوری (هشت گانه)، ظرفیت های موجود در سطح ولایت، وضعیت سرمایه گذاری ها، بودجه انکشافی و مصرف آن طی چندین سال گذشته، معلومات درمورد چگونگی فعالیت های موسسات غیردولتی، منابع و پوتانشیل اقتصادی ولایت، خلاصه برنامه های ملی دارای اولویت، شاخص های عمده اقتصادی و اجتماعی ولایت براساس آخرین آمار اداره ملی احصائیه و معلومات و اهداف انکشاف پایدار افغانستان مورد بحث قرار گرفته است.

قابل به تذکر است پروفایل ولایتی برای نخستین بار بشکل مجموعه از ارقام ومعلومات مهم اقتصادی واحصایوی ترتیب گردیده است که نهاد های پلانگذار و پالیسی ساز را کمک خواهد نمود تا برنامه های انکشافی شانرا بادر نظر داشت موثریت اقتصادی و اجتماعی به تفکیک سکتورهای انکشافی با در نظر داشت وضعیت جغرافیای ولایت مربوطه تحلیل و بررسی نمایند. علاوهً این سند با در نظر داشت اولویت بندی و تخصیص بهتر منابع و امکانات جهت انکشاف متوازن برای مناطق بیشتر آسیب پذیر نیز کمک و یاری می نماید.

در اخیر یکبار دیگر از زحمات هریک سپاس گزاری می نمایم، و تاکید می ورزم تا بادر نظر داشت اهمیت سند معلوماتی فوق (پروفایل ولایتی) امور محوله را برنامه ریزی نماید، در غنامندی و مجدد سازی سند مذکور با در نظر داشت اوضاع مرتبط برای دوره های دو ساله تلاش ورزید و برای تشویق در راستای مشارکت با سایر نهاد های مسول هماهنگی لازم و ضروری را در نظر داشته باشند.

محمد اسماعیل رحیمی

معین مسلکی وزارت اقتصاد

پیام مقام ولایت بدخشان

پروفایل ولایتی ولایت بدخشان که توسط ریاست اقتصاد به همکاری ادارات ذیربط ترتیب شده درحقیقت آئینه تمام نمایی کلیه ارزش های موجوده و نقاط بالقوه در راستای توسعه و انکشاف ولایت بدخشان تلقی گردیده و در آینده ها برای تصمیم گیرندگان به سطح محلی و ملی می تواند رهنمود خوبی باشد که به اساس آن در چوکات سکتورهای مختلف مشکلات و ناهنجاری ها شناسایی گردیده و این سند فرصت و امکان آن را مساعد می نماید تا در راستای آبادانی این ولایت تلاش صورت گرفته و سرمایه گذاری ها به اساس واقعیت ها و حقیقت ها اساس گیرد.

پروفایل ولایتی ترتیب شده توسط ریاست اقتصاد، حاوی کلیه مطالب و مباحث بوده که شامل بخش های: (معرفی کلی ولایت، تاریخچه مختصر ولایت، وجه تسمیه ولایت، وضعیت امنیتی، امنیتی، وضعیت تعلیمی و تحصیلی اعم از استادان مکاتب و دانشگاه ها، وضعیت تربیتی اعم از متعلمین و محصلین، موضوعات مربوط جندر، حدود اربعه ولایت، طول مرزهای مشترک ولایت، نقاط صفری ولایت، وضعیت انرژی در سطح ولایت، زیربناها، وضعیت معادن، وضعیت زمین های للمی و آبی در سطح ولایت وضعیت محصولات زراعتی، موضوعات نفوس بادر نظر داشت تفکیکی فیصدی نفوس شهری و دهاتی، نیروی کار موجوده، وضعیت آب های حوزوی، وضعیت دانشگاه های دولتی و خصوصی، وضعیت فقر در ولایت، وضعیت خدمات اجتماعی، موضوعات سیاسی، وضعیت خدمات مخبراتی، موضوعات حکومت داری، موجودیت موسسات غیردولتی و فعالیت شان درچوکات سکتورهای مختلف، وضعیت خدمات صحتی در مرکز و ولسوالی ها، وضعیت ترانسپورت هوایی و زمینی، دسترسی به آب آشامیدنی در مرکز و ولسوالی ها، موجودیت بانک ها و نحوه ارائه خدمات پولی به شهروندان، وضعیت عواید (مالیاتی، غیرمالیاتی) و ده ها موارد و مسایل دیگر) بوده که بر غنای این سند افزوده که این عمل در ذات خود یک ابتکار تازه و یک عمل قابل تقدیر می باشد.

اداره محلی بدخشان و اعضای کمیته انکشافی خواهان عطف توجه و دلسوزی مقامات ذیصلاح کشور و مراجع تمویل کننده جهانی در راستای تطبیق برنامه های زیربنایی و توسعه در این ولایت بوده و از موجودیت معلومات جامع (پروفایل ولایتی) حمایت می نماید. در آخر از ابتکار به موقع رهبری مقام محترم وزارت اقتصاد در امر تهیه رهنمود، و همچنان از تلاش های ریاست اقتصاد و ادارات ولایتی که در امر تهیه و ترتیب پروفایل ولایتی و اظهار سپاس می نمایم.

با احترام

پاسوال احمد فیصل "بیگ زاد"

والی ولایت بدخشان

اساساً انکشاف پروسه تدریجی است که برای پایداری و همگانی سازی آن باید منابع بالقوه را با روش های مدیریتی و بسیج سازی ذهنیت های اجتماعی بالفعل مبدل کرد. اساسی ترین عنصریکه میتواند موثریت پروسه مدیریت را افزایش بخشد همانا طرح و ترتیب طرز العمل و سیستماتیک سازی روش های استفاده از منابع و امکانات است که زمینه تحقق اهداف انکشافی و پایداری آن را میسر می سازد.

برنامه ریزی در تمام سطوح بالایی و پائینی استوار بر ارقام و معلومات دقیق و همه جانبه می باشد تا بتواند از ضیاع وقت و منابع جلوگیری نموده و تاثیرات مثبت از خود بجا بگذارد. زیرا بدون موجودیت معلومات کافی و ارقام روشن و ثابت تحلیل واضح و مبتنی بر حقایق و واقعیت از وضعیت انکشاف اقتصادی و اجتماعی جامعه مورد نظر ممکن نبوده و برنامه های مطروحه فاقد موثریت لازم، تطبیق گردیده و سبب ضیاع و اتلاف منابع می گردد.

بدین لحاظ وزارت اقتصاد این پروفایل را به هدف تعیین یک مبنای واقعی و منبع معلوماتی در سطح کشور و ایجاد سهولت و زمینه بهتری دسترسی به معلومات دقیق راجع به وضعیت موجود ولایات برای پالیسی سازان، پلانگذاران، پژوهشگران، ادارات دولتی، موسسات غیردولتی، بنیادهای خیریه، دانشجویان و نویسندگان توسط کمیته تخنیکي مشتمل بر کارمندان مسلکی مرکزی و ولایتی خویش در تبابی با ادارات دولتی، موسسات غیردولتی، جوانان، اساتید دانشگاه ها، نخبه گان، اهل خرد و دانش، جامعه مدنی و سایر نهاد های ذیربط مرکزی و ولایتی تدوین و در اختیار مردم افغانستان قرار میدهد.

پروفایل مزبور نهاد های پلانگذار و پالیسی ساز را کمک میکند تا برنامه های انکشافی شانرا طرح و ترتیب و موثریت فعالیت های انکشاف اقتصادی و اجتماعی خویش را به تفکیک سکتورهای انکشافی با در نظر داشت وضعیت جغرافیای ولایت مربوطه تحلیل و بررسی نمایند. علاوهً این سند با در نظر داشت اولویت بندی و تخصیص بهتر منابع و امکانات جهت انکشاف متوازن برای مناطق بیشتر آسیب پذیر نیز کمک و یاری می نماید.

این سند در هشت فصل ترتیب گردیده که در فصل اول آن ابتداء این ولایت معرفی و سپس به ظرفیت های اقتصادی، وضعیت معیشتی، ساختار های اجتماعی و فرهنگی ولایت مذکور اشاره شده است. در فصل دوم وضعیت انکشافی ولایت، طبق ساختار کمیته های سکتوری (سکتور های زراعت و انکشاف دهات، زیربنا و منابع طبیعی، صحت و تغذی، اداره اقتصاد و انکشاف سکتور خصوصی، معارف و فرهنگ و مصئونیت اجتماعی)، ظرفیت های موجود در سطح ولایت، وضعیت سرمایه گذاری ها ... تحلیل گردیده است. در فصل سوم بودجه انکشافی و مصرف آن طی چندین سال گذشته به بحث گرفته شده است. به همین منوال چگونگی فعالیت های موسسات غیردولتی در فصل چهارم جای داده شده است. فصل پنجم برای تشخیص منابع و پوتانشیل اقتصادی ولایت تخصیص داده شده و در فصل ششم، هفتم و هشتم بالترتیب، تشریح خلاصه برنامه های ملی دارای اولویت، شاخص های عمده اقتصادی و اجتماعی ولایت براساس آخرین آمار اداره ملی احصائیه و معلومات و اهداف انکشاف پایدار افغانستان مورد بحث قرار گرفته است.

شیوه تدوین

پروفایل ولایتی بر اساس یک روش نظام مند و تحقیقی جهت جمع آوری معلومات در باره وضعیت موجود ولایات با درنظر داشت اهداف و شاخص های استراتژیی انکشاف ملی افغانستان، چارچوب ملی صلح و انکشاف افغانستان، برنامه های دارای اولویت ملی و اهداف انکشاف پایدار افغانستان تهیه گردیده است.

برای تدوین پروفایل ها نخست رهنمود چگونگی جمع آوری ارقام و تدوین پروفایل ها از جانب تیم تخنیکي ریاست عمومی طرح و توحید وزارت اقتصاد ترتیب و در اختیار تیم کاری ریاست های اقتصاد ولایات قرار گرفت، تا تمام آمار و ارقام موجود با توجه به شاخص های تعیین شده از سطح ولایت جمع آوری و در روشنای آن پروفایل های و لایات تدوین یابد. سپس تیم کاری ریاست های اقتصاد ولایات در تبانی با ادارات سکتوری مقیم ولایات معلومات و داده های مورد نیاز را طی پرسشنامه ها از مراجع و منابع مختلف تحقیقی و معتبر در سطح ولایت چون ریاست احصائیه و معلومات و سایر نهاد های دولتی، سکتور خصوصی، موسسات غیر دولتی داخلی و خارجی، نهاد های جامعه مدنی و سایر مراجع معتبر جمع آوری نموده یک سند واحد بنام پروفایل (نمای) ولایت را تدوین نمودند.

علاوتا در جمع آوری ارقام و داده ها از روش کار گروهی و مصاحبه با جوانب ذیدخل و اهل خبره نیز استفاده به عمل آمده است. به همین منوال در تدوین این سند از منابع و مأخذ معتبر ملی و بین المللی نظیر سروی وضعیت زندگی مردم افغانستان، خلاصه برنامه دارای اولویت ملی، پروفایل ولایتی وزارت مالیه در رابطه به مسایل مالی و بودجه ولایات، طرح های اقتصادی و ظرفیت های بالقوه موجود ولایات، چارچوب ملی صلح و انکشاف افغانستان، برگزیده شاخص های اقتصادی و اجتماعی و اهداف انکشاف پایدار افغانستان استفاده بهینه صورت گرفته است.

در نهایت این سند توسط تیم تخنیکي ریاست عمومی طرح و توحید بصورت دقیق مرور و مطالعه گردیده بعد از مقایسه فصول و آمار و ارقام مندرج سندها با شاخص و معیار های از قبل تعیین شده، زیور چاپ یافته است. این سند به مثابه یک مبنا و اساس واقع بینانه، تحلیل وضعیت موجود را بصورت درست مهیا ساخته روند پلانگذاری انکشافی ولایت را نیز تسهیل میبخشد. به همین ترتیب این سند سرمایه گذاران و همکاران انکشافی را تشویق نموده نقش موثر را در راستای بهبود سرمایه گذاری و توسعه ای پایدار ایفا خواهد کرد.

معرفی این سند

پروفایل ولایتی یعنی تذکر جامع و همه جانبه پیرامون کلیه معلومات و ارزش های موجوده به سطح یک ولایت می باشد، پروفایل ولایتی در یک جمله: تذکره ولایتی.

در ترتیب پروفایل ولایتی شاخص های مهم و جامع انتخاب گردیده با در نظر داشت این شاخص ها و جواب به سوال های خاص، به یک معلومات جامع و کامل می توان دست یافت.

بسته معلوماتی را که شما علاقه مندان محترم تحت نام پروفایل ولایتی ولایت بدخشان مطالعه می نمائید، وضعیت فعلی ولایت بدخشان را در قالب یک سند و یک چارچوب توسعه در چوکات انکشاف ملی افغانستان، برگرفته شده از اهداف انکشافی پایدار (SDGs) بوده و دیدگاه ها، نقاط بالقوه انکشافی موجود در ولایت را در چوکات سکتورهای مختلف معرفی و ارائه می نماید.

پروفایل ولایتی بر اساس یک روش منظم طبق رهنمود مقام محترم وزارت اقتصاد جمع آوری و حاوی کلیه معلومات وضعیت موجود ولایت بدخشان با در نظر داشت شاخص های عمده اهداف انکشافی پایدار تهیه گردیده است.

هدف از تهیه این بسته معلومات جامع (پروفایل ولایتی ولایت بدخشان) ارایه معلومات کافی برای علاقه مندان انکشافی از قبیل: شرکای انکشافی و سکتور خصوصی می باشد. معلوماتی که در پروفایل ولایتی هذا با جمع آوری گردیده حاوی چکیده های تحقیقاتی در بخش های مختلف بوده و این معلومات از منابع و مراجع معتبر محلی و ملی انتخاب و غرض دسترسی علاقه مندان در این بسته گنجانیده شده است.

جمع آوری معلومات در سطح ولایت بدخشان البته با در نظر داشت آشنایی نا کافی شرکای کاری (کمیت های سکتوری و اعضای سکتورها) و همچنان نبود یک مکانیزم منظم و دقیق برای جمع آوری و نگهداری معلومات یکی از معضلات اساسی در جمع آوری معلومات به سطح ولایت شناخته شده است که این موضوع نه تنها در تدوین پروفایل ولایتی بلکه در سایر فعالیت های ریاست اقتصاد از قبیل: پلان گذاری انکشافی، جمع آوری معلومات لازمه انکشافی، توحید گزارشات انکشافی، نظارت فعالیت های انکشافی و غیره در سطح ولایت بدخشان بوده است که موضوع در گزارشات سال های متمادی غرض دریافت راه حل های مناسب به مقام محترم وزارت اقتصاد شریک ساخته شده است.

.. ولایت بدخشان دارای پروفایل نسبی بوده و این پروفایل در اواخر سال مالی ۱۳۹۵ توسط کارشناسان اداره مستقل ارگان های محلی به همکاری کمیته های سکتوری و اعضای سکتورها ترتیب و تدوین گردیده که یک جلد آن مع یک جلد پلان استراتژیک ولایت بدخشان به دسترس ریاست محترم عمومی طرح و توحید آن مقام محترم قرار گرفته است.

ولایت بدخشان با در نظر داشت نا امنی های اخیر، محو کامل کشت کوکنار و سطح بلند فقر، نیاز به انکشاف بیشتر داشته و یکی از اهداف عمده تدوین این بسته معلومات (پروفایل ولایتی ولایت بدخشان) طبق هدایت مقام محترم وزارت اقتصاد همانا راه رسیدن به یک انکشاف مطلوب و معقول می باشد که وضعیت اقتصادی و اجتماعی فعلی را درواقع یک گام به جلوتر پیش برد.

فصل اول

معرفى ولايت بدخشان

بدخشان در آئينهء تاريخ:

در مورد تاريخچه و قدامت ولايت بدخشان بايد عرض نمود كه:

بدخشان در ادوار مختلف تاريخ سرزمين داراى قبض و بسطهاى متغير جغرافيايى و سياسى بوده، اين خطهء باستانى در كتابهاى معتبر تاريخى به نامهاى: (راغا، راگا، تاهيا، تاهينا، تاييتيا، ورنه، پتيشخوارگر، چگل، دكشانا، آسى آن، پتوشان، باختر شرقى و نامهاى گوناگون) در منابع يونانى، چينى، اوستايى و تركى ياد گرديده است.

بدخشان به نام راغ و راغا از شمار شانزده قطعه سرزمينهاى شناخته شده در تاريخ اوستايى مى باشد. ورنه نيز نام اوستايى است كه بر بخش از از حدود بدخشان ورنه در مجاورت ختلان تاجيكستان اطلاق گرديده است، اوستا اين نام را بالاي بهار ك تصوير مى كشد كه سرزمين بدخشان در محور تحولات و نقطهء مركزى آنان قرار داشته است. سرحدات شرقى اين قلمرو ها عمدتاً از سلسله كوههاى هماليا و تيان شان در شرق آغاز گرديده و تا كوههاى ايرگنگ و زمانى تا مرگيانا (مرو) در غرب ادامه مى يابد. اين قلمرو در شمال شامل ولايت خودمختار بدخشان كوهى (دنگره) وادى حصار، زرافشان، قباديان (صغانيان-چغانيان) در تاجيكستان امروزي تا مناطق دامنهء كوههاى شمالى هندوكش مثل دهنهء غورى، پلخمري و اندراب در جنوب و زمانى هم تا رود سند وسعت داشته است كه مناطق كابليستان، باميان و غزنى شامل اين جغرافيا بوده اند.

مورخى به نام منشى محمد حسين در اثر خويش به نام تاريخ بدخشان، اظهار مى دارد كه ناحيهء قديمى بدخشان شامل قطغن (تخارستان) و بدخشان امروزي بوده، در قسمت شمال ملحق به خاروق، كولاب، ماوراء آمو و در ناحيهء جنوبى مشتمل بر مجموعهء چترال، گلكت، گنجوت و كشمير، در سمت شرق متصل به ياركند، ينگى حصار و كاشغر محدود بوده است.

مورخ ديگرى به نام مولانا عبدالحكيم ولواجى رستاقى در كتاب خود حدود اربعهء بدخشان را چنين مشخص و معين نموده است كه: «بدخشان در بين آسيابى وسطى، در غرب چين و شرق بلخ موقعيت دارد كه مقاطع است از بخاراى كبير بين عرض البلد (۳۸-۳۶) درجهء شرقى و طول البلد (۷۳-۶۹) درجهء شرقى و حد فاصل است بين بدخشان و تركستان چين، كوههاى بلور (نورستان) و خاب كه مساحت آن تقريباً به (۴۰۰۰ ميل مربع) مى باشد. حد فاصل بين بلخ و بدخشان كوه شواغلى (شوباغلى-ايرگنگ) است كه دامنهء آن به دشت خيرآباد مى رسد. غرب و جنوب آن بغلان، خنجان و اندراب بوده كه در واقع ۶۳۴۲۹,۸۳ km^۲ مساحت دارد كه شامل مجموع مساحات چهار ولايت كنونى در شمال شرق افغانستان (بدخشان، تخار، قندز و بغلان) مى گردد كه از آن عمدتاً به نامهاى بدخشان و تخارستان (قطغن زمين) ياد گرديده است.»

در فاصلهء اوایل قرن دهم تا قرن دوازدهم هجرى، موقعيت جغرافيايى بدخشان ميان درواز و شغان و قطغان و چترال بود، شهر بدخشان در اين زمان مركز داد و ستد تجارى و روابط اقتصادى و سياسى ميان آسيابى شرقى و آسيابى مركزى و كشورهاي ايران، هندوستان و چين بوده است.

قدما و معاصران هردو گروه ترجيح مى دهند كه بيشتر در باره فارورده هاى باخترى، سنگ هاى گران بها نظير لاجورد و ياقوت بدخشاني، مرمر زر و مفرغ ساخته هاى آن داورى كنند تا اينكه باختر را از زاويه شهر ها، روستاها و سكه اش بررسى نمايند.

در ارتباط نام گذارى (وجه تسميه) اين ديار بايد گفت كه (بدخشان) در قرون اولى و وسطى به نام هاى خاور زمين و تخارستان ياد مى شد، اما در زمان خلافت عباسيان سنه ۱۳۰ هجرى در حصه ماوراءالنهر شرقى زلزله عظيم و مدهش بوجود آمد كه در نتيجه كوه شغنان شگافته شد و كان لعل پيدا گشت، از آن روز اين سرزمين به نام «بدخشان» مسمى گرديد زيرا لعل را از لحاظ مجاز و كيفيت «بدخش» مى گفتند و پسوند «ان» كه حالت جمع را نشان مى دهد، به شكل (بدخشان) درآمده و در نهايت جانشين همه نام هاى تاريخى و مفاهيم جغرافيايى اين سرزمين گرديده است. همچنان به قول ابوريحان بيرونى بار اول لعل را زنان پيدا كردند و آن را رنگ لباس پنداشتند از آن رو لعل را كوفته و آرد كردند ولى با اين كار شان موفق نشدند كه لباس شان را رنگ نمايند پس از آن لعل را به مردها نشان دادند و معدن چيان به جستجو و استخراج اين سنگ قيمتى پرداختند در اين حال قاموس غياث اللغات عقيده ديگرى مطرح نموده كه زمين لرزه مذكور و پيدائش لعل در زمان حكومت عباسيان (۱۲۵۸/۷۵۰) رخ داده است. مير صدرالدین محمد در كتاب به نام (جواهرنامه) آورده است كه مى گويد: معدن لعل در بدخشان و از محدثات است، زيرا كه معدن آن مخفى بود تا در زمان خلافت عباسيان در اراضى زمين ختلان زلزله عظيم و مدهش پديد آمده و كوه سکنان (شغنان) شگافته شد و كان لعل پيدا گشت.

معلومات کوتاه در ارتباط مرکز ولايت بدخشان (شهر فيض آباد) و همچنان وجه تسميه آن:

بايد عرض نمودكه: مردم آن به زبان درى صحبت كرده و تعداد از دهات اطراف اين شهر به زبان ازبكي تكلم مى كنند، فيض آباد از لحاظ اينكه از جانب شمال، جنوب، شرق و غرب محاط به كوه ها مى باشد و در ضمن مساحت چندان وسيع هم ندارد بنابران مكان مناسب براى فعاليت هاى كشاورزى و دام پرورى نمى باشد. مردمان اين شهر از طريق كار و شغل هاى گوناگون ديگر امرار معيشت مى نمايند. شهر فيض آباد آب و هوايى گوارا داشته تابستان نسبتاً گرم و زمستان آن از لحاظ جريان آب و هوايى پاميرات سرد مى باشد. اما در بهار و خزان آب و هوايى خيلى ها دلپذير و خوش آيند را دارا مى باشد. در قديم الايام شهر فيض آباد را جوزگون يا جوزون مى گفتند كه فعلاً يك حوزه كوچك اين شهر را تشكيل مى دهد، پس از سال ۱۱۰۳ هجرى شمسى كه خرقهء مباركهء پيامبر بزرگ اسلام (صلوة الله عليه) از شهر بخارا به اين شهر انتقال يافت به بركت اين خرقهء مباركه توسط شاه سابق اين سرزمين به نام ميريار بيك تغيير نام داده شد و از آن به بعد اين شهر به نام فيض آباد مسمى گشت.

وضعيت جغرافيايى ولايت بدخشان:

بدخشان يكي از ولايت هاى كوهستان و دور افتاده درحوزهء شمال شرقى كشور موقعيت داشته كه از لحاظ موقعيت جغرافيايى (كوردينات) بين (۷۰ درجه و ۱۴ دقيقه و ۳۵ ثانيه، و ۷۱ درجه و ۵۵ دقيقه و ۲۴ ثانيه طول البلد شرقى) همچنان بين (۴۶ درجه و ۵۰ دقيقه و ۲۵ ثانيه و ۳۷ درجه و ۲۹ دقيقه و ۵۰ ثانيه عرض البلد شمالى) موقعيت دارد. حدود اربعه و طول مرز مشترك با كشور هاى همسايه و ولايات همجوار:

ولايت بدخشان از طرف شمال به كشور تاجيكستان، شرق متصل به كشور چين، جنوب به ولايت نورستان و كشور پاكستان، جنوب شرق پيوست به پنجشير و غرب به ولايت تخار محدود بوده كه طول سرحدات آن قرار ذيل مشخص گرديده است.

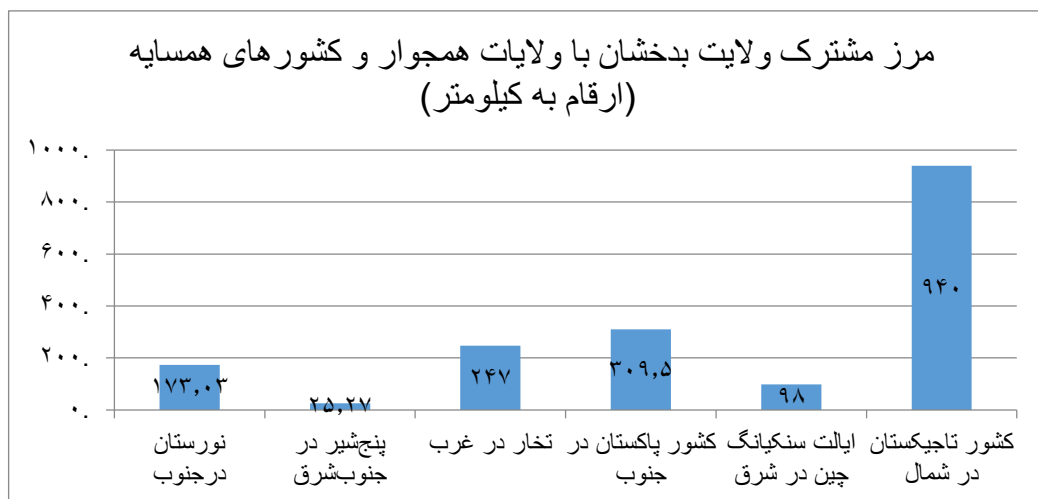
۱۷۳،۰۳ km

با ولايت نورستان در جنوب..... ✓

۲۵,۲۷ km		با ولايت پنجشير در جنوب شرق	✓
۲۴۷ km		با ولايت تخار در غرب	✓
۳۰۹,۵ km		با کشور همسايه شرقى و جنوبى پاكستان	✓
۹۸ km		با ايالت سينكيانگ چين در شمال شرق	✓
۹۴۰ km		با کشور همسايه شمالى تاجيكستان در شمال و شرق	✓

عرض وضاحت بيشتر ارقام (مرز مشترک ولايت بدخشان با ساير ولايات همجوار و کشورهاى همسايه) در گراف ذيلاً نمايش داده شده است.

ولايت بدخشان به شمول مرکز ولايت در حدود ۲۸ واحد ادارى داشته که اسامى ولسوالى ها مع مساحت، نفوس و تعداد

قريبه جات آن در جدول ذيل خلاصه گرديده است:

جدول ۱ ولسوالى هاى بدخشان با جزئيات (مساحت و نفوس)

۱- اداره احصاييه مرکزی دولت ج.ا.ا.

ردیف	واحدهاى ادارى ولايت بدخشان	مساحت به (km ^۲)	تعداد قريه جات در ولسوال ها	مجموع نفوس مرکز و ولسوالى ها به تفكيك (ذكور و اناث)		
				مجموع نفوس	ذكور	اناث
۱	شهر فيض آباد (مرکز ولايت)	۵۱۳,۷	۱۰۶	۶۸۶۴۸	۳۴۹۵۱	۳۳۶۹۷
۲	ولسوالى بهارک	۳۲۷,۹۷	۵۳	۲۹۴۰۱	۱۴۷۶۱	۱۶۴۴۰
۳	ولسوالى کران ومنجان	۵۱۸۸	۴۲	۹۷۲۰	۴۹۲۰	۴۸۰۰
۴	ولسوالى يفتل پايان	۶۰۵,۱۳	۹۲	۵۳۸۸۲	۲۷۱۲۱	۲۶۷۶۱
۵	ولسوالى راغستان	۱۲۷۶,۰۳	۱۱۵	۴۰۴۴۲	۲۰۷۶۱	۱۹۶۸۱
۶	ولسوالى کوهستان	۶۰۳,۵۵	۹۸	۱۶۹۲۰	۸۷۶۰	۸۱۶۰

۷	ولسوالى ياوان	۴۴۴,۰۷	۸۰	۳۳۱۲۲	۱۷۰۴۱	۱۶۰۸۱
۸	ولسوالى ارغنجخواه	۶۱۱,۵۲	۴۶	۱۶۴۴۰	۸۲۸۰	۸۱۶۰
۹	ولسوالى كشم	۷۷۷,۳	۱۰۰	۸۲۵۶۴	۴۲۲۴۲	۴۰۳۲۲
۱۰	ولسوالى تگاب	۱۴۲۰,۸	۵۵	۲۸۶۸۱	۱۴۶۴۰	۱۴۰۱۴
۱۱	ولسوالى شهر بزرگ	۹۵۶,۱	۸۱	۵۳۴۰۲	۲۷۰۰۱	۲۶۴۰۱
۱۲	ولسوالى تشكان	۸۱۱,۶	۶۱	۳۰۴۸۲	۱۵۷۲۱	۱۴۷۶۱
۱۳	ولسوالى درايم	۵۶۹,۸۳	۶۷	۹۲۸۸۲	۳۱۹۲۱	۳۰۹۶۱
۱۴	ولسوالى ارگو	۱۰۳۱,۶۵	۱۴۹	۸۰۰۴۴	۴۱۱۶۲	۳۸۸۸۲
۱۵	ولسوالى جرم	۱۲۸۶,۱۵	۷۳	۳۸۴۲۸	۱۹۴۵۱	۱۸۹۶۹
۱۶	ولسوالى يمگان	۱۷۷۹,۱۸	۴۳	۲۶۲۸۲	۱۳۵۶۱	۱۲۷۲۱
۱۷	ولسوالى شغلان	۳۵۲۸,۵	۵۹	۲۸۴۴۲	۱۴۶۴۱	۱۳۸۰۱
۱۸	ولسوالى اشكاشم	۱۱۲۳,۲	۴۶	۱۴۱۶۰	۷۲۰۰	۶۹۶۰
۱۹	ولسوالى زيباك	۱۵۶۵,۸	۲۴	۸۰۴۰	۴۲۰۰	۳۸۴۰
۲۰	ولسوالى وردوج	۹۲۹,۴۵	۴۵	۲۲۳۲۱	۱۱۴۰۱	۱۰۹۲۰
۲۱	ولسوالى شهدا	۱۵۲۱,۴۵	۶۱	۳۵۲۸۲	۱۸۱۲۱	۱۷۱۶۱
۲۲	ولسوالى مايى	۱۲۳۳,۸۶	۷۲	۲۷۰۰۲	۱۳۶۸۱	۱۳۳۲۱
۲۳	ولسوالى خواهان	۷۳۴,۱۵	۴۲	۱۶۹۲۰	۸۵۲۰	۸۴۰۰
۲۴	ولسوالى كوف آب	۱۴۱۹,۵	۵۷	۲۲۸۰۱	۱۱۴۰۱	۱۱۴۰۰
۲۵	ولسوالى شكى	۶۰۳,۵	۴۰	۲۶۸۸۲	۱۳۵۶۱	۱۳۳۲۱
۲۶	ولسوالى نسى	۱۳۳۰,۲	۸۴	۲۳۶۴۱	۱۱۸۸۰	۱۱۷۶۱

٦					
٢	ولسوالى خاش	٢٦٣,٩٥	٢٢	٣٨٨٨٢	١٩٨٠١
٧					١٩٠٨١
٢	ولسوالى واخان	١٠٩٥٣,٢٧	١١٢	١٥٢٤٠	٧٨٠٠
٨					٧٤٤٠
	مجموع عمومى	٤٤٨٣٥,٩km ^٢	مجموع قریه جات: (١٩٢٥) (قریه)	٩٨٠٩٥٣ نفر	٤٨٤٥٠ ١ ذکور ٤٦٨٢١٧ اناث

در ارتباط نفوس این ولایت باید خاطر نشان ساخت که:

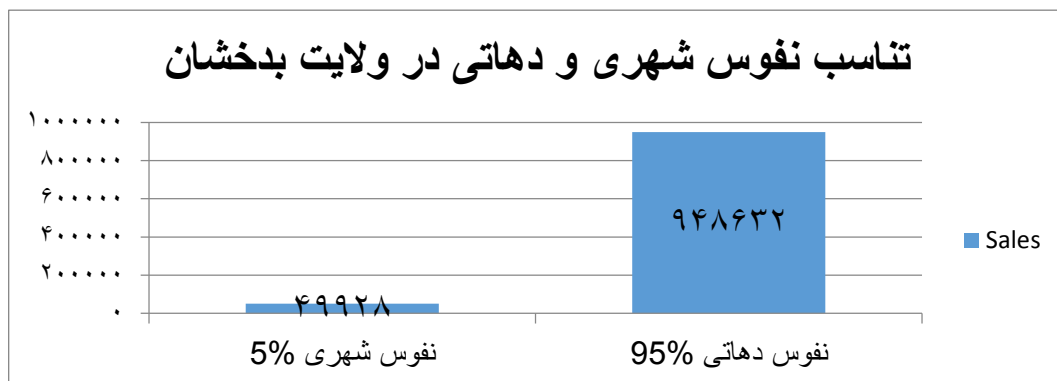
موضوع نفوس یکی از عمده ترین موضوعات مهم و قابل بحث در عرصه اقتصاد ملی بوده، روی این ملحوظ شناسایی ویژگی های نفوس در یک ساحه محدود جغرافیایی (به سطح ملی یا محلی) می تواند تصمیم گیرندگان و برگرداندگان چرخ اقتصاد کشور را در روشنائی قرار دهد، از لحاظ تیوریکی در عرصه اقتصاد بزرگ و کوچک، نفوس فعال کشور به عنوان مهم ترین عامل تولید شناخته شده که بدون آن، دو عامل دیگر (زمین و سرمایه) در عرصه حیات بشر هرگز نمی توانند مفید و مثمر باشند.

ارقام که نمایندگی از وضعیت نفوس ولایت بدخشان را نموده از منابع معتبر و دقیق گرفته شده است، در حصه نفوس شماری های اخیر نهادهای مسئول کمتر توانسته اند ارقام و معلومات دقیق را از گوشه و کنار بدخشان دریافت بکنند، علت آن هم این است که بدخشان دارای اراضی پر خم و پیچ بوده و تطبیق کنندگان پروسه سرشماری ها اغلباً نتوانسته اند ارقام ۱۰۰٪ دقیق و مستند را شاید و باید جمع آوری و تحلیل بکنند، هکذا بسیاری از نفوس ولایت عملاً در ساحه نبوده و در اطراف و اکناف کشور به سر می برند، و سرشمارها غالباً بدون تفکیک طریقه های سرشماری (دی جوری و دی فکتو) عمل سرشماری را انجام داده اند همچنان در سرشماری های که انجام شده است، فکتورهای تأثیر گذار بالای نفوس را مثلاً افزایش (تولدات) و کاهش (مرگ و میر) را کمتر مدنظر گرفته اند که این همه سبب می گردد که ارقام درست و دقیق حصول نگردد. قابل ذکر است که فیصدی رشد نفوس در ولایت بدخشان را (۲,۰۳٪) تعیین و تثبیت کرده اند.

به رؤیت مجله برآورد ارقام نفوس کشور توسط اداره احصائیه مرکزی دولت ج.ا.ا ترتیب گردیده، تعداد نفوس در این ولایت (۹۹۸۵۶۰ نفر) قلمداد گردیده که از نقطه نظر جنسیت: (۵۱۰۲۶۴ ذکور و ۴۸۸۲۹۶ اناث) بوده و از نقطه نظر شهری و دهاتی، از جمله مجموع نفوس ولایت، ۳۹۳۵۶ نفر (۵٪) شهرنشین و متباقی ۹۴۳۴۷۹ نفر (۹۵٪) دهاتی می باشد.

✓	مجموع نفوس ولایت بدخشان.....	۹۹۸۵۶۰ نفر	که ۱۰۰٪ نفوس ولایت را تشکیل میدهد.
✓	نفوس شهری.....	۴۹۹۲۸ نفر	که ۵٪ نفوس ولایت را تشکیل میدهد.
✓	نفوس دهاتی.....	۹۴۸۶۳۲ نفر	که ۹۵٪ نفوس ولایت را تشکیل می دهد.

وضعيت تناسب نفوس شهرى و دهاتى ولايت بدخشان در گراف ذيل واضح گرديده است.

همچنان تراكم نفوس را به طور اوسط نظر به مساحت كلى در ولايت بدخشان تقريباً ($22/km^2$ نفر) عنوان نموده اند.

ميزان رشد نفوس در ولايت بدخشان؟

ميزان و شاخص رشد نفوس را در ولايت بدخشان با در نظر داشت پارامترهاى چون: (زاد و ولد، مرگ و مير اطفال، مرگ و مير مادران، وضعيت عمومى دموگرافى به سطح ولايت وغيره...) بصورت سالانه در اين ولايت (2.03%) تعيين نموده اند.

ولايت بدخشان سرزمين پهناور، كوهستانى، با وضعيت پيچيدهء جيوفيزيكي داراى وضعيت جوى مختلف است، ولايت بدخشان به حد كافى معادن، سنگهاى قيمتى مانند لاجورد، بيروج، طلا، نيلم و هم زمرد بوده و منابع كافى آب هم وجود داشته كه در بخش توليدات برق و انكشاف زراعت رول مهم و حياتى دارد. موجوديت بنادر تجارتى اشكاشم و راه ابريشم كه از اهميت اقتصادى بين الدول برخوردار مى باشد كه با احداث اين بندر مهم اقتصادى (اشكاشم و شاهراه بزرگ ابريشم) نه تنها بدخشان حتى سمت شمال به شكل ترانزيتى و پل ارتباط اقتصادى بين كشورهاي شرق و غرب قرار گرفته و سبب رشد و انكشاف در درازمدت در اين زمينه خواهد شد..

فصل دوم

وضعيت عمومى ولايت بدخشان در چوکات کميته هاى سکتورى

ولايت بدخشان يک ولايت کوهستانی بوده که ازطرف شمال به تاجکستان، شرق متصل به کشور چين، جنوب پيوست به پاکستان و پنجشير و غرب به تخار ونورستان محدود بوده، مساحت آن نظر به معلومات به دست آمده ازمنابع معتبر (اداره نقشه بردارى و کارتوگرافى ($44835,9 \text{ km}^2$) بوده، که وسعت اراضى اين ولايت به تناسب مساحت کلى کشور، در حدود: (۶,۹٪) مى باشد. و نفوس آن به رؤيت نشریه برآورد ارقام سالنامه ۱۳۹۶ اداره ملی احصائيه و معلومات جمهورى اسلامى افغانستان که ترتيب گرديده، در حدود (۹۸۲۸۳۵) نفر نفوس قلمداد گرديده که از آن جمله: (۵۰۲۶۲۲) نفر ذکور و (۴۸۰۲۱۳) نفر اناث مى باشد، و برعلاوه نسبت جنس را در حدود (۱۰۴۷)، برعلاوه نسبت نفوس از نقطه نظر شهرى و دهاتى اضافه گرديده است که مجموع نفوس شهرى: (۳۹۳۵۶) و دهاتى: (۹۴۲۴۷۹) نفر گرفته شده است.

بدخشان با داشتن امکانات بالقوه و پوتانشيل بالا، مناسبترين بستر انکشاف اقتصادى و رفاه اجتماعى افغانستان شده مى تواند و اين ديدگاه کلى ماست که به يقين تبلور استراتيژى اهداف انکشافى پايدار افغانستان A-SDGs از ديدگاه ما در سطح ملي است و از اهداف انکشافى درچوکات (۲۲اولويت ملي) و موافقت نامه افغانستان منشا مى گيرد ومتكى به آن کميته انکشاف ولايتى ولايت بدخشان دربرنامه ريزى هاى انکشافى و اهداف انکشاف پايدار، ادامه اهداف در چوکات ۲۲ اولويت ملي و اهداف انکشافى پايدار افغانستان A-SDGs را معيار قرار مى دهد.

تلاش جدى وجود دارد که اهداف پيش بينى شده هزاره در روشنى تطبيق ۲۲ اولويت ملي که اخيراً به ۱۲ هدف ملي خلاصه گرديده مطابق اهداف انکشافى پايدار افغانستان A-SDGs نایل گرديم، اما رسيدن به اهداف متذکره بستگى به حمايت و همکارى جدى مقامات بالايى دارد واين حمايت ازطريق منظورى پروژه هاى پيشنهادهى که شامل پلان هاى انکشافى سالانه بوده و درنظر گرفتن بودجه لازم جهت تطبيق آن، صورت گرفته مى تواند درغير آن رسيدن آن به اهداف هزاره و دسترسى به اهداف انکشافى در ولايت بدخشان غير ممکن خواهد بود.

موقعيت ويژه جيوايکونوميک اين ولايت باداشتن شهرت تاريخى (راه ابريشم) و پيوست بودن با سه کشور به ويژه باکشور (چين) منحيث قدرت بزرگ تجارتى و اقتصادى درآسيابى ميانه، يکى ديگر از فرصت هاى مهم و نيز يکى از وريانت هاى بالقوه اقتصادى اين ولايت بوده که اين ولا را مى توان منحيث مناسبترين بستر انکشاف اقتصادى و تجارتى و همچنان منحيث يکى از ولايت هاى ترانزيتى درسمت شمال و شمال شرقى در افغانستان دانست، زيرا با احداث شاهراه معيارى تجارتى و ترانزيتى از يک الترناتيف و امکانات بالايى اقتصادى درجهت رفع وابستگى تجارتى با بنادر پاکستان و ايران تجارت خارج کشور را برخوردارخواهد ساخت. به ويژه با احداث سرک اسفالت فيض آباد ازطريق کوتل انجمن- پنجشير به کابل نقش تجارت پايخت کشور را براننده تر ساخته، همچنان احداث سرک درجه اول بهارک-اشکاشم با کشور چين يکى از اهداف مهم استراتيژيکى اين ولايت (درجهت کاهش وابستگى به بنادر پاکستان است) مى باشد و مزيت ديگر آن اين است که سبب کاهش و حتى ازبين رفتن کشت کوکنار و تجارت سياه آن مى باشد.

بدخشان با داشتن منابع آبى به سطح ملي شهرت به سزايى خويش را داشته، که اين ولايت داراي دو منبع بزرگ آبى (حوزه کوکچه و حوزه آمو) را در دل خود داشته ظرفيت متوسط منابع آبى سالانه آن را به شرح ذيل توضيح مى گردد:

الف: رود خانه ی كوچه دارای ظرفیت خوبی منابع آبی است، ظرفیت متوسط سالانه ی آن به اساس ارقام و معلومات گذشته در استیشن هایدرولوژیکی خواجه غار $198 \text{ m}^3/\text{sec}$ که معادل ۶۲۸۳ میلیون متر مکعب محاسبه شده است. (اندازه گیری طی سال های ۱۳۷۹ الی ۱۳۹۶ ههش) و به اساس اندازه گیری های جدید از سال ۲۰۰۷ الی ۲۰۱۷ میلادی (مدت ۱۱ سال) در همین استیشن (ولسوالی خواجه غار) اوسط ظرفیت آبی سالانه رودخانه كوچه حدود ۶۱۵۲ میلیون متر مکعب می باشد (۱۹۳،۴۲ مترمکعب در ثانیه).

اگر هر دو رقم به دست آمده در استیشن مذکور مقایسه گردد. کاهش مقدار آب را در رودخانه ی كوچه نشان می دهد که در نتیجه ی اثرات تغییرات اقلیمی به وجود آمده است.

در این اواخر به منظور تثبیت دقیق ظرفیت آبی سالانه این رود خانه، تعداد زیاد از استیشن های هایدرومیتئورولوژیکی در بالای این حوزه آبریز و معاونین آن نصب گردیده است. در محوطه رود خانه كوچه ۲۱ استیشن متئورولوژی، هایدرولوژی، کبیلوی و برف سنج نصب می باشد که بطور روزانه و ماهوار اندازه گیری ارقام بمنظور تحلیل و تجزیه ظرفیت آبی موجود در رود خانه كوچه صورت میگیرد.

مجموع مساحت این رود خانه حدود ۲۲۰۰۰ کیلومترمربع است که از آن جمله ۵۴۰۷۷۸ هکتار آن شامل اراضی تحت کشت زراعت للمی، زراعت آبی، باغیات، جنگلات و غیره را در بر می گیرد. قابل ذکر است که اراضی تحت پوشش باغیات و درختان میوه دار ۵۷۳۳ هکتار، اراضی تحت زراعت یک فصله آبی ۴۵۷۷۲ هکتار، ساحات دو فصله آبی (در سال دو بار کشت می گردد)، ۱۲۸۱۵ هکتار زمین، اراضی نوبت وار یعنی بعد از هرچند سال ۱۰۲۳۵ هکتار، تاکستان ها ۱۳۶ هکتار، ساحات دارای درختان پسته ۵۰۸ هکتار و ساحات اراضی للمی، جنگلات و بته زار و غیره در حدود ۴۶۵۵۷۹ هکتار می باشد.

ب: حوزه آمور: دریای پنج در قسمت های ولسوالی واخان با داشتن مقدار جریان آب حد اعظمی آن ($500 \text{ m}^3/\text{sec}$) و حد اصغری آن ($40 \text{ m}^3/\text{sec}$)، در قسمت های ولسوالی اشکاشم حد اعظمی دریا ($800 \text{ m}^3/\text{sec}$) و حد اصغری آن ($80 \text{ m}^3/\text{sec}$)، در موقعیت ولسوالی شغنان حد اعظمی دریا ($1200 \text{ m}^3/\text{sec}$) و حد اصغری آن ($150 \text{ m}^3/\text{sec}$)، در حصه ولسوالی نسی دروازاها مقدار جریان آب دریا حد اعظمی ($2300 \text{ m}^3/\text{sec}$) و حد اصغری آن ($230 \text{ m}^3/\text{sec}$) می باشد. طول دریای مرزی و مشترک دریای پنج (۸۵۰ km) است.

ولسوالی هایی که شامل حوزه دریایی پنج بالایی می باشد قرار ذیل می باشد:

۱. ولسوالی واخان
۲. // // اشکاشم
۳. // // زیباک
۴. // // شغنان
۵. // // مایمی (درواز بالا).
۶. // // شکی (درواز پایان)
۷. // // نسی
۸. // // کوفاب
۹. // // خواهان
۱۰. // // شهر بزرگ.

ولايت بدخشان سرزمين پهناور، کوهستانى با وضعيت پيچيده جيوفيزيکى داراى وضعيت جوى مختلف مى باشد. وضعيت اراضى آن قرار احصائيه وزارت زراعت و آبيارى و مالدارى چنين دسته بندى گرديده است: زمين آبى، ۶۶۰۰۰ هکتار، زمين للمى ۱۹۶۰۰۰ هکتار، باغيات ۵۰۰۰ هکتار، قطعات نمايشى باغ ۲۳۷ هکتار، جنگلات ۶۰۰۰ هکتار، علفچر ۱۲۸۰۰۰ هکتار ومتباقى آن کوه هاى شامخ و بلند بوده که بستر مناسب براى ذخيره برف ها مى باشد، در اين ولايت منابع مهم از قبيل: از منابع زراعتى، معدنى، گياه هاى طبيعى، توريستى، تجارتى وغيره وجود دارد.

اين ولايت با داشتن امکانات بالقوه و پوتانشيل بالا مناسب ترين بستر انکشاف اقتصادى و رفاه اجتماعى افغانستان به خصوص سمت شمال و شمال شرق شده مى تواند.

قابل تذکر است که سالانه مليون ها دالر درجهت وارد نمودن لبنیات به کيسه جيب پاکستان و ديگر کشورها مى ريزد، ولى اگر مزيت هاى نسبى و مطلق که در اين ولايت وجود دارد، به صورت درست با ميکانيزم علمى کاناليزه شود مى توان با ايجاد فارم هاى مالدارى اين ولايت و ساير ولايات را از اين نيازهاى مهم بى نياز ساخت، موقعيت ويژه جيوايکونوميک با داشتن شهرت تاريخى راه ابريشم و پيوست بودن با سه کشور به ويژه باکشورچين منحيث قدرت بزرگ تجارتى و اقتصادى درآسيابى، يکى ديگر از فرصت هاى مهم و يکى وريانت هاى بالقوه اقتصادى اين ولايت بوده که اين ولايت را بحيث مناسب ترين بستر انکشاف اقتصادى و تجارتى و همچنان منحيث يکى از ولايت هاى ترانزيتى در سمت شمالشرقى در افغانستان دانست، چراکه با احداث سرک معيارى تجارتى و ترانزيتى از يک الترناتيف و امکانات بالاي اقتصادى درجهت رفع وابستگى تجارتى با بنادر پاکستان و ايران تجارت خارج کشور را برخوردارخواهد ساخت. به ويژه بااحداث سرک اسفالت فيض آباد ازطريق کوتل انجمن-پنجشير به کابل نقش تجارت پايخت کشور را برانزده تر ساخته، همچنان احداث سرک درجه اول بهارک-اشکاشم با کشور چين يکى از اهداف مهم استراتيژيکى اين ولايت (درجهت کاهش وابستگى به بنادر پاکستان است) مى باشد و مزيت ديگر آن اين است که سبب کاهش و حتى ازبين رفتن کشت کوکنار و تجارت سياه آن مى باشد.

صنایع عمده فعال در اين ولايت موجود بوده که عبارت اند از: نجارى، ديگرريزى، چرم گرى، گلدوزى، زرگرى، گلیم بافى، چکمن دوزى و امثال آن بوده که نقش مهم را در عوايد خانواده ها دارا مى باشد. نشيب و فرازهاى کوه پايه ها با داشتن آبشارهاى زيبا و دیدنى موجوديت حيوانات وحشى از قبيل آهو، مارکوپولو، پلنگ، گرگ، عقاب، کبک زرى، کبک، وادى هاى سرسبز، سرازير شدن درياچه هاى خورد و بزرگ از کوه پايه هاى در دل وادى ها، اين ولايت را از قدرت جاذبه طبيعى برخوردار ساخته و جلب توجه جهان گردان معجزه آفرين گرديده است.

پارک ملی واخان به حيث دومين پارک ملی کشور از نظر تأسيسات جهان گردى و انکشافات، مورد توجه وزارت محترم اطلاعات و فرهنگ قرار گرفته استفاده اعظمى صورت گيرد.

در ولايت بدخشان تقريباً ۳۰۰۰۰ مشبث بزرگ و کوچک مصروف فعاليت اقتصادى مى باشد. ساحه فعاليت هاى آن ها در بخش واردات مواد خوراکه، تعميراتى، ادويه جات، البسه، سامان و آلات برقى، نيازهاى دفتري و ديگر لوازم و ضروريات عادى و تجملتى تشکيل مى دهد.

توليدات داخلى اين ولايت از نقطه نظر محصولات زراعتى از قبيل: ميوه جات: (سبب، چهارمغز، پسته، زردالو، شفتالو، آلبالو، گيلاس، ناک، انار، خربوزه، تربوز وغيره) بوده و همچنان سبزيجات از قبيل: پياز، کچالو، زردک، شلغم، بادرنگ، کشنيز، کرم وغيره که قسمت اعظم اين توليدات در داخل ولايت به مصرف مى رسد. ولى ارقام اندک آن به ولايات

همجوار صادر مى گردد. همچنان توليدات عسل خالص ولايت بدخشان نيز از اهميت اقتصادى ويژه برخوردار بوده و نيز معادن بدخشان از قبيل: سنگ هاى قيمتى مانند لاجورد، بيرج، طلا، نيلم، زمرد بوده و منابع كافى آبى نيز در اين ولايت وجود داشته كه در بخش توليدات برق و انكشاف زراعت رول مهم و حياتى دارد.

موجوديت تجارتى: (اشكاشم، شغنان، انجمن و دروازاها) شاخه از مسير ابريشم به شمار رفته و اى راه ها درچوكات اقتصاد محلى اين ولايت از اهميت خاص برخوردار مى باشد.

اگر روى اين نقاط بالقوه (انكشاف دادن مسيرهاى متذكره) سرمايه گذارى لازم و به موقع صورت گيرد، نه تنها بدخشان بلكه سمت شمال كشور نيز به شكل ترانزيتى و پل ارتباط اقتصادى بين كشورهاى منطقه قرار گرفته و سبب رشد و انكشاف بصورت متوازن در دراز مدت دراين زمينه خواهد شد.

زنان اين ولايت بصورت نسبى در نهادهائى مدنى مصروف فعاليت هاى اند كه گاهگاهى نتايج فعاليت هاى مدنى شان از كانال رسانه ها سر برون مى آورد كه تعداد اين نهادها تقريباً به ۶۵ نهاد مى رسد.

ولايت بدخشان به طور كل از نظر منابع طبيعى وجاذبه هاى گردش گرى يكي از ولاياتى است كه جاىگاه بلندى را درسطح كشور داشته واز گذشته هاى دور درمحرار توجّه گردشگران كشور هاى اروپائى وامريكائى وغيره بوده است.

تا اكنون (۱۱۰) گردشگاه درسطح بدخشان كه عبارت ازجلوه هاى طبيعى و مناظر ديدنى، اماكن تاريخى، جهيل ها، آبشارها، چشمه هاى آب گرم وغيره... را شامل مى گردد به عنوان جاذبه هاى توريستىكى ولايت توسط آمريت توريزم اين ولايت شناسائى وراجستر گرديده است كه توجّه سياحان داخلى وخارجى را به خود جلب نموده است، همچنان سي پارك شهرى درمرکز و ولسوالى هاى كشم، بهارك، تگاب وغيره... نقاط درسطح ولايت وجود دارد كه همچنان جاذبه هاى طبيعى موجوديت حيات وحش شامل: پلنگ برفى، آهو، ماركوپولو، آهو، خرس خاكسترى و در پرنده گان: عقاب، كبك درى، كبك، بلبل نى، قاز حسيني، مرغابى و ده ها نوع ديگرى كه در جهان نظير ندارند و يا نسل آن در حال منقرض شدن است، در جغرافيايى بدخشان وجود دارند.

سكتور امنيت و دفاع:

رهبرى اين سكتور طبق طرزالعمل كميتهء انكشافى ولايتى، نمايندگى وزارت محترم امور داخله (قومندانى امنيه) بوده و معلومات لازمه اين سكتور حاوى مطالب تأمين امنيت منطقه، دفاع از حاكميت دولتى، جلوگیری از اغتشاشات داخلى، تطبيق قوانين نافذهء كشور، نحوهء هماهنگى قوت هاى اردو، پوليس، امنيت، پوليس محلى وغيره مى باشد.

ساحهء كارى اين سكتور را مى توان در بخش هاى امنيت ملى، دفاع ملى، انحلال گروه هاى مسلح قومى و غير مسئول، پاك سازى ماين ها و غيره خلاصه نمود.

سكتور امنيت دربرگيرندهء اين ديپارتمنت ها مى باشد.

- ۱ قومندانى امنيه.
- ۲ رياست امنيت ملى.
- ۳ نمايندهء وزارت دفاع (قول اردو، فرقه، كندك، نمايندگى اركان حرب، لوا وغيره)
- ۴ رياست امور خارجه
- ۵ مبارزه با فساد ادارى.
- ۶ رياست مبارزه با مواد مخدر

۷ رياست حفاظت از محيط زيست.

۸ موسسات و انجوهاى داخلى و خارجى.

تأمين اميت را مى توان به عنوان زيربنا و بستر مهم اقتصادى و اجتماعى تلقى نمود، چونكه بدون استثناء كليۀ فعاليت هاى اقتصادى-اجتماعى، فرهنگى و انكشافاتى كه جهت رفاه و آسايش عامه تحقق يابد همه و همه در بستر امنيت اعمال مى شود.

البته متوقف شدن يك تعداد پروژه هاى مختلف انكشافى و زيربنائى درسكتور هاى مختلف در ساحت تحت نفوذ دشمنان مردم افغانستان به علت عدم امنيت در برخى ولسوالى هاى مختلف مصداق اين ادعا است.

فكتور بسيار مهم كه براى انكشاف اقتصادى در اين ولايت ريشه بسيار عميق دارد، همانا روحيه همكارى و پيشتى باني مرد از حاكميت و قدرت دولتى است و مردم ولايت بدخشان تا اكنون با حمايت بى دريغ شان از دولت، توانستند امنيت نسبى را در اكثريت نقاط اين ولا موثر واقع گردند.

وضعيت امنيت در ولايت بدخشان به شمول مركز و ولسوالى ها بصورت عموم نگران كننده بوده و قناعت بخش نيست. جريان پروسه صلح در ولايت بدخشان:

پروسه صلح در ولايت بدخشان ازچدين سال بدین سو متوقف بوده و هيچ نوع فعاليت و دست آوردى را در حصه قطع جنگ و تأمين صلح در ولايت نداشته، مردم از اين ناحيه راضى نيستند و نيز تعداد اندكى از نيروهاى مخالفين مسلح كه به پروسه صلح مى پيوندند آن هم با پا درميانى بزرگان قوم و مقامات نظامى و پوليس.

تناسب منسوبين ارودى ملي در ولايت بدخشان..... (مرد: ۱۰۰٪ و زن ۰٪)

تناسب منسوبين پوليس ملي در ولايت بدخشان..... (مرد: ۹۹٪ و زن: ۱٪)

اقتدار قواى هواى در اين ولايت بسيار ضعيف بوده خصوصاً پوليس هيچ نوع امكانات هواى در اختيار خود ندارد و به تعداد ۱۳ ولسوالى دور دست كه راه هاى اكمالاى آن اكثراً مسدود مى باشد كه درقسمت اكمال، تجهيز و پشتيبانى نيروهاى امنيتى به مشكل مواجه است.

سكتور حكومتدارى، حاكميت قانون و حقوق بشر:

اين بخش در برگريرنده معلومات در مورد حكومتدارى ولايتى به شمول نهادهاى خدماتى، حقوقى و قضايى به سطح مركز و ولسوالى ها مى باشد.

حكومتدارى تمام فعاليت هاى خدماتى و تخنيكى دولتى را طرح، نظارت و رهبرى نموده، و توسعه انكشافات اجتماعى و اقتصادى را با درنظرداشت كيفيت و كميت پلان و ذريعه تطبيق كنندگان داخلى و خارجى آن را به منصه اجرا قرار مى دهد. قراريكه در بالا متذكر شديم بدخشان يك ولايت دشوار گذر، وسيع، داراى ۲۸ واحد ادارى بوده كه سفر نمودن از مركز ولايت (شهرفيضى آباد) به يك ولسوالى دوردست بسيار دشوار و حتى بعضاً به قيمت جان مسافرين تمام مى شود، گرچه در اين اواخر به برخى ولسوالى هاى اين ولا راه هاى مواصلاتى احداث ويا ترميم گرديده است، اما بازهم ولسوالى هاى كه در عمق دره ها و كوه هاى سر به فلك بصورت طبيعى اخذ موقع نموده اند، توسعه راه هاى مواصلاتى يك سرمايه هنگفت را نياز داشته و اين نيازمندى هاى پيهم غالباً از توان و قدرت اقتصادى حكومت بلند مى باشد كه درواقع ارايه خدمات در چنين وضعى بسيار به مشكل مى تواند تحقق يابد بالخصوص در موسم سرما كه تقريباً

۶ ماه پوشيده از برف مى باشد، هكذا نا امنى هاى اخير به مشكلات اقتصادى - اجتماعى و سياسى اضافه شده و روند انجام فعاليت هاى خدمات اجتماعى را به بن بست مواجه مى سازد.

مقام ولايت عالى ترين و باصلاحيت ترين نهاد در سطح ولايت بوده كه به طور كلى امور رهبرى و هماهنگى را در تمام عرصه ها به ويژه (انكشاف و توسعه اقتصادى) به عهد دارد. تمام برنامه ها و اجراآت كه در سطح ولايت صورت ميگيرد، از طريق ساختارهايي مانند كميتۀ انكشافى ولايتى (PDC)، مجالس ادارى، جلسات امنيتى، جلسات حكومتدارى، و ساير كميتۀ هاى رهبرى و هماهنگى تنظيم مى گردد. در رأس اين همه جلسات شخصاً والى ولايت و كفالتاً معاون مقام ولايت قرار دارد. همچنان قابل ذكر است كه با در نظر داشت تقسيم بندى استراتيژى انكشاف ملى افغانستان، در رأس سكتور حكومتدارى و حاكميت قانون مقام ولايت قرار دارد. مطابق به تقسيم بندى استراتيژى انكشاف ملى افغانستان، سكتور حكومتدارى داراى ۱۳ بخش (ديپارتمنت خدماتى) تقسيم مى شود كه قرار ذيل نشان داده شده است:

۱. مقام ولايت (مسئول رهبرى سكتور حكومتدارى به شمول رياست هاى خدمات تخنيكى و سكتورى، اجرائيه و ادارى)
۲. شورى ولايتى
۳. رياست محاكم (مدنى، جزايى و امنيت عامه)
۴. رياست سازنوالى (مبارزه عليه فساد ادارى، امنيت عامه، تطبيق قوانين)
۵. رياست عدليه (محابس، حقوق، قضايابى دولت، دارالتأديب)
۶. رياست ارشاد، حج و اوقاف (تنظيم امور دينى و ثقافتى)
۷. رياست مبارزه با مواد مخدر
۸. كميسيون مستقل اصلاحات ادارى و خدمات ملكى
۹. رياست حفاظت از محيط زيست
۱۰. كميسيون مستقل حقوق بشر
۱۱. كميسيون مستقل انتخابات.
۱۲. كميتۀ صلح.
۱۳. شورى علما.

ادارات شامل سكتور حكومتدارى خوب به منظور نهادينه شدن بنبهء دموكراسى و حقوق بشر و همچنان دست يافتن به يك سيستم مبارزه با نقض حقوق بشرى به شكل سلسله اى فعاليت دارد.

سالانه در بيشتر از ۱۵ ولسوالى و براى يك بار در اخير سال مالى پروسهء حساب دهى دولت به ملت برگزار مى شود تا مردم از چگونگى عرضهء خدمات ابراز نظر نمايند. و به رؤيت سطح رضايت مردم، حكومت محلى بتواند بخش هاى كم كار و ضعيف را تقويه و نيز بخش هاى قوى و موثر را حمايت نمايد.

حكومتدارى در محلات بيشتر بر مبنى مشوره با بزرگان، علما، جوانان و ساير اقشار مختلف جامعه باتوجه به رعايت قوانين نافذهء كشور و تأمين عدالت اجتماعى به پيش مى رود و مسئولين از تمام توان خود براى رضايت مردم و نهادينه شدن حكومتدارى خوب دريغ نمى ورزند.

يكى از شاخص هاى اساسى حكومتدارى خوب تأمين امنيت و انفاذ قوانين مى باشد. بدون امنيت و ثبات حكومت محلى نمى تواند قانون نافذه را تطبيق و حكومتدارى را نهادينه نمايد. فرهنگ معافيت از قانون در سايهء نا امنى رشد

می‌نماید و حکومت محلی در راستایی از میان برداشتن موانع امنیتی تلاش‌های بی دریغ می‌نماید و تاحدی قابل ملاحظه، چشم‌گیر ارزیابی می‌شود.

حکومت‌داری و حاکمیت قانون مستلزم عرضه خدمات می‌باشد، عرضه خدمات به فضای مصئون و زیرساخت‌ها ضرورت دارد، بناءً این سکتور در بخش زیربناها مشکلات جدی تر نسبت به سایر سکتورها دارد. بدخشان دارای ۲۸ واحد اداری می‌باشد که از این میان صرف ۱۲ ولسوالی دارای تعمیر استاندارد اداری می‌باشد، متباقی اصلاً فاقد تعمیر استند و اساسی که اکثراً در مکان‌های شخصی بصورت کرایه فعالیت‌های اداری و روتین خویش را پیش می‌برند. تقویه بنیه دموکراسی و حقوق بشر و همچنان سیستم مبارزه با نقض حقوق بشری مانند سایر ولایات در ولایت بدخشان نیز وجود داشته اما این سیستم در ولسوالی‌های که تحت تسلط مخالفین مسلح دولت قرار داشته، رعایت و کنترل نمی‌شود، همچنان ولسوالی‌های دور دست نیز از این مزیت کمتر مستفید می‌گردند.

پروژه دموکراسی، حساب‌دهی دولت به مردم، تطبیق قوانین و عرضه خدمات عامه:

نحوه عرضه خدمات از طرف نهادهای خدماتی و مسئولین حکومتی بصورت سالانه طبق پلان انجام یافته و در اواخر سال مالی درحضور داشت مردم، جامعه مدنی، شورای ولایتی، نماینده جوانان و غیره طبق تقسیم اوقات حسابدهی صورت می‌گیرد.

رضایت مردم بدخشان از سیستم حکومت‌داری بصورت متفاوت است، در برخی قسمت‌ها که در دسترس حکومت بوده، رضایت مردم نسبتاً بیشتر است، و سایر مردم که در اطراف و اکناف بدخشان زندگی داشته و دورتر از ساحه قابل دسترس دولت می‌باشند، بدون شک گفته می‌توانیم که این نوع مردم اصلاً به نام حکومت و حکومت‌داری هیچ چیز را بلد نیستند.

در ارتباط تنفیذ و رعایت قوانین و نیز باورمندی مردم باید خاطر نشان ساخت که: در سال‌های گذشته درحصه تطبیق قوانین آنقدر توجه بیشتر صورت نمی‌گرفته علت آن هم درک و فهم پایین مردم نسبت به قوه قضاییه بوده، اما در سالهای اخیر تنفیذ قوانین و حاکمیت عدالت خوب‌تر و بهتر گردیده است، با آن‌هم مشکلات زیادی در حصه تطبیق قوانین و تأمین عدالت وجود دارد که از حوصله نوشتن این رساله کوچک به مراتب بالاتر است.

ولایت بدخشان دارای ۲۸ واحد اداری بوده و برعلاوه واحدهای دومی وزارت خانه‌ها که در این ولایت عملاً مصروف خدمت‌گذاری به ملت می‌باشند، نحوه خدمات حکومتی در مرکز ولایت کاملاً قناعت بخش بوده، همچنان نحوه خدمت‌گذاری نهادهای دولتی در هر ولسوالی متفاوت است، یعنی ولسوالی‌های که از نظر وضعیت اراضی مناسب و همیشه قابلیت دسترسی مردم به آن ولسوالی فراهم بوده، خدمت‌گذاری دولت به مردم در همچو ولسوالی‌ها قناعت بخش است، اما برخی ولسوالی‌های که در بین دره‌های عمیق و دور از هرنوع مزیت‌ها قرار داشته و ضمناً از طرف دشمنان مردم در محاصره قرار دارند مانند: ولسوالی‌های: (کوهستان، وردوج، یمگان، کران و منجان، زیباک، راغستان و امثالهم خدمات دولتی از نقطه نظر خدمات عادی و انکشافی در این ولسوالی‌ها قناعت بخش نیست.

استراتیژی اداره ارگان‌های محلی عبارت اند از: حکومت‌داری خوب، فراهم آوری زمینه حکومت‌داری در محلات، از بین بردن فساد اداری، تقویه نهادهای حکومت محلی و ایجاد تغییرات مثبت در زندگی شهروندان در ولایت بدخشان و همچنان استراتیژی ملی زنان عبارت اند از: محو تبعیض علیه زنان، انکشاف نیروی بشری زنان محل، تقویه رهبری قشر اناث و امثالهم...

تحليل وضعیت موجود سكتور زراعت وانكشاف دهات:

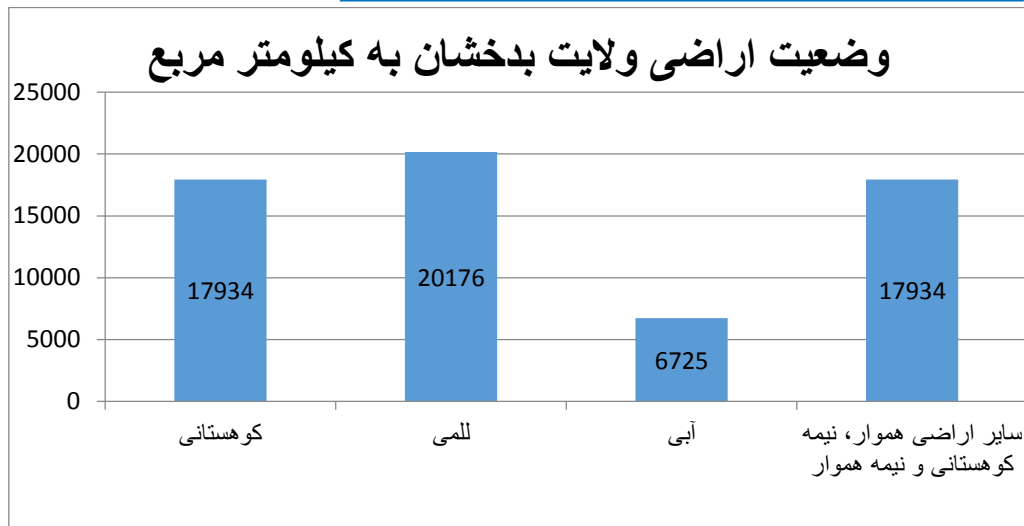
ولايت بدخشان داراى (۲۸) واحد ادارى و به تعداد (۱۸۱۶) قريه مى باشد، اين ولايت باستانی و کوهستانی سرزمین پهناور و کوهستانی با وضعیت پیچیده جیوفیزیکی، دشوارگذر، دارای دره های پرخم و پیچ، دریاچه های مؤاج و سیلان میباشد و همچنان دارای وضعیت جوی مختلف است، زراعت در حقیقت یک فکتور عمده در رشد اقتصاد ملی، تأمین مصئونیت غذایی و معیشت پایدار نقش عمده و اساسی را ایفا نموده و بالخصوص در ولايت باستانی بدخشان از اهمیت خاصی برخوردار می باشد، علی الرغم اینکه طی سالهای جنگ (دهه های ۶۰ الی ۸۰ هجری شمسی) سكتور زراعت دستخوش نابسامانی ها و حتی مورد تهاجم کشور همسایه (پاکستان) قرار گرفته بود. ولی با روی کار آمدن دولت موقت و کمک های جامعه جهانی، این سكتور در تمام ولايات افغانستان به شمول ولايت بدخشان رشد چشمگیری داشته ولی آنچنان که نتیجه متوقعه این ولا بود، حصول نگردیده است.

این ولايت با داشتن سطوح مرتفع و چراگاه های گسترده به مساحت (۱۲۸۰۰۰) هکتار یکی از مستعدترین مناطق برای پرورش مالدارى بشمار می آید و با داشتن پلان و برنامه های معیاری، تشویق و حمایت از سكتور خصوصی در طی چند سال آینده جهت پاسخ گویی به نیازمندی های این ولايت و ولايات همجوار، از ناحیه لبنیات و گوشت، گام های اساسی را باید برداشت. هدف اساسی تحلیل و وضعیت زراعت و مالدارى در سطح ولسوالی ها تشخیص نقاط ضعف، قوت، فرصت ها و چالش ها بوده که در نتیجه ای تعیین اولویت های مرکز ولايت و ولسوالی های ۲۷ گانه این ولايت تصویر از حقایق وضع زراعت، آبیاری و مالدارى ولسوالی ها را پیش کش نموده، که این امر سبب علاقه مندی و دلچسپی تمویل کننده گان ملی و بین المللی شده و زمینه رشد و تقویت سكتور خصوصی از طریق تطبیق اولویت ها، بهبود وضع اقتصادی مردم در امر فقر زدایی، مصئونیت غذایی ایجاد فرصت های شغلی، تقویت و استحکام حکومت داری خوب و تأمین امنیت را فراهم میسازد

وضعیت اراضی آن قرار احصایه وزارت محترم زراعت چنین دسته بندی شده است:

✓	زمین های کوهستانی.....	۱۷۹۳۴ km ^۲
✓	زمین های للمی.....	۲۰۱۷۶ km ^۲
✓	زمین های آبی.....	۶۷۲۵ km ^۲
✓	سایر اراضی هموار، نیمه کوهستانی و نیمه هموار..	۱۷۹۳۴ km ^۲

وضعیت اراضی ولايت بدخشان به در گراف ذیل به تفکیک طبقه بندی به ردیف کیلومتر مربع وضاحت داده شده است:

۱- ارزش محصولات زراعتى ومالدارى؟

- ✓ **سيب:** ساحه تحت کشت اين ميوه درواقع ۲۰۰۰ هکتار به سطح ولايت بدخشان بوده که مجموع حاصلات به دست آمده از سيب درسطح ولايت بدخشان ازبابت سال ۱۳۹۶ مقدار (۱۰۰۰۰ تن) بوده که حد اوسط قيمت فى تن آن مبلغ (۴۲۹۰۰ افغانى) درمارکيت تثبيت شده وارزش مجموعى آن مبلغ ۴۲۹۰۰۰۰۰ افغانى ميشود.
- ✓ **چهارمغز:** ساحه تحت کشت چهارمغز ۱۱۶۰ هکتار در اين ولايت بوده که مجموع حاصلات بدست آمده چهارمغز درسطح ولايت بدخشان بابت سال ۱۳۹۶ مقدار ۶۵۰۰ تن بوده که حد اوسط قيمت فى تن آن مبلغ ۱۱۴۴۰۰ افغانى درمارکيت تثبيت شده وارزش مجموعى آن مبلغ ۷۴۳۰۰۰۰۰ افغانى ميشود.
- ✓ **پسته:** ساحه پسته ۱۵۰۰۰ هکتار درسطح ولايت بدخشان ميباشد ومجموع حاصلات بدست آمده پسته درسطح ولايت بدخشان بابت سال ۱۳۹۶ مقدار ۳۰۰ تن پسته پوش دار بوده که حد اوسط قيمت فى تن آن مبلغ ۱۴۳۰۰۰ افغانى درمارکيت تثبيت شده وارزش مجموعى آن مبلغ ۴۲۹۰۰۰۰۰ افغانى ميشود.
- ✓ **لوبيا:** ساحه تحت کشت لوبيا ۸۶۰ هکتار درسطح ولايت بدخشان ميباشد ومجموع حاصلات بدست آمده لوبيا درسطح ولايت بدخشان بابت سال ۱۳۹۶ مقدار ۲۱۰۷ تن لوبيا بوده که حد اوسط قيمت فى تن آن مبلغ ۱۸۰'۷۸۰'۶۰۰ افغانى ميشود.
- ✓ **پياز:** ساحه تحت کشت پياز ۲۴۰ هکتار درسطح ولايت بدخشان ميباشد ومجموع حاصلات بدست آمده پياز درسطح ولايت بدخشان بابت سال ۱۳۹۶ مقدار ۲۸۸۵ تن پياز بوده که حد اوسط قيمت فى تن آن مبلغ ۱۴۳۰۰ افغانى درمارکيت تثبيت شده وارزش مجموعى آن مبلغ ۴۱'۲۵۵'۵۰۰ افغانى ميشود.
- ✓ **کچالو:** ساحه تحت کشت کچالو ۲۵۵ هکتار درسطح ولايت بدخشان ميباشد ومجموع حاصلات بدست آمده کچالو درسطح ولايت بدخشان بابت سال ۱۳۹۶ مقدار ۱۱۲۰۰ تن کچالو بوده که حد اوسط قيمت فى تن آن مبلغ ۱۴۳۰۰ افغانى درمارکيت تثبيت شده وارزش مجموعى آن مبلغ ۱۶۰'۱۶۰'۰۰۰ افغانى ميشود.
- ✓ **شير:** در اين ولايت درسال جارى بمقدار ۶۰۰ تن شيرتوليد گرديده است هرليترشيرمبلغ ۴۰ افغانى ميباشد.

✓ **ماست:** در این ولایت بمقدار ۵۰۰ تن ماست تولید گردیده است هر کیلوماست مبلغ ۵۰ افغانی میباشد.

✓ **چکه:** در این ولایت بمقدار ۴۰۰ تن چکه تولید گردیده است که هر کیلوچکه مبلغ ۱۰۰ افغانی میباشد.

سایر محصولات و تولیدات عمده زراعتی داخلی بصورت اوسط قرار ذیل ارزیابی گردیده است:

۱. گندم..... ۱۵۹۶۷۶,۶۵ تن.

۲. جو..... ۱۳۷۰ تن

۳. پیاز..... ۲۲۱۲ تن

۴. رومی..... ۸۵۰ تن

۵. خربوزه..... ۳۴۰ تن

۶. تربوز..... ۳۳۲ تن

۷. کچالو..... ۲۵۲۰۰ تن

۸. بامیه..... ۱۵ تن

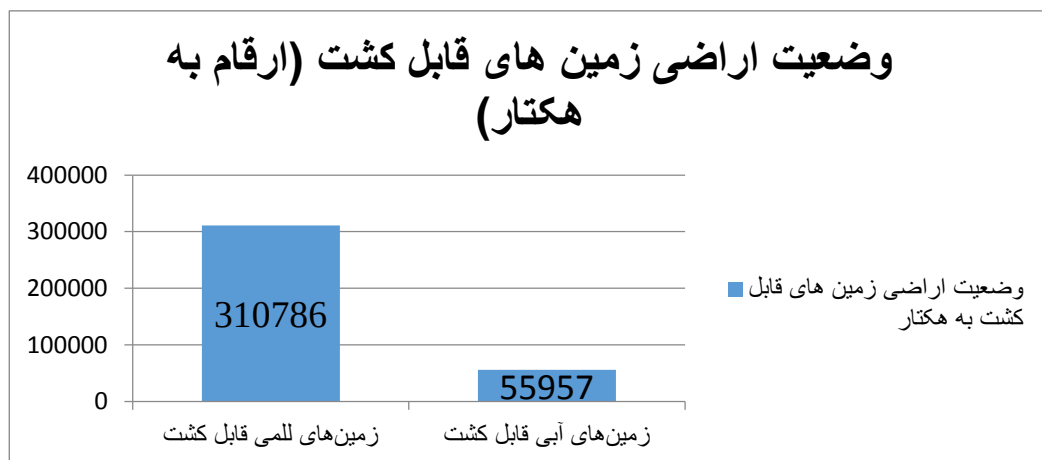
۹. شلغم..... ۳۰ تن.

۱۰. زردک..... ۲۰ تن

قابل تذکر است که: اقلام محصولات عمده صادراتی درچوکات سکتور زراعت عبارت اند از: پسته، چهارمغز و نباتات طبی (زیره، هنگ، قره قات، شرین بویه، زرک، شکسته بند، بل و جمبیل) که مقدار مجموعی آن به ۶۰۰۰ تن رسیده و درحدود ۳۰% محصولات عمده عبارت ازگندم، جو، جوارى، آرد، برنج، نخود، سبزیجات و میوه جات و روغن در داخل ولایت تولید می گردد و سایر اقلام عمده محصولات زراعتی درحدود ۷۰% اقلام متذکره محصولات عمده متذکره از ولایات همجوار وارد می گردد.

ولایت بدخشان دارای اراضی نا هموار و کوهستانی می باشد که باوجود آن بیشتر از ۷۵% مردم این ولایت اعم ازنان و مردان به شغل زراعت و مالدارى به شکل سنتى و بدوى مصروفیت دارند که از این طریق امرارمعیشیت می نمایند. زمین های قابل کشت (آبی و للمی)

زمین آبی قابل کشت ۵۵۹۵۷ هکتار و زمین للمی قابل کشت ۳۱۰۷۸۶ هکتار می باشد که در جدول ذیل به آن وضاحت داده شده است:

وضعيت سردخانه ها غرض نگهدارى محصولات زراعتى در ولايت بدخشان:

- ✓ بتعداد ۴۰ باب سردخانه بدون انرژى به ظرفيت ۱۷ مترىک تن هرکدام درساحه ۱۵ مترمربع زمين در ولسوالى کشم به کمک دفترمحترم کارديف اعمارگرديده است اما غيرفعال ميباشد.
- ✓ به تعداد ۳۶ باب سردخانه بدون انرژى به ظرفيت ۱۷ مترىک تن هرکدام درساحه ۱۵ مترمربع زمين در ولسوالى خاش به کمک کارديف اعمارگرديده است فعال وبه منظورذخيره کچالو استفاده ميگردد.
- ✓ به تعداد ۱ باب سردخانه بدون انرژى به ظرفيت ۱۷ مترىک تن هرکدام درساحه ۱۵ مترمربع زمين در ولسوالى ارگو به کمک موسسه ناروى اعمارگرديده است فعال وبه منظورذخيره کچالو استفاده ميگردد.
- ✓ به تعداد ۱ باب سردخانه بدون انرژى به ظرفيت ۱۷ مترىک تن هرکدام درساحه ۱۵ مترمربع زمين در ولسوالى درايم به کمک موسسه مرسى کوپ اعمارگرديده است فعال وبه منظورذخيره کچالو وپياز استفاده ميگردد.
- ✓ به تعداد ۶ باب سردخانه بدون انرژى به ظرفيت ۲۴ مترىک تن هرکدام درساحه ۱۵ مترمربع زمين در ولسوالى بهارک به کمک موسسه مرسى کوپ وبنيا د آغاخان اعمارگرديده است فعال وبه منظورذخيره کچالو وپياز استفاده ميگردد.
- ✓ به تعداد ۱ باب سردخانه بدون انرژى به ظرفيت ۲۱ مترىک تن هرکدام درساحه ۵۰ مترمربع زمين در ولسوالى جرم به کمک بنيا د آغاخان اعمارگرديده است فعال ميباشد.
- ✓ دراين ولايت کدام فارم حيوانى وزراعتى دولتى ساخته نشده است اما بتعداد ۲۵ فارم مرغدارى بشکل معيارى توسط سکتور خصوصى ساخته شده است.
- ✓ ميزان توليد محصولات عمده زراعتى دراين ولايت بصورت تخمينى به مقدار ۳۲۳۹۲ تن ميباشد.

وضعيت مصئونيت غذايى در ولايت بدخشان:

در ارتباط مصئونيت غذايى در ولايت بايد بدخشان بايد عرض نمود که مصئونيت غذايى داراى ۵ مرحله است که اين ولايت با داشتن اراضى هاى مختلف و پرخم و پيچ خود در هر گوشه و کنار آن مراحل مصئونيت غذايى فرق مى کند، مثلاً:

- ✓ مرحله اول (فيز اول) درصورت که يک ولايت درفيز اول باشد آن ولايت از لحاظ مصئونيت غذايى نورمال است.
 - ✓ مرحله دوم (فيز دوم) درصورت که يک ولايت درفيز دوم باشد ولايت مذکور در وضعيت تحت فشار قرار دارد.
 - ✓ مرحله سوم (فيز سوم) ولايت که در فيز سوم قرار داشته باشد وضعيت آن ولايت از لحاظ مصئونيت غذايى بحرانى خوانده مى شود.
 - ✓ مرحله چهارم: (فيز چهارم) ولايت که درفيز ۴ قرار داشته باشد از لحاظ وضعيت مصئونيت غذايى بسيار عاجل است.
 - ✓ مرحله پنجم (فيز ۵) ولايت که درفيز ۵ قرار داشته باشد آن ولايت کاملاً در معرض قحطى قرار داشته است.
- نظربه سروى {صنف بندى کلى مصئونيت غذايى (IPC)} که درسال ۱۳۹۶ درسطح هر ولسوالى به کمک مالى وزارت محترم زراعت توسط کارمندان بخش ترويج ولسوالى ها انجام شد هر ولسوالى را از نظر مصئونيت غذايى صنف بندى نمود که بتعداد ۲ ولسوالى (کشم وبهارک) درفيز دوم (درحالت تحت فشار Stressed)، به تعداد ۱۲ ولسوالى (ارگو، درايم، جرم، تشکان، نگاب، وردوج، يفتل پايان، شهدا، شهر بزرگ، فيض آباد، خاش و خواهان) درفيز سوم (درحالت بحرانى Crisis) و ۱۴ ولسوالى (نسى، مايمى، شكى، کوف آب، واخان، شengan، زيباک، اشکاشم، کوهستان، راغستان، يوان، يمگان، کران ومنجان و ارغنجخواه در فيز چهارم يعنى (درحالت بسيار عاجل Emergency) قرار دارند.
- وضعيت کانال هاى زراعتى و منابع آبى در ولايت بدخشان:

در ارتباط وضعیت کانال‌های موجود زراعتی در ولایت بدخشان باید یادآور شد که: ولایت بدخشان دو منبع بزرگ آبی زراعتی داشته که عبارت اند از: حوزه دریایی کوچک و حوزه دریایی آمو.

در مربوطات حوزه کوچک نظر به دیتابیس موجوده نهادهای زیربط و معلومات جمع‌آوری شده تاکنون به تعداد ۳۰۰ کانال درج دیتابیس بوده و ظرفیت اعظمی این کانال‌ها $3m^3$ و ظرفیت اصغری آن $0.05m^3$ می‌باشد. اما درحوزه آمو به تعداد ۸۵ کانال‌های آبیاری وجود داشته که چندین ولسوالی سرحدی را تحت پوشش قرار داده و ظرفیت مجموعی این کانال‌ها به $153m^3$ می‌رسد.

به اساس آمار و ارقام دستگاه‌های هایدرولولوژی، ظرفیت متوسط سالانه دریایی کوچک در حدود $198m^3$ و درحوزه آمو به تعداد ۴ حوزه با داشتن ظرفیت آبی $2800m^3$ در ثانیه می‌باشد.

همچنان در بخش بندهای آب‌گردان، در ساحه حوزه پنج بالای اشکاشم بندهای آب‌گردان وجود نداشته اما تحکیمات متعدد بخاطر حفاظت کانال‌ها در برخی قسمت‌ها اعمار گردیده است.

قابل تذکر است که در ولایت بدخشان کدام فارم حیوانی زراعتی از طرف دولت به شکل استندرد و معیاری وجود نداشته، اما به تعداد ۲۵ فارم مرغ‌داری به شکل معیاری توسط سکتور خصوصی ساخته شده است.

وضعیت مصارف بودجه انکشافی در سکتور زراعت در ولایت بدخشان:

ولایت بدخشان یک ولایت زراعتی به شکل سنتی بوده که مجموع بودجه سال‌های ۱۳۹۲ الی ۱۳۹۶ ذیل‌ارایه می‌گردد:

- ✓ مجموع بودجه انکشافی ازبابت سال ۱۳۹۲ مبلغ ۷۰۹'۸۲۳ دالرامریکای
- ✓ مصرف بودجه انکشافی ازبابت سال ۱۳۹۳ مبلغ ۱۰۰'۵۰۰'۰۰۰ افغانی
- ✓ مصرف بودجه انکشافی ازبابت سال ۱۳۹۴ مبلغ ۱۰۹'۳۳۶'۰۴۵ افغانی
- ✓ مصرف بودجه انکشافی ازبابت سال ۱۳۹۶ مبلغ ۱۰۳'۱۴۰'۳۰۷ افغانی
- ✓ مصرف بودجه انکشافی ازبابت سال ۱۳۹۶ مبلغ ۱۲۵'۷۷۴'۱۳۹ افغانی

همچنان در ولایت بدخشان طی سال‌های ۱۳۹۲ الی ۱۳۹۶ یک سلسله فعالیت‌های انکشافی در چوکات بودجه انکشافی صورت گرفته و مصرف گردیده است که به میزان مصارف این بودجه‌ها ذیل‌اشاره می‌گردد:

- ✓ مصرف بودجه انکشافی ازبابت سال ۱۳۹۲ مبلغ ۱۶۵'۵۴۱'۳۳۹ افغانی
- ✓ مصرف بودجه انکشافی ازبابت سال ۱۳۹۳ مبلغ ۳۳۸'۶۹۸'۲۱۲ افغانی
- ✓ مصرف بودجه انکشافی ازبابت سال ۱۳۹۴ مبلغ ۱۶۵'۳۱۱'۹۰۵ افغانی
- ✓ مصرف بودجه انکشافی ازبابت سال ۱۳۹۵ مبلغ ۱۲۹'۱۶۸'۱۲۶ افغانی
- ✓ مصرف بودجه انکشافی ازبابت سال ۱۳۹۶ مبلغ ۱۶۶'۰۱۸'۵۳۶ افغانی

مجموع عواید سکتور زراعت طی ۳ سال اخیر موجود بوده که قرار ذیل مختصراً تحریر می‌گردد:

- ✓ عواید سال سکتور زراعت ازبابت سال ۱۳۹۳ مبلغ ۲۸۷'۸۸۰ افغانی
- ✓ عواید سال سکتور زراعت ازبابت سال ۱۳۹۵ مبلغ ۶۱۲'۸۰۰ افغانی
- ✓ عواید سال سکتور زراعت ازبابت سال ۱۳۹۶ مبلغ ۱'۶۱۶'۰۰۰ افغانی

میزان سرمایه‌گذاری در این ولایت در چوکات سکتور خصوصی به چشم می‌خورد که برخی از اهالی این ولا، نظر به علاقه که دارند، در بخش‌های مرغداری و ماهی پروری آن‌هم بسیار اندک سرمایه‌گذاری نموده‌اند. اما این نوع سرمایه‌گذاری‌ها در چوکات سکتور زراعت به شکل چشم‌گیر تا هنوز صورت نگرفته است.

ناگفته نبايد گذاشت كه برخى موسسات همكار درچوكات سكتور زراعت مصروف فعاليت اند كه عبارت اند از:
 دفاتر WFP , GIZ SEDEP , NAC , Mission east , RADP-Narth , AKF , Concern , Afghan aid ، (بنیاد خیریه روپانی (Ropani)، Shelter for life و مؤسسه NEI.
 يك تعداد موسسات كه در بخش هاى مختلف در ولسوالى هاى مختلف در چوكات زراعت و انكشاف دهات فعاليت دارند در جدول ذيل بصورت خلاصه اشاره گرديده است:

ردیف	نام مؤسسه	ولسوالی های تحت پوشش	بخش های کاری				
۱	Afghan Aid	ارگو و درایم	منابع طبیعی	—	—	ترویج (انتقال تکنالوجی ی)	احیای اقتصاد خانواده ها
۲	AKF	بهارک، خاش، جرم، یمگان، کران و منجان، شهدا، ارغنجخوا، زیباک، اشکاشم، واخان، شغنان، مایمی، نسی، شکى، کوف آب، وردوج و یمگان.	منابع طبیعی	مالدا ری	باغ دار ی	ترویج (انتقال تکنالوجی ی)	احیای اقتصاد خانواده ها
۳	Concern	یاوان، راغستان و کوهستان	منابع طبیعی	مالدا ری	باغ دار ی	ترویج (انتقال تکنالوجی ی)	احیای اقتصاد خانواده ها
۴	RADP Nargth	فیض آباد، کشم، بهارک و یفتل پایان	—	مالدا ری	—	ترویج (انتقال تکنالوجی ی)	احیای اقتصاد خانواده ها
۵	Mission east	کشم، ارگو، درایم، اشکاشم، واخان و شغنان.	منابع طبیعی	مالدا ری	—	ترویج (انتقال تکنالوجی ی)	احیای اقتصاد خانواده ها
۶	NAC	فیض آباد، کشم، ارگو، یفتل پایان، ارغنجخوا، راغستان، یاوان	منابع طبیعی	—	باغ دار ی	—	احیای اقتصاد خانواده ها
۷	GIZ –SEDEP	کشم، ارگو، فیض آباد بهارک	—	مالدا ری	باغ دار ی	ترویج (انتقال تکنالوجی ی)	انکشاف اقتصاد خانواده ها

۸	WFP	سطح ولايت	منابع طبيعى	—	—	—	احيائى اقتصاد خانواده ها	—
۹	حفاظت حيات وحش WCS	واخان	منابع طبيعى	—	—	—	—	—
۱۰	Ropani	اشكاشم، واخان، ريباك، شغنان، وردوج	منابع طبيعى	—	باغ دار ى	—	احيائى اقتصاد خانواده ها	—
۱۱	Shelter for life	فيض آباد، ارگو، خاش، بهارك،، شهد ا، جرم، كشم، يفتل پايان و تگاب	منابع طبيعى	—	—	—	—	—
۱۲	مؤسسه NEI	شهدا. بهارك، كشم و فيض آباد		—	ترويج (انتقال تكنالوجى)	—	احيائى اقتصاد خانواده ها	—

وضعيت سكتور زراعت طى ساليان متمادى شكل منظم فعاليت داشته و طى ساليان متمادى تقريباً ۵ سال اخير، از دستاوردها و مثمرت خويش مقامات محترم را در جريان گذاشته است. اما اگر فعاليت هاى عادى و انكشافى سكتور زراعت را در وضعيت فعلى بادر نظر داشت مسايل اجتماعى، اقتصادى، اقليمى و جغرافيايى در قالب ميتود SWOT تحليل بكنيم قرار ذيل خلاصه مى گردد:

قوت ها:

در حصة قوت هاى كه به عنوان يك پوتانشيل و ظرفيت در سكتور زراعت شناخته مى شود خيلى زياد اند كه مهم ترين و كليدى ترين آنها عبارت اند از:

- ✓ پرسونل فنى و مسلكى.
- ✓ مديريت سالم و هماهنگى موسسات.
- ✓ منابع توليدى دست ناخورده و مناسب براى انكشاف باغداری، ميوه جات، حبوبات و سبزیجات.
- ✓ منابع آبى فراوان و قابل مديريت در سطح ولسوالى ها.
- ✓ داشتن دورنما و اوليت هاى سكتور زراعت و انكشاف دهات.
- ✓ داشتن علفچرها در اكثريت ولسوالى هاى دور و نزديك غرض انكشاف مالداری و توليد لبنیات.
- ✓ داشتن بنادر سرحدى مناسب به منظور صادرات توليدات زراعتى به كشور تاجكستان.
- ✓ سطح پايين امراض و آفات زراعتى و مالداری.
- ✓ بلند بودن سطح آب در ساحات للمى و حفر چاه هاى عميق به سيستم سولرى از جهت مناسب موجوديت انرژى آفتابى به منظور توليد سبزیجات و انكشاف باغداری.

فرصت ها:

سكتور زراعت به منظور انكشافات بهتر برعلاوه نقاط قوت هاى فوق الذكر، فرصت هاى ذيل نيز درآن محسوس مى باشد.

- ✓ حمايت دولت محلى و مركزى از برنامه هاى انكشافى اين سكتور.
- ✓ علاقمندى مردم به باغدارى و مالدارى.
- ✓ موجوديت اراضى قابل انكشاف در بخش هاى باغدارى، سبزيجات و حبوبات.
- ✓ همكارى مردم در زمينه تأمين امنيت غرض حمايه از تطبيق پروژه هاى زرعى.
- ✓ آب و هواى مناسب و باران هاى موسمى به سطح ولسوالى هاى اين ولا.

چالش ها:

در سكتور زراعت چالش هاى نيز وجود دارد كه برخى برنامه هاى انكشافى اين بادر نظر داشت اين نوع چالش ها به كندى مواجهه مى گردد، از جمله:

- ✓ ضعف هماهنگى با دونرها به منظور ارايه از ديد واقعى از وضعيت بدخشان.
- ✓ نبود معلومات كافى از جغرافيايى پيچيده بدخشان در نزد دونرها.
- ✓ پراگندگى ها در تمويل پروژه هاى انكشافى توسط دونرها و پايين بودن كيفيت تطبيقى برخى پروژه ها.
- ✓ نبود امكانات و تجهيزات كارى به منظور عرضه خدمت در نقاط دور دست ولسوالى ها.
- ✓ تخریب و غصب جنگلات و علفچرها از طرف برخى عناصر استفاجو.

تهدید ها و ضعف ها:

سكتور زراعت غرض توسعه فعاليت هاى انكشافى خويش داراى ضعف ها بوده كه اين نوع فعاليت ها گاهگاهى گويا مورد تهديدات طبيعى، اجتماعى، امنيتى و فرهنگى قرار مى گيرد از جمله:

- ✓ سطح پايين دانش مسلكى كارمندان و استخدام افراد غير مسلكى.
- ✓ سطح پايين آگاهى اكثريت مردم و ضعف در قبول نمودن نوكرىوالى هاى زراعتى.
- ✓ كوهستانى بودن اراضى بدخشان و پراگنده بودن اراضى قابل كشت.
- ✓ كمبود كانال هاى آب زراعتى.
- ✓ كمبود بودجه براى تطبيق پروژه هاى زيربنايى در سكتور زراعت.
- ✓ عدم دسترسى به ولسوالى هاى دور دست به منظور ساختن پلان انكشافى و اولويت بندى خواست هاى دهاقين و مالداران.

- ✓ عدم موجوديت دفاتر معيارى به سطح اكثريت ولسوالى ها.
- ✓ كمبود حقوق و امتيازات كافى براى كارمندان ترويجى.
- ✓ عدم انكشاف سكتور خصوصى باهماهنگى سكتور زراعت.
- ✓ پايين بودن سطح اقتصادى مردم بدخشان در مركز و ولسوالى ها.
- ✓ پايين بودن كيفيت و كميت پروژه هاى كه توسط موسسات درچوكات سكتور زراعت و انكشاف دهات.
- ✓ عدم موجوديت راه هاى مواصلاتى ولسوالى ها به مركز به منظور رسيدگى خدمات دولتى به ولسوالى ها و نيز ورود حاصلات از ولسوالى ها به مركز غرض بازاریابی محصولات زراعتى.

تحليل وضعیت موجود سکتور معارف:

تشریح عمومی:

این سکتور هماهنگ کننده فعالیت های انکشافی و زیربنایی را در حصه توسعه ارزش های فرهنگی به عهده داشته و موضوعات کاری این سکتور قرار ذیل خلاصه می شود:

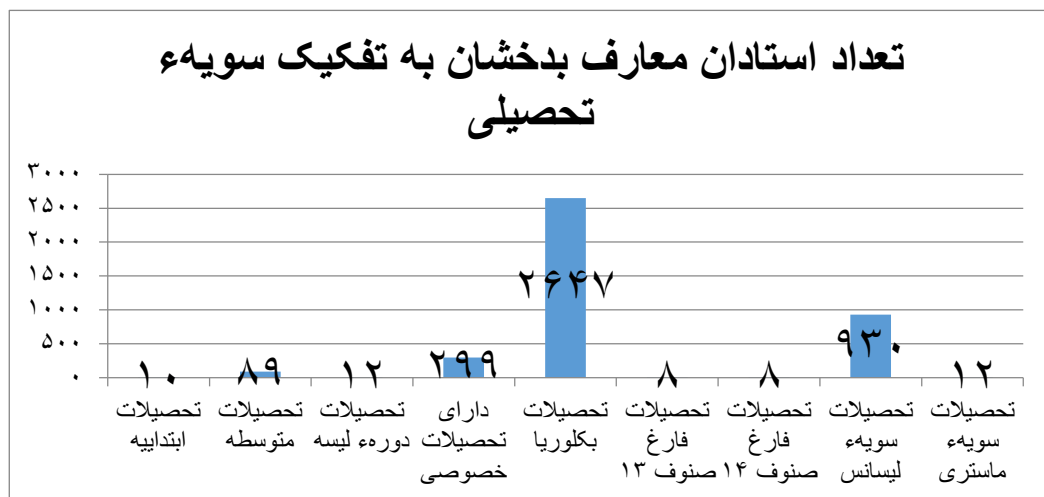
۱. تعلیم و تربیه.
۲. تعلیمات ابتدائی و ثانوی.
۳. تحصیلات عالی.
۴. انکشاف منابع بشری.
۵. انکشاف فرهنگ.
۶. انکشاف رسانه ها.
۷. انکشاف ورزش.

ادارات ذیربط که در توسعه انکشافات فعالیت های ارزش های فرهنگی سهم برآورده دارند، عبارت اند از:

۱. ریاست معارف.
۲. ریاست پوهنتون (تحصیلات عالی)
۳. ریاست اطلاعات و فرهنگ.
۴. ریاست تربیت بدنی (ورزش و المپیک)
۵. اکادمی علوم.
۶. اداره مبارزه علیه فساد اداری.
۷. اداره محیط زیست.
۸. اداره مبارزه علیه موادمخدر.
۹. سازمانها و دفاتر ذیربط ملل متحد.
۱۰. دفتر UNICEF
۱۱. دفتر UNESCO
۱۲. NGO های ذیربط داخلی و خارجی.

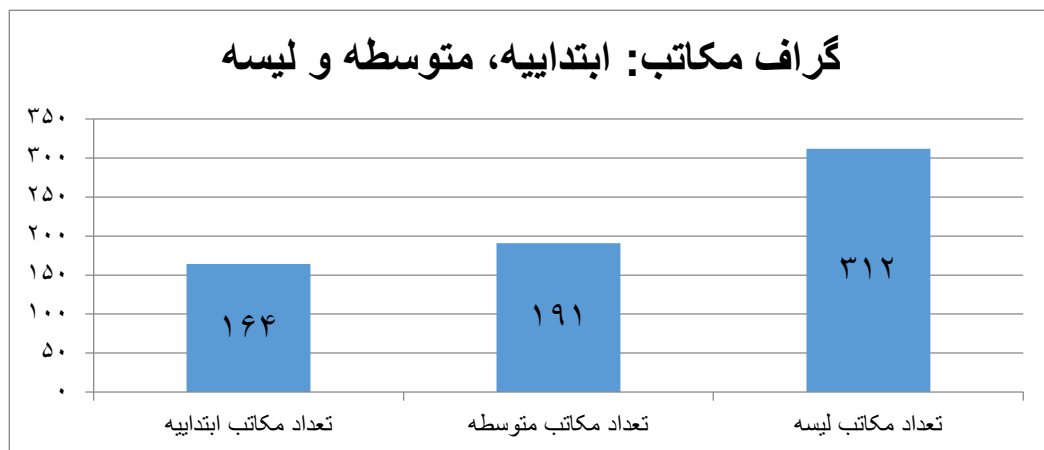
ولایت بدخشان به صورت کل یک سرزمین فرهنگی بوده و علاقه فراوان به شعر و حکمت و آموزه های علمی دارند، در طول تاریخ معاصر سخن سرايان و ادیبان معروف در دامن این سرزمین پرورش یافته و به جامعه تقدیم گردیده است. وضعیت استادان در چوکات معارف بدخشان به تفکیک سویه تحصیلی:

در چوکات رياست معارف به تعداد (۶۶۷۲ تن) از معلمين از طبقه ذکور و به تعداد (۳۴۳۱ تن) از معلمين از طبقه اناث بوده که جمعاً به تعداد (۱۰۱۰۳ تن) معلمين در چوکات رياست معارف را تشکيل مى دهد، قابل تذکر است که در بين اين رقم درشت است استادان متشکل از هردو طبقه: به تعداد (۱۰ تن از استادان) داراي تحصيلات ابتداييه، (۸۹ تن) داراي تحصيلات متوسطه، (۱۲ تن) داراي تحصيلات دوره ليه، (۲۹۹ تن) داراي تحصيلات خصوصى، (۲۶۴۷ تن) داراي تحصيلات بکلوريا، (۸ تن) داراي تحصيلات فارغ صنف ۱۳، (۸ تن) فارغ صنف ۱۴، (۹۳۰ تن) داراي تحصيلات سويه ليسانس، (۱۲ تن) داراي تحصيلات ماسترى مى باشد که غرض وضاحت بيشتر در گراف ذيل نمايش

داده شده است..

در بخش معارف تعداد مکاتب ابتداييه فعال: (۱۶۴ باب)، تعداد مکاتب متوسطه: (۱۹۱ باب)، تعداد مکاتب ليه: (۳۲۱ باب) و درکل به تعداد: (۶۷۶ باب) بوده که در گراف ذيل وضاحت داده شده است.

نسبت حضور شاگران (دختران با پسران) در مکاتب (ابتداييه / متوسطه / ليه) طى جدول ذيل مختصراً توضيح داده شده است:

شاگردان مكاتب دوره ابتدائيه		شاگردان مكاتب دوره متوسطه		شاگردان مكاتب دوره ليسانس	
ذكور	اناث	ذكور	اناث	ذكور	اناث
۱۳۱۹۹	۱۲۴۳۱	۳۶۲۷۰	۳۵۶۷۷	۱۰۲۰۷۶	۱۳۰۵۰۰
مجموع شاگردان طبقه ذكور: ۱۵۱۵۴۵		مجموع شاگردان طبقه اناث: ۱۷۸۶۰۸			

مكاتب داراى تعمير تدريسى:

به تعداد (۲۴ باب مكاتب ابتدائيه)، (۱۰۸ باب مكاتب متوسطه) و (۲۵۸ باب ليسانس) در ولايت بدخشان داراى تعمير مى باشند،

مكاتب بدون تعمير تدريسى:

(۱۲۲ باب) مكاتب ابتدائيه، (۸۳ باب) مكاتب متوسطه و (۶۳ باب) ليسانس در ولايت بدخشان فاقد تعمير تدريسى براى شاگردان مى باشد.

قابل ذكر است كه يك تحقيق نسبى در ارتباط دريافت فرصت ها و چالش ها در رياست معارف انجام شده كه خلاصه آن را قرار ذيل مى نگاريم:

فرصت هاى موجود در راستاى احيا و توسعه معارف: وجود امنيت، علاقه مندى مردم به شامل شدن اطفال شان به مكتب، علاقه مندى و شموليت طبقه اناث در مكاتب، فعال بودن موسسه همكارى دونر ها در بخش معارف و همكارى شوراى هاى انكشافى قريه جات با معارف و داشتن روابط نيك با موسسات و دونران. چالش هاى موجوده فراراه انكشاف معارف و فرهنگ:

- ✓ وجود مخالفين در بعضى از ولسوالى ها (يمكگان، وردوج، راغستان، كوهستان يفتل پايان و جرم).
- ✓ موجوديت معلمين فارغ التحصيل صنف ۱۲ و يا پايين تر از آن.
- ✓ حوادث و آسيب هاى طبيعى.
- ✓ انتقال بى موقع معاشات معلمين بنابر مشكلات امنيتى و فاصله راه هاى دور و صعب العبور در اكثريت ولسوالى ها.

بخش تحصيلات عالى دولتى و خصوصى:

در ارتباط دانشگاه هاى دولتى و خصوصى بايد عرض نمود كه: در ولايت بدخشان يك پوهنتون دولتى به نام (پوهنتون بدخشان) موجود و عيناً فعاليت مى كند. همچنان به تعداد يك موسسه تحصيلات عالى به نام (موسسه تحصيلات عالى برنا) وجود داشته آن هم فعلاً مصروف فعاليت هاى تدريس محصلين در بخش خصوصى مى باشد.

همچنان تعداد محصلين در دانشگاه بدخشان طى سال تحصيلى ۱۳۹۷ داراى (۴۶۱۷) تن محصلين برحال داشته كه از آن جمله: (۳۳۱۲) تن آن از طبقه ذكور و به تعداد (۱۳۰۵) آن از طبقه اناث درحال تحصيل مى باشند.

وضعيت استادان در چوكات تحصيلات عالى بدخشان به تفكيك سويه تحصيلى:

چوكات تحصيلات عالى در دانشگاه بدخشان تا كنون به تعداد (۱۲۰ نفر) استاد عملاً مصروف تدريس بوده كه از جمله: (۲۰) تن از استادان ماستر از طبقه ذكور، (۶) تن از استادان ماستر از طبقه اناث بوده، ۱۸ تن از استادان از

هردوجنس در بورسيه‌هاى خارجى، به تعداد ۳۳ تن از استادان از هردو طبقه در بورسيه‌هاى داخلى مصروف تحصيلات بلند تر قرار دارند.

در چوكات تحصيلات عالى در دانشگاه بدخشان از جمع (۱۲۰ نفر) استادان موجود: (۱۰۹) آن از طبقه ذكور و به تعداد (۱۱) تن از طبقه ذكور مى باشد كه نسبت فيصدى آن: (طبقه اناث ۹,۲٪) و (طبقه ذكور ۹۰,۸٪) در ارتباط سويه تحصيلى استادان دانشگاه بدخشان بايد عرض نمود كه: (۲۰) تن از استادان ماستر برحال از طبقه ذكور، (۶) تن از استادان ماستر برحال از طبقه اناث، به تعداد (۱۸) تن از استادان در حال ادامه تحصيلات ماسترى و دكتورا در خارج کشور و به تعداد (۳۳) تن از استادان طبقه ذكور و اناث در بورسيه‌هاى داخلى مصروف ادامه تحصيل مى باشند.

مجموع فيصدى استادان	استادان ماستر برحال از طبقه ذكور	استادان ماستر برحال از طبقه اناث	استادان مصروف تحصيل ماسترى و دكتورا از هردو طبقه (ذكور و اناث)	استادان برحال ليسانس
۱۰۰٪	۱۶,۶۶٪	۵٪	۱۵٪ از استادان در بورسيه‌هاى خارجى و ۲۷,۵٪ در بورسيه‌هاى داخلى	۳۵,۸۳٪

تحليل وضعيت موجود سكتور صحت:

رياست صحت عامه ولايت بدخشان به عنوان رياست سكتور صحت و تغذى، با داشتن ماموريت، ديدگاه و ارزش ها، برنامه هاى خويش را مدون و تدوين نموده و پلان انكشافى براى سال ۱۳۹۷ خويش را جهت كيفيت عرضه خدمات صحتى و دسترسى مردم به عرضه خدمات صحتى مرتب و فراهم نموده است كه در ذيل بيان نموده است:

ماموريت سكتور صحت عامه عبارت از بهبود حالت صحتى، تغذيه سالم، محيط سالم و طرز زندگى بهتر جامعه بوده كه توسط فراهم نمودن خدمات صحتى با كيفيت، عادلانه و مستمر صورت مى پذيرد.

ديدگاه:

صحت براى تمام افغان ها (صحت جسمى ، روحى و اجتماعى) و داراى ارزش هاى زيرين است :

- ✓ صحت حق تمام افراد جامعه
- ✓ همكارى و اشتراك تمام سكتور ها
- ✓ اشتراك و همكارى جامعه در امورات صحت
- ✓ اتخاذ تصاميم بر مبنائى شواهد
- ✓ رايج نمودن فرهنگ منتشر ساختن دريافت ها و نتايج
- ✓ كيفيت
- ✓ شفافيت
- ✓ دوامدار
- ✓ تامين عزت و احترام
- ✓ عدالت

اهداف سكتور صحت و تغذی (هدف عمومى):

کار موثر با جامعه و شرکای توسعه وی جهت تقویت و بهبود حالت صحت و تغذی مردم با توجه و تمرکز بیشتر بالای خانم ها و اطفال و ساحات کمتر تحت پوشش اهداف ملی سكتور صحت :

- ✓ کاهش مرگ و میر مادران و نوزادان
- ✓ کاهش مرگ و میر اطفال پایینتر از ۵ سال و تقویت صحت طفل
- ✓ کاهش حالت سوء تغذی (خانم ها و اطفال)
- ✓ کاهش واقعات امراض ساری در جامعه
- تقویت سیستم صحتی در کشور این سكتور در برگیرنده و هماهنگ کننده خدمات صحتی و فعالیت های زیربنایی در توسعه ارزش های صحت و تغذی همگانی بوده، موضوعات کاری این سكتور قرار ذیل خلاصه می شود:
- ✓ صحت و تغذی.
- ✓ انکشاف مجموعه خدمات صحتی اساسی.
- ✓ توسعه مجموعه خدمات صحتی (شفاخانه).
- ✓ کنترل امراض ساری و غیر ساری در سراسر کشور.
- ✓ اداره منابع بشری سكتور صحت.

ادارات ذیربط که در توسعه انکشافات فعالیت ها و ارزش های صحتی سهم براننده

دارند، عبارت اند از:

۱. ریاست صحت عامه.
 ۲. ادارات دیگر که در بخش صحت کار می کنند مانند: خدمات تداوی معتادین.
 ۳. UNECEF
 ۴. اداره مبارزه علیه فساد اداری.
 ۵. اداره محیط زیست.
 ۶. اداره مبارزه علیه مواد مخدر.
 ۷. سازمانها و دفاتر ذیربط ملل متحد.
 ۸. NGO های ذیربط داخلی و خارجی (دفا تر CAF، AKF، حماية اطفال...)
 ۹. سازمان صحتی جهان WHO
- اهداف: بهبود عرضه خدمات صحتی و تغذی برای تمام مردم افغانستان از طریق عرضه خدمات صحتی با کیفیت و ارتقای طرز زندگی صحتمندی به شیوه دوامدار و عادلانه.

دیدگاه:

بهبودی هرچه بیشتر دسترسی به خدمات صحتی با کیفیت، منصفانه و مستمر برای همه، کاهش قابل ملاحظه مرگ و میر نوزادان و مادران و وقایع طرق مبارزه علیه امراض می باشد.

از لحاظ موفقیت خدمات صحتی در این سكتور بازهم چالشهای وجود داشته که نظر به ارقام دقیق و سروی شده اخیر می توان به عنوان یک آسیب در این سكتور قابل ملاحظه دانست:

✓	معافيت كامل اطفال (۱۲ الى ۲۳ ماهه):.....	۳۹,۳ %
✓	اطفال كه واكسين نشده اند:.....	۳,۹ %
✓	دسترسى به مراقبت هاى قبل از ولادت.....	۸,۷ %
✓	ولادت هاى تحت نظر شخص ماهر صورت گرفته.....	۲,۴ %
✓	خانواده ها با افراد داراى معيوبيت خفيف.....	۳۸ %

رياست صحت عامه ولايت بدخشان عرضه خدمات صحى را از سال ۱۳۸۳ از ۱۶ فيصد توانسته كه الى ۸۶ فيصد در سال ۱۳۹۷ برساند.

در بخش مراكز صحى در ولايت بدخشان كه يكي از ولايات صعب العبور و كوهستانى مى باشد به تعداد ۳۲ مركز صحى اساسى در قريه جات و ولسوالى ها نظر به نفوس اراضى ايجاد گرديد و عملاً فعاليت مى نمايند، همچنان به تعداد ۱۴ مركز صحى جامع CHC وجود داشته كه اين مراكز نظر به وضعيت تراكم نفوس، اراضى پر خم و پيچ و و مراجعين و امراض مختلف ايجاد گرديد كه اين مراكز صحى جامع در مراكز ولسوالى نيمه شهرى عملاً مصروف خدمات صحى به مردم بوده و فعاليت مى نمايند. ناگفته نبايد گذاشت كه اين مراكز داراى ۶ تا بستر نيز مى باشد.

در ولايت بدخشان به تعداد (۲ شفاخانه) در ولسوالى هاى پرنفوس كه موقعيت مركزى را با چندين ولسوالى داشته و يك شفاخانه ولايتى در مركز ولايت نيز عرضه خدمات صحى شفاخانه اى را اجرا مى نمايند اين شفاخانه ها مجموعاً داراى ۱۹۰ بستر مى باشد.

➤	شفاخانه ولسوالى بهارک.....	۳۰ بستر
➤	شفاخانه ولسوالى کشم.....	۳۰ بستر
➤	شفاخانه ولايتى شهرفيضى آباد مركز ولايت.....	۱۳۰ بستر

در ارتباط شفاخانه هاى خصوصى به تعداد ۲ شفاخانه خصوصى در اين ولايت مصروف فعاليت هاى خدمات صحى در چوكات سكتور خصوصى هستند كه تحت نام هاى: شفاخانهء اسد عزيزى و شفاخانهء معالجوى حقيق. كه بطور ۲۴ ساعته فعال و خدمات صحى را عرضه مى دارند.

همچنان به تعداد ۱۳۹ درملتون (دواخانه) در بخش سكتور خصوصى فعاليت داشته و هر مركز صحى دولتى و شفاخانه هاى شخصى نيز داراى يك اتاق توزيع ادويه در تعمير خويش مى داشته باشد نا گفته نبايد گذاشت كه در مراكز صحى فرعى اساسى و سيار مسوليت توزيع و مداوى مريضان را آمر تسهيل صحى مطابق پاليسى وزارت صحت عامه مى داشته باشد.

به تعداد ۷۸ نفر دوكتوران در سكتور خصوصى و ۷۲ نفر دوكتوران كه ۳۰ فيصد شان را زنان تشكيل مى دهند در ولايت موجود بوده و فعاليت هاى صحى را در ولايت بدخشان عرضه مى دارند كه مجموعاً دكتوران ۱۵۰ نفر داکتر مى باشد. همچنان به تعداد ۲۲۲۱۶ ولادت در حضور قابله هاى ماهر ولادى در شفاخانه هاى ولادى در اين ولايت اجرا گرديده است. برعلاوه به تعداد ۵۰۲۸۳ از مادران بار دار خدمات مراقبت هاى صحى قبل از ولادت را در سطح ولايت در سال ۱۳۹۶ دريافت نموده اند و ارقام سال ۱۳۹۷ تا كنون جمع آورى نگرديده است..

در ارتباط مرگ و مير مادران بايد عرض نمود كه: ميزان مرگ و مير مادران سالانه بطور اوسط ۵ نفر در هر صدهزار نفر به اساس راپور سيستم اداره معلومات صحى ثبت و قيد گرديده است، همچنان ميزان مرگ و مير اطفال، سالانه بطور اوسط ۷۳ نفر در هر صدهزار به اساس ارقام جمع اورى شده سيستم اداره معلومات صحى درج ديتابيس گرديده،

همچنان درسروى هاى مربوط اداره تغذى عامه، ميزان سؤتغذى در سال ۱۳۹۶ درحدود %۵۹'۸ مشاهده گرديده است.

بدين ترتيب غرض محو و جلوگيرى امراض مختلف در مركز و ولسوالى هاى اين ولايت، چندين مراكز صحى شفاخانه ها و ساير سهولت هاى صحى از رياست صحت عامه توسط شوراي هاى انكشافى و موسسات غير دولتى بصورت معيارى اعمار و مورد بهره بردارى قرار گرفته است.

فعاليت هاى موسسات در چوكات سكتور صحت:

همچنان در بخش سكتور صحت به تعداد ۷ موسسه غيردولتى در سكتور صحت همكارهاى کوتاه مدت و دراز مدت را بصورت مستقيم فعاليت هاى صحى را درين ولايت عرضه وهمكارى مالى مينمايند، و در بخش فعاليت هاى انكشافى در سال ۱۳۹۶ به تعداد ۴ پروژه به هزينه ۴۱۶۴۵۹۳ دالر و در سال ۱۳۹۶ به تعداد ۱۱ پروژه به هزينه ۳۳۷۷۶۱۵۹ دالر تطبيق گرديده است.

تحليل وضعيت موجود سكتور زيربنا ومنابع طبيعى:

اين سكتور در برگيرنده فعاليت ها وخدمات عامه دربخش هاى ارتقاى ظرفيت در بخش هاى زيربنائى اقتصادى در ميان مدت و بلند مدت به سطح ولسوالى ها و دهات دور دست مى باشد. موضوعات كارى اين سكتور قرار ذيل خلاصه مى شود:

- ✓ زيربنا ها و منابع طبيعى.
- ✓ شاهراه هاى مواصلاتى.
- ✓ ترانسپورت زمينى.
- ✓ ترانسپورت هوايى.
- ✓ انرژى و آب.
- ✓ مخابرات.
- ✓ معادن و منابع طبيعى.
- ✓ انكشافات شهرى و شهرسازى.

ادارات كه درپيشبرد موضوعات كارى اين سكتور ذيربط و زيدخل هستند قرار ذيل برشمرده مى شوند:

۱. رياست فوايد عامه.
۲. رياست مخابرات.
۳. رياست برق و آب.
۴. رياست معادن.
۵. رياست ترانسپورت.
۶. رياست انكشاف شهرى.
۷. رياست شاورالى (شهردارى).
۸. اداره جيوديزى و كارتوگرافى.
۹. اداره مبارزه عليه فساد ادارى.
۱۰. اداره محيط زيست.

۱۱. اداره مبارزه علیه موادمخدر.

۱۲. سازمانها و دفاتر ذيربط ملل متحد.

۱۳. هاى ذيربط داخلى و خارجى.

از ولايت بدخشان الى پايتخت (كابل) از طريق ولايات (تخار، كندز، بغلان و پروان) به طول ۵۸۰ km عبور نموده و درحدود (۱۶۳ km) سرک (مسير بدخشان-كابل) در داخل اين ولايت مى باشد. افيض آباد-كشم ۱۱۳ km و كشم-تخار (كلفگان) ۵۰ km. اعمار و اسفالت سرک هاى داخلى ولايت بدخشان (سرکهاى حلقوى ولسوالى هاى مرزى) شامل پلان هاى انكشافى دولت بوده و قرار است طى سالهاى آينده سرک حلقوى از ولسوالى شهر بزرگ آغاز يافته و ولسوالى هاى حوزه آمو را به هم وصل سازد.

اين ولايت داراى چهارنوع معادن بوده كه مشهورترين آنها معدن لاجورد بدخشان بوده كه در ولسوالى کران و منجان موقعيت دارد، همچنان در تپه هاى ولسوالى هاى تنگ بالا (خاش، جرم، يمگان، زيباك . . .) معادن لعل، ياقوت، زمرّد و بيروج نيز قابل دريافت مى باشد، لعل بدخشان كه يكي از گرانبهاترين اشيائى زينتى جهان بوده و از شهرت جهاني برخوردار مى باشد، اغلباً در ادبيات و آثار فرهنگى زبان درى از آن يادآورى شده و شعرى كلاسيك و معاصر نيز به آن اشاراتى نيز داشتند و تشبيهات و تلميحات شعرى و گفتارى خويش را با آن رنگ و بو بخشيدند. همچنان در قسمت تپه ها و سواحل دريائى تنگ پايان (راغ ها، يفتل، شهر بزرگ و دروازاها) نيز طلا از طريق شستشو ريگ دريائى نيز قابل دريافت مى باشد.

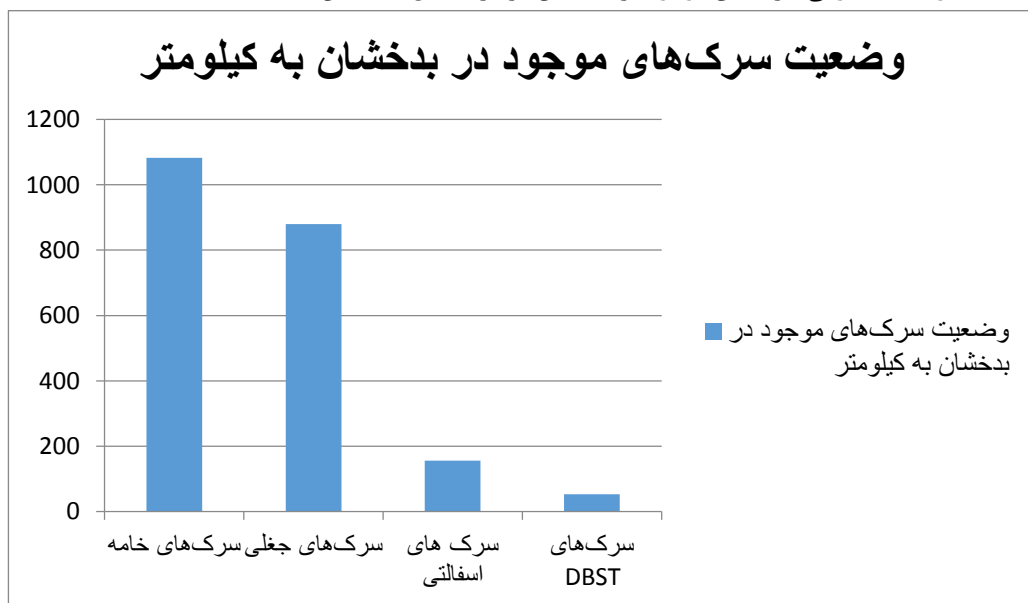
موقعيت ويژه جيوايكونوميك با داشتن شهرت تاريخى راه ابريشم و پيوست بودن با سه كشور به ويژه باكشورچين منحيث قدرت بزرگ تجارتي و اقتصادى درآسيائى، يكي ديگر از فرصت هاى مهم و يكي وريانت هاى بالقوه اقتصادى اين ولايت بوده كه اين ولايت را بحيث مناسبترين بستر انكشاف اقتصادى و تجارتي و همچنان منحيث يكي از ولايت هاى ترانزيتى در سمت شمالشرقى در افغانستان دانست، چراكه با احداث سرک معيارى تجارتي و ترانزيتى از يك التراناتيف و امكانات بالاي اقتصادى درجهت رفع وابستگى تجارتي با بنادر پاكستان و ايران تجارت خارج كشور را برخوردارخواهد ساخت. به ويژه با احداث سرک اسفالت فيض آباد از طريق كوتل انجمن-پنجشير به كابل نقش تجارت پايتخت كشور را برانزده تر ساخته، همچنان احداث سرک درجه اول بهارك-اشكاشم با كشور چين يكي از اهداف مهم استراتيژيكي اين ولايت (درجهت كاهش وابستگى به بنادر پاكستان است) مى باشد و مزيت ديگر آن اين است كه سبب كاهش و حتى ازبين رفتن كشت كوكنار و تجارت سياه آن مى باشد.

همچنان ضرورت اساسى نيازمندی هاى انرژيكي اين ولايت با داشتن ۹۸۰۹۵۳ نفوس به (۵۰) ميگاوات برق ضرورت مى باشد، استفاده از برق وارداتى به ظرفيت (۲,۵MW) كه از كشور همسايه شمالى تاجكستان وارد گرديده و ولسوالى هاى مرزى (اشكاشم، شغنان، شكى، واخان، مايى و نسي) استفاده مى نمايند، تاحدى مشكلات اساسى آن اهالى را مرفوع نموده است ولى در مركز ولايت و ديگر ولسوالى هاى دور و نزديك بازهم بصورت جدى كمبود برق احساس مى شود.

در اين اواخر نظر به لزوم ديد مقامات پروژه بند برق شورابك با ظرفيت متوقعه درحدود (۷,۲ MW)، احيا گرديده و كار ساختمانى آن جريان داشته و قرار است نواحى حوزه مركزى شهرى شهر فيض آباد را از انرژى برق مستفيد نموده و نيازمندی هاى انرژيكي را بطور چشمگير مرفوع نمايد.

بر علاوه در اكثر ولسوالى هاى دور و نزديك، به تعداد ۳۹۵ بندهاى برق كوچك آبى به ظرفيت هاى مختلف از (۱ KW الى ۱۰۰ KW) نيز احداث گرديده و تا حدى توانسته است مشكلات مردم را از ناحيه كمبود انرژى، مرفوع سازد

که ظرفيت مجموعى توليدات برق داخلى از دستگاه هاى کوچک آبى در اکثر ولسوالیها بصورت مجموعى (۹/۵) میگاوات برق مى رسد. بصورت عموم نقاط مرکزى ولايت به کمبود انرژی برق (روشنایى، تسخين، شستشو وغيره) ضرورت دارند که اگر بالفرض مع الخیر بند برق شورابک به بهره بردارى سپرده شود ناحیه مرکزى شهر فیض آباد مع قرآء و قصابات آن الی ۱۰۰% مرفوع مى گردد. همچنان ناگفته نباید گذاشت که تحت پوشش قرار دادن ۷۰% ساحه جغرفیایى این ولايت و فعال بودن شرکت هاى مخابراتى خصوصى و دولتى بصورت موثر توانسته در انکشاف ارتباطات، مفید واقع شود و موضوع ارتباطات یکی از عمده ترین ممد روند اقتصادى و اجتماعى در عصر حاضر به شمار مى رود، برعلاوه تحت پوشش قرار دادن ۸۶ قریه مربوطات ولسوالى هاى (شغنان، اشکاشم و خان) با نصب دستگاه هاى VCM از طریق دفتر آغاخان را نیز مى توان یک دستاورد عمده در عرصه مسائل زیربنایى دانست. قابل تذکر است که طى سالهاى اخیر در بخش ساخت و ساز سرک ها فعالیتهاى انجام یافته است که مجموع سرکهاى شهری و روستایى این ولايت ۲۴۸۴٫۹ km بوده که از آن جمله: مجموع سرکهاى اسفالت شده ۱۵۶٫۲ km، سرکهاى DBST ۵۲٫۷ km، سرکهاى خامه ۱۰۸۲ km و مجموع سرکهاى جغلى ۸۸۰ km در سطح ولايت وجود داشته که وضعیت عمومى سرکهاى موجود در بدخشان در گراف ذیل به نمایش گذاشته شده است.

غرض آگاهی بیشتر علاقمندان محترم جزئیات سرک‌های موجود در ولایت بدخشان را می‌توانند در جدول ذیل ملاحظه فرمایند.

ردیف	ولسوالی	نوع سرک: (ملی، ولایتی، ولسوالی)	فرش سرک:	کیلومتر	شروع سرک	ختم سرک	نام سرک	حالت سرک
۱	یفتل	ولسوالی	جغلی	۶۲	فیض آباد	صوفه	فیض آباد	خوب
۲	یاوان	ولسوالی	جغلی	۲۸	صوفه	یاوان	سرک یاوان	خوب
۳	راغستان	ولسوالی	جغلی	۲۴	مرکز یاوان	مرکز ولسوالی راغ	سرک راغستان	خراب
۴	کوف	ولسوالی	خاکی	۹۰	مرکز ولسوالی راغستان	ولسوالی کوف	سرک راغستان کوف	خراب
۵	کوهستان	ولسوالی	خاکی	۳۰	صوفه	مرکز کوهستان	سرک ولسوالی کوهستان	بسیار خراب
۶	ارگو	ولسوالی	جغلی	۱۴	شهر فیض آباد	شهر وحدت	سرک ارگو	خوب
۷	درایم	ولسوالی	جغلی	۲۷	شهر وحدت	شهر صفا	سرک درایم	خراب
۸	تشکان	ولسوالی	جغلی	۲۸	شاه راه عمومی	بازار ولسوالی	سرک تشکان	خراب
۹	تگاب	ولسوالی	جغلی	۳۵	شهر کشم	مرکز ولسوالی تگاب	سرک تکاب	خراب
۱۰	کشم	ولسوالی	جغلی	۲۲	شهر کشم	سرک عمومی تشکان	کشم الی تشکان از راه گندم قول	نسبتاً خوب
۱۱	کشم	شاه راه	اسفالت	۹,۲	قریه چنار ولایت تخار	شهر کشم	تخار-کشم	خوب
۱۲	ارکو	ولسوالی	خاکی	۳۵	بازار اتن جلو	شهر وحدت	اتن جلو-ارگو	خراب

ردیف	ولسوالی	نوع سرک: (ملی، ولایتی، ولسوالی)	فرش سرک:	کیلومتر	شروع سرک	ختم سرک	نام سرک	حالت سرک
۱۳	تشکان	ولسوالی	خاکی	۱۴	سرک تشکان	شهر سعادت	تشکان - درایم	خراب
۱۴	کشم	شاه راه	اسفالت	۱۰۳	شهر کشم	شهر فیض	شاه راه کشم - فیض اباد	خوب
۱۵	ارغنجخواه	ولسوالی	خاکی	۳۸	سمدره	مرکز ولسوالی	سرک ارغنجخواه	خراب
۱۶	بهارک	شاه راه	تحت کار	۴۰	شهر فیض اباد	بهارک	فیض اباد - بهارک	تحت ک
۱۷	خاش	ولسوالی	DBST	۲۴	باغ مبارک	ولسوالی خاش	سرک خاش	خوب
۱۸	شهر بزرک	ولسوالی	جغلی	۳۵	پل سبزی بهار	مرکز ولسوالی	سرک حلقوی	نسبتاً خوب
۱۹	خواهان	ولسوالی	خاکی	۱۱۶	شهر بزرگ	مرکز خواهان	سرک حلقوی	خراب
۲۰	کوف	ولسوالی	خاکی	۱۰	دوراهی سرک حلقوی	مرکز ولسوالی	ولسوالی کوف	خراب
۲۴	شکی	ولسوالی	جغلی	۶۶	خواهان	شکی	سرک حلقوی	نسبتاً خوب
۲۵	نسی	ولسوالی	جغلی	۵۰	شکی	نسی	سرک حلقوی	نسبتاً خوب
۲۶	مایمی	ولسوالی	جغلی	۶۰	نسی	مایمی	سرک حلقوی	نسبتاً خوب
۲۷	شغنان	ولسوالی	جغلی	۱۸۹	مایمی	شغنان	سرک حلقوی	نسبتاً خوب
۲۸	اشکاشم	ولسوالی	جغلی	۱۱۷	شغنان	اشکاشم	سرک حلقوی	نسبتاً خوب
۲۹	اشکاشم	شاه راه بهارک اشکاشم	تحت کار	۱۰۸	بهارک	اشکاشم	بهارک اشکاشم	تحت کار

ردیف	ولسوالی	نوع سرک: (ملی، ولایتی، ولسوالی)	فرش سرک:	کیلومتر	شروع سرک	ختم سرک	نام سرک	حالت سرک
			اسفالت					
۳۰	شهدا	ولسوالی	جغلی	۴۰	بهارک	شهدا	بهارک - شهدا	خراب
۳۱	شهدا	ولسوالی	خاکی	۶۲	چشمه یاسیچ	اشکاشم	شهدا-- اشکاشم	خراب
۳۲	شغنان	ولسوالی	خاکی	۱۱۴	بهارک	شغنان	بهارک شغنان	خراب
۳۳	خاش	ولسوالی	DBST	۱۱	ولسوالی جرم	ولسوالی خاشخاش	سرک جرم خاش	خراب
۳۴	جرم	ولسوالی	DBST	۱۷,۷	ولسوالی بهارک	ولسوالی جرم	سرک جرم بهارک	خوب
۳۵	یمگان	ولسوالی	خاکی	۵۷	ولسوالی جرم	ولسوالی یمگان	سرک جرم - یمگان	خراب
۳۶	کران ومنجان	ولسوالی	خاکی	۸۳	یمگان	کران ومنجان	سرک کران ومنجان	خراب
۳۷	کران ومنجان	ولسوالی	خاکی	۹۰	اسکازر	کوئل پریان	سرک انجمن - پنجشیر	خراب
۳۸	کران ومنجان	ولسوالی	خاکی	۱۲۰	اسکازر	زیباک	سرک کران منجان - زیباک	۱۱۰ km خراب و ۱۰ km پیاده رو
۳۹	واخان	شاهراه	جغلی	۸۳	اشکاشم	خندود	اشکاشم واخان	خراب
۴۰	واخان	شاه راه	خاکی	۵۰	خندود	گاز خان	سرک واخان سرحد تاجکستان	خراب
۴۱	واخان	شاه راه	خاکی	۱۲۵	کازخان	بروعیل	سرک واخان بروعیل	خراب

ردیف	ولسوالی	نوع سرک: (ملی، ولایتی، ولسوالی)	فرش سرک:	کیلومتر	شروع سرک	ختم سرک	نام سرک	حالت سرک
۴۲	واخان	۰	پیاده رو	۲۰۰	بروغیل	سرحدچین	سرک پامیرخوردالی سرحدچین	پیاده رو
۴۳	زیباک	ولسوالی	خاکی	۸	دوراهی شاه راه اشکاشم	مرکزولسوالی	سررک زیباک	خراب
۴۴	زیباک	ولسوالی	خاکی	۵۰	زیباک	توپ خانه	سرک توپ خانه سرحدتوپ خانه	خراب

ضمناً باید یادآور شد که در ارتباط حفظ و مراقبت سرک فیض آباد کشم ریاست محترم فواید عامه مطابق لایحه وظایف خود سه پروگرام حفظ و مراقبت داشته ازجمله:

- ۱ حفظ و مراقبت جاری: که همه ساله توسط پرسونل ریاست فواید عامه و مدیریت عملیاتی ساحه قره کمر صورت می گیرد و از اینکه سرک عمومی کشم فیض آباد از محلات کوهستانی و معروض به خطر عبور می نماید احتمال آسیب پذیری آن را نسبت به شاهراه های سایر ولایات بالا می برد.
- ۲ حفظ و مراقبت دورانی و عندالموقع: زمانیکه سرک فیض آباد کشم در نقاط مختلف آسیب پذیر گردد پروژه های کوچک و متوسط غرض ترمیم و تحکیم کاری آن نیز روی دست گرفته می شود، ازجمله پینه کاری و داغ گیری سرک در سال ۱۳۹۶، تحکیم کاری ساحل دریا غرض استحکامات سرک و امثالهم.
- ۳ حفظ و مراقبت عاجل: این پروگرام نیز حین سرازیر شدن سیلاب ها و بندش شاهراه روی دست گرفته می شود که غرض پاک کاری مواد سیلابی توسط ماشینری ریاست محترم فواید عامه شاهراه ها پاک کاری و جاده به روی ترافیک همواره باز گذاشته می شود. همچنان برف پاکوی در فصل زمستان که همه ساله در نقاط مختلف شاهراه صورت می گیرد تا از بندش جاده به روی عابرین مسدود نگردد که این فعالیت شامل برف پاکوی و نمک پاشی به روی یخبندان ها می باشد.

وضعیت ترانسپورت زمینی و هوایی:

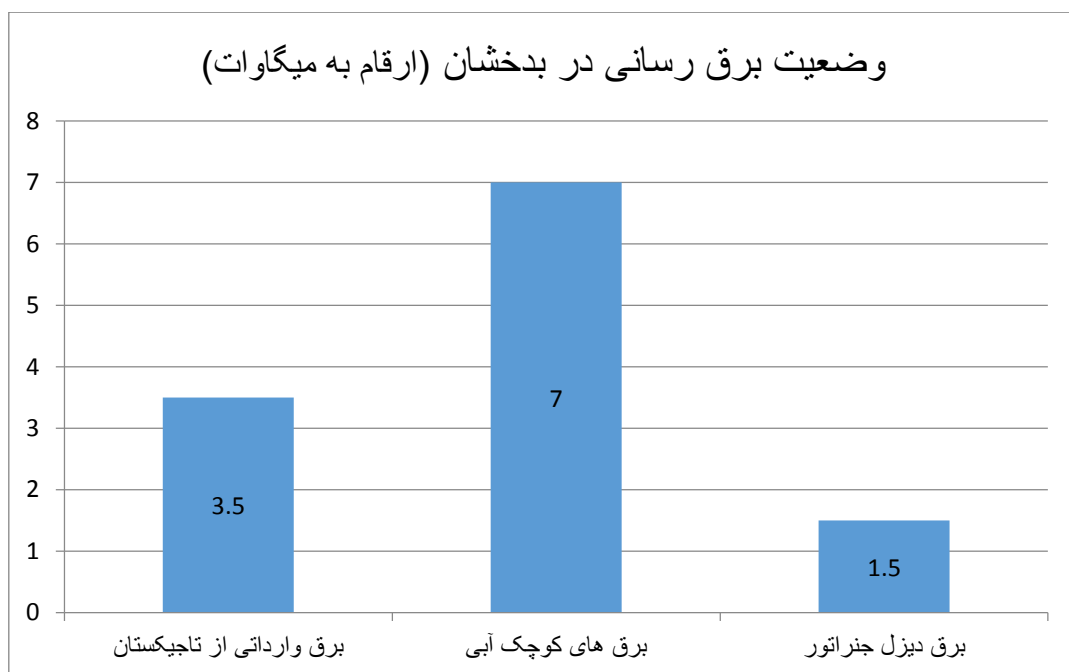
همچنان در ولایت بدخشان فعلاً یک میدان هوایی در شهر فیض آباد غرض اجرای پروازهای ملکی و نظامی فعال بوده و دسترسی به ترانسپورت هوایی (فیض آباد- کابل و کابل- فیض آباد) کدام مشکل وجود نداشته اما ترانسپورت زمینی به یک تعداد ولسوالی ها به نسبت حاکمیت دشمنان مردم بالای اکثریت نقاط این ولسوالی ها اصلاً ممکن نیست از جمله:

(وردوج، یمگان، راغستان، کوهستان، جرم) اما یک تعداد ولسوالی ها که در سرحد قرار دارند و در مسیر این ولسوالی ها مخالفین دولت حاکم هستند بازهم مشکلات اقتصادی را به این ولسوالی ها مستولی ساختند از جمله: اشکاشم، واخان، زیباک، شغنان، مایمی، شکى، نسى، خواهان، کوفآب، کران و منجان، بخش های از ولسوالی های ارگو، جرم، تشکان و درایم). باید یادآور شد که در تطبیق و نظارت پروژه ها نیز در ولسوالی های متذکره مشکلات جدی وجود دارد. قابل تذکر است که در ولایت بدخشان به تعداد ۳ شرکت باربرى و به تعداد ۱۲ اتحادیه ترانسپورتى عملاً فعالیت داشتند.

وضعیت خدمات انرژی و برق رسانی در بدخشان:

وضعیت موجودیت خدمات برق رسانی و همچنان دسترسی مردم به انرژی برق در ولایت بدخشان قرار ذیل خلاصه گردیده است:

- ✓ برق وارداتی به ظرفیت (۳ Mega Watt) که از این برق ولسوالی های مرزى از برق صادراتى کشور دوست تاجیکستان مستفید می گردند.
- ✓ برق های کوچک آبی به ظرفیت (۷ Mega Watt) در برخی قرا و قصبات در گوشه و کنار برخی ولسوالی ها از آن استفاده می گردد.
- ✓ برق دیزل جنراتور به ظرفیت (۱,۵ Mega Watt) که اکثراً در مرکز ولایت از آن استفاده صورت می گیرد.

مجموع کلی موجوده انرژی موجوده در ولایت بدخشان در حدود (۱۲ Mega Watt) برق بوده و این ولایت با داشتن (۱۲۰۰۰۰۰ نفوس) بطور اوسط تقریباً (۱۰٪ مردم این ولایت) از نور برق مستفید می شوند و متباقى (۹۰٪ مردم این ولایت) در تاریکی به سر می برند.

ولسوالی های سرحدی که از برق وارداتی مستفید میگردند عبارت اند از: (قسمت های از ولسوالی های نسى، مایمی، شغنان و اشکاشم از برق وارداتی مستفید می باشند).

رياست برق بدخشان ۸ پايه توربين جنراتور در اختيار دارد كه مجموع ظرفيت توليد آنها ۱/۴۳۵ ميگاوات است، و سيستم جمع آوري عوايد از مصرف برق چگونه بوده و تعرفه برق وارداتي چند است؟
جمع آوري عوايد در ولسواليهاي سرحدى طور ماهانه برويت گردش ميترها و در مركز ولايت طور دوماه بعد صورت ميگيرد همچنان تعرفه برق وارداتي ۳ افغانى براى خانه ها ومساجد و ۷ افغانى براى ساحات تجارتي، ادارات دولتي و موسسات مي باشد.

دست رسي به آب آشاميدني در ولايت بدخشان صحتي بوده و تقريباً قناعت بخش است، طبق گزارشات نهادهاي ذيربط تقريباً ۶۵٪ مردم بدخشان به آب صحتي دسترسي كامل دارند.

وضعيت خدمات مخابراتي در ولايت بدخشان:

در ولايت بدخشان دسترسي به خدمات مخابراتي قناعت بخش بوده و در حدود بالاتر از ۸۵٪ نفوس اين ولايت به اين خدمات دسترسي دارند، در ولايت بدخشان به تعداد ۵ شركت خصوصي مخابراتي هريك: (ROSHAN, MTN, SALAM, AWCC & ETISALAT) فعاليت داشته و كيفيت اين خدمات در نقاط مختلف بدخشان متفاوت بوده، در مركز و ولسوالي هاي مهم خدمات بهتر بوده اما در اكثريت ولسوالي هاي سرحدى و دورافتاده وضعيت خدمات مخابراتي داراي كيفيت پايين مي داشته باشد.

در ارتباط فايبر نوري بايد متذكر شد كه: فايبر نوري الي شهر فيض آباد وصل گرديده است اما كار سروي پروژه فايبر نوري از فيض آباد الي دهليز واخان تكميل و نهايي شده و قرار است كه اين پروژه از طرف كشور چين تمويل گردد و نيز كار فزيكي آن مربوط به تصميمات مقامات از مجراي تداركاتي آن مي باشد.

فابريكات توليدي در بدخشان:

همچنان يك تعداد فابريكات توليدي در بخش هاي مختلف در ولايت بدخشان فعاليت هاي توليدي دارند از جمله:

- ✓ ۲ دستگاه توليد يخ در موسم گرما،
- ✓ ۱ دستگاه توليد رخت PVC،
- ✓ ۱ دستگاه موازيك سازي، دستگاه هاي ريگریشن در شهر فيض آباد،
- ✓ ۵ كارخانه ديگريزي (۳ آن در ولسوالي شهدا و ۲ آن در ولسوالي شهر بزرگ)
- ✓ ۳ فابريكه توليد خشت پخته،
- ✓ ۳ مراکز لبنیات به نام های: (صافا، مقدس و درخشان)،
- ✓ ۱ مركز حكاكي ولسوالي جرم،
- ✓ ۱ صنعت دست دوزي و همچنان فابريكه توليد روغن چهارمغز در ولسوالي هاي شهدا و جرم،
- ✓ ۱ مركز پروسس سنگ هاي قيمتي و نيمه قيمتي ولسوالي بهارك.
- ✓ انواع توليد فراورده هاي عسل...

در بخش پارک های صنعتی باید عرض نمود که با تلاش های فراوان ادارات محلی و اهالی مردم بدخشان، پارک صنعتی در ولايت تا كنون در اين ولايت اعمار نگريده است.

در ارتباط معادن در ولايت بدخشان دو معدن بزرگ وجود داشته كه به نام هاي معدن لاجورد واقع ولسوالي كران و منجان و معدن طلا واقع در ولسوالي راغستان مي باشد، بر علاوه بيشتر از ۴۱ ظواهر معدني دانه هاي قيمتي و نيمه قيمتي نيز در بيشتر از ۱۰ ولسوالي به ملاحظه رسيده است.

معادن استخراج شده طی سال‌های (۱۳۹۱ الی ۱۳۹۳) تنها لاجورد بدخشان (۱۳۱۵۰ تن) از طریق افراد و اشخاص استخراج گردیده است. اما در سالیان پسین نسبت عدم امنیت در ساحه یا در مسیر این ولسوالی‌ها، ارقام درست در دسترس ریاست معادن ولایت بدخشان قرار نداشته است.

عوايد سالانه معادن که در سال‌های متمادی ثبت گردیده به شکل متفاوت بوده. مثلاً:

✓ در سال ۱۳۹۱ مبلغ (۲۰۴۲۵۰۱۲) افغانی)،

✓ در سال ۱۳۹۲ مبلغ (۳۱۲۷۱۵۹۶) افغانی)،

✓ در سال ۱۳۹۳ مبلغ (۴۸۴۳۸۸۸۱) افغانی).

✓ و در سال ۱۳۹۴ (۷۹۷۲۴۰۴) افغانی) را احتوا می‌کند.

قابل ذکر است که در سال‌های اخیر (۱۳۹۵، ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷) به نسبت حاکمیت مخالفین دولت بالای مراکز معادن لاجورد کران و منجان و طلای راغستان، ارقام در دسترس نهادهای مربوطه وجود ندارد.

چونکه فعلاً معادن و طلا و لاجورد در دسترس دولت نیست، اگر بالفرض این ساحه آزاد گردد و مراکز این معادن از مجرای قانونی آن به قرارداد سپرده شود، به یقین گفته می‌شود که این معادن در یک سال تقریباً ۳۰۰۰ نفر را صاحب شغل می‌گرداند.

این ولایت دارای چهارنوع معادن بوده که مشهورترین آنها معدن لاجورد بدخشان بوده که در ولسوالی کران و منجان موقعیت دارد، همچنان در تپه‌های ولسوالی‌های تنگ بالا (خاش، جرم، یمگان، زیباک . . .) معادن لعل، یاقوت، زمرد و بیروج نیز قابل دریافت می‌باشد، لعل بدخشان که یکی از گرانبهاترین اشیایی زینتی جهان بوده و از شهرت جهانی برخوردار می‌باشد، اغلباً در ادبیات و آثار فرهنگی زبان دری از آن یادآوری شده و شعرای کلاسیک و معاصر نیز به آن اشاراتی نیز داشتند و تشبیهات و تلمیحات شعری و گفتاری خویش را با آن رنگ و بو بخشیدند. همچنان در قسمت تپه‌ها و سواحل دریایی تنگ پایان (راغ‌ها، یفتل، شهریزگ و دروازاها) نیز طلا از طریق شستشو ریگ دریایی نیز قابل دریافت می‌باشد....

همچنان معلومات که از اداره معدن و پترولیم این ولایت درخواست و حصول گردید، معادن (بیروج، یخک، طلای رسوبی و همچنان لعل) به شکل قانونی عقد قرارداد شده و بصورت حرفوی و سیماتیک استخراج گردیده و دارای یکتعداد کارکنان فنی و حرفوی می‌داشته باشد. ولی یکتعداد معادن (لاجورد، طلای رسوبی ولسوالی‌های کران و منجان، روینجاب راغستان، یاقوت خاش و ابرک ساحه دره پشکان ولسوالی جرم) یا توسط زورمندان محلی، یا توسط طالبان و یا توسط افراد محل به شکل غیر فنی، غیر مسلکی و غیر قانونی استخراج می‌گردد که مایه نگرانی برای اقتصاد این ولایت و در کل آسیب عمده برای شاه‌رگ‌های اقتصاد ملی بوده که توجه مقامات حاکمه دولت را درجهت قانونمند سازی بنیه اقتصادی در این زمینه خواسته و خواهانیم.

سکتور مصئونیت اجتماعی:

درچوکات سکتور مصئونیت اجتماعی خدمات اجتماعی و ساختارهای مردمی بیشتر مورد توجه بوده و همچنان خدمات اجتماعی به آسیب‌زدگان، معلولین، متقاعدین و امثالهم در این بخش مورد تحلیل و ارزیابی قرار می‌گیرد.

در مرکز ولايت و مرکز برخى ولسوالى ها دسترسى به به محيط زيست سالم ۱۰۰٪ قناعت بخش نيست، اما در ولسوالى هاى کوهستانى محطى زيست نسبتاً سالم و قناعت بخش وجود دارد که مکان هاى مناسبى براى گردشگرى و سياحتى براى توريستان ملى و بين المللى مناست است.

خدمات اجتماعى در مرکز ولايت مانند کودکستان ها، پرورش گاه ها و شفاخانه هاى تداوى معتادين وجود داشته، همچنان در مرکز ولسوالى ها خدمات پرداخت حقوق شهدا، معلولين و متقاعدین وجود داشته که مردم از اين خدمات دولت در چوکات مصئونيت اجتماعى راضى هستند.

جنسيت يک کلمه اجتماعى است و مشتمل: رفتار، نقش و حضور مشترک اجتماعى زن و مرد در جامعه مى باشد. جنسيت در بافت هاى فرهنگى بصورت مشخصه هاى روانى و اجتماعى و تعاملى ظاهر مى شود. با آنکه برابرى ميان زن و مرد مبنى کنوانسيون رفع همه اشکال و تبعيض عليهء زنان است که اين مفهوم در همهء بندهاى آن به روشنى قابل درک است. در سطح ولايات موضوع عدم تساوى جنسيتى و شموليت طبقهء اناث در بخش هاى امنيت، حکومت دارى و انکشافى کاملاً مشهود است، اين موضوع را به آسانى مى توان از ترکيب جنسيتى نيروهاى کار به سطح ولايات و نيز ميزان بست هاى عالى رتبه اى که زنان در سطح ولايات اشغال کرده اند، درک نمود

ولايت بدخشان يکى از فقير ترين ولايات کشور بوده که تقريباً ۶۲٪ مردم اين ولايت تحت خط فقر زندگى داشته که تبعيض عليهء زنان که نقش هاى اجتماعى، اقتصادى و سياسى زنان را اين مسئله نسبتاً محدود ساخته و باعث تشديد فقر زنان گرديده است.

اشتغال زايى يا فرصت هاى کارى در ولايت بدخشان به آسانى به دست نمى آيد علت آن کمبود ظرفيت هاى اشتغال زايى، عدم امنيت، نابسامان بشرى، سياسى، اجتماعى، اقتصادى، فرهنگى وغيره...

تأمين سرپناه يا مسکن بر عودت کنندگان و بى جا شدگان داخلى در ولايت بدخشان از سوى مسئولين به اسرع وقت فراهم نمى گردد، علت آن هم عدم موجوديت زمين، عدم کمک هاى عاجل و غيره، اما در بخش هاى بى جا شدگان داخلى از اثر حوادث طبيعى بصورت فورى نى، بلکه با گذشتن زمان کمک هاى نسبى صورت مى گيرد که در اواخر يک تعداد شهرک ها اعمار و به متضررين توزيع گرديده است.

رسيدگى به حوادث طبيعى به اسرع وقت در ولايت بدخشان از سوى مسولين مورد پوشش قرار مى گيرد؟ رسيدگى ها از طرف دولت (رياست مبارزه با حوادث) و موسسات از قبيل: WFP, ACTED, IOM, فوکس وغيره... صورت مى گيرد اما بصورت کل برخى مشکلات در حصهء رسانيدن کمک صورت مى گيرد که پروسهء کمک رسانى را به تأخير انداخته و علت آن هم عدم سهولت هاى لازم ترانسپورتى، صعب العبور بودن اراضى، اوضاع خراب جوى وغيره مسايل عنوان مى گردد.

در ولايت بدخشان مصئونيت براى گروه هاى آسيب پذير (معلولين، متقاعدین، اطفال يتيم وغيره.....) به سطح مرکز ولايت بصورت نسبى وجود دارد آن هم ۱۰۰٪ قناعت بخش نيست اما در سطح ولسوالى ها حالت بهتر از اين نبوده و آسيب پذيرى همچو گروه ها رابطهء مستقيم با وضعيت اقتصادى مردم داشته که اگر وضعيت اجتماع از لحاظ اقتصادى خوب تر و بهتر باشد، به گروه هاى آسيب پذير جامعه توجه صورت خواهد گرفت، و اگر اکثريت افراد جامعه در فقر زندگى داشته باشند، بديهى است به همچو گروه ها توجه لازم صورت نخواهد گرفت.

ساختارهای سیاسى، اجتماعى، فرهنگى، مذهبى و تحليل جندر:

در ولايت بدخشان به تعداد (۸) حزب سياسى فعلاً ثبت رياست محترم عدليه مى شود، اين احزاب سياسى در ولايت بدخشان اکثراً در جريان هاى کمپاين هاى انتخاباتى فعال بوده و در ديگر زمان ها فعاليت چشم گير ندارند. مردم عامه از کارکردهاى احزاب راضى به نظر نمى رسند، احزاب فعال در ولايت بدخشان عبارت اند از:

- ✓ جمعيت اسلامى،
- ✓ حزب اسلامى،
- ✓ کنگرهء ملي،
- ✓ جنبش ملي،
- ✓ حزب وطن،
- ✓ حزب افغان ملت،
- ✓ و حزب آزادگان.

در ارتباط نهادهای مدنى بايد عرض نمود که: در ولايت بدخشان به تعداد (۶۵) نهاد مدنى وجود داشته که فعاليت هاى آن هارا دادخواهى هاى اقشار متضرر جامعه در بين مردم خصوصاً طبقهء انانث، ارتباطات مردم با دولت، فعاليت هاى رسانه اى، تبليغات ارزش هاى دموکراسى و ساير مولفه هاى آن، اشتراک در پروسه هاى نظارتى، اعتراضات جهت فروکش کردن ناامنى هاى خانمان سوز و امثالهم....

در ولايت بدخشان فقط يک نهاد (نمايندگى سياسى) در شهر فيض آباد وجود داشته که عبارت از (کنسول گرى تاجيکستان) فعاليت داشته و ضروريات ويژه را براى مشتريان خویش رفع مى نمايد.

دفاتر سازمان ملل و همکاران بين المللى شان در ولايت بدخشان (شهر فيض آباد) حضور داشته و حضور دفاتر سازمان ملل و همکاران شان در اکثريت بخش هاى اجتماعى و اقتصادى مردم ولايت بدخشان تأثيرات مثبت و قناعت بخش را بجا گذاشته است.

بدخشان اصلاً کدام طبقه کوچى نداشته اما بعضاً کوچى هاى که از ولايات ديگر به اين ولايت مى آيند از بود و باش موقتى در اين ولايت قناعت دارند.

در ولايت بدخشان بيش از ۳۰ رسانهء دولتى و غيردولتى (آزاد) فعاليت نشراتى دارند و در روشنايى قانون رسانه هاى همگانى و قانون مطبوعات فعاليت شان را آزادانه و قابل قبول به پيش مى برند و در مقابل شان هيچ گونه ممانعتى از هيچ جانبى صورت نمى گيرد.

در ارتباط حضور و فعاليت جوانان در اين ولايت بايد يادآور شده که درچوکات آمريت جوانان رياست اطلاعات و فرهنگ به تعداد (۸) نهاد از قشر جوانان در بخش هاى فرهنگى، اجتماعى و ظرفيت سازى فعاليت دارند و همچنان آمريت امور جوانان رياست اطلاعات و فرهنگ يگانه حامى و مدافع از نسل جوانان در قسمت ظرفيت سازى و توانايى هاى جوانان در سطح ولايت فعاليت داشته، و نيز سالانه بيشتر از ۱۵۰۰ الی ۲۰۰۰ از قشر جوان را به مراکز آموزشى بطور ماهوار بصورت رايگان يا تخفيف فيس ماهانه معرفى مى نمايد. علاوه برآن آمريت امور جوانان در چوکات خود بيشتر از ۳۰۰ تن از جوانان (اعم از ذکور و انانث) بصورت رضاکار ثبت و راجستر دارد که در حالات ضرورى مى توان از ظرفيت ها و استعدادهاى آنان استحصال خدمت نمود.

فعاليت هاى حقوق بشرى در اين سال ها نسبت به سال هاى قبل در ولايت بدخشان خوب و قناعت بخش بوده چرا كه اكثريت مردم به فعاليت هاى بشردوستانه نهادهاى حقوق بشرى نسبتاً آگاهى حاصل كردند. حقوق مدنى اكثرأ مراعات مى گردد و علت آن اين است كه تقريباً ۶۰٪ مردم به ارزش هاى مدنى آگاهى پيدا كرده اند، زنان اين ولايت در نهادهاى مدنى مصروف بوده كه تعداد نهادهاى مدنى به ۶۵ نهاد مى رسد.

مردم اين ولايت به ارزش هاى دينى و مذهبى شان كاملاً پاي بند بوده و آن را به حيث يك اصل باور داشته و مراعات مى نمايند، در ولايت بدخشان مذهب اهل سنت چون: (حنفى و شافعى) و همچنان اهل تشيع: (اسماعيليه) وجود داشته كه در بين پيروان اين مذهب كدام مشكل حاد وجود نداشته و يك تعداد مساجد و تكايا در رياست ارشاد حج و اوقاف ولايت بدخشان ثبت و راجستر مى باشند.

در ولايت بدخشان به تعدد ۱۴ فدراسيون هاى مختلف ورزشى وجود دارد كه خوش بختانه در اكثريت فدراسيون هاى ورزشى تورنمنت ها و مسابقات در مركز كشور (كابل)، ولايات همجوار، مركز ولايت (شهر فيض آباد) و ولسوالى هاى درجه اول، درجه دوم و درسه سوم برگزار گرديده كه كه اين امر سبب تشويق تعداد زيادى علاقمندان ورزش و جوانان ورزشكار قرار گرفته است. قرار شرح فوق الذكر فدراسيون هاى شامل فعاليت هاى ورزشى عبارت اند از:

{تلتيك خفيفه، تكواندو، كاراته شتوكان، كانگفو، پرورش اندام، بزكشى، كاراته اكشى هارا، واليبال، بدمنتون، كيك بكسينگ، شطرنج، كركت، فوتبال و پهلوانى (كشتى گيرى)}

تحليل وضعيت موجود سكتور اقتصاد ورشد سكتور خصوصى:

در چوكات اين سكتور ادارات ذيل غرض ارايه خدمات عامه فعاليت دارند:

- ✓ رياست اقتصاد به حيث رياست اين سكتور.
- ✓ رياست اتاق هاى تجارت و صنايع.
- ✓ آمريت تجارت و صنايع.
- ✓ آمريت احصاييه مركزى.
- ✓ اداره مستوفيت.
- ✓ مديريت عمومى گمرک.
- ✓ مديريت عمومى نمايندگى بانك مركزى.
- ✓ اداره مبارزه عليه فساد ادارى.
- ✓ رياست حفاظت از محيط زيست.
- ✓ اداره مبارزه عليه مواد مخدر.
- ✓ دفتر UNICEF.
- ✓ NGO هاى ذيربط داخلى و خارجى.

يکى از فكتورهاى مهم بالقوه اقتصادى در بخش سكتور خصوصى نزديك بودن بنادر آن با كشورهاى آسياى ميانه مى باشد، البته سرک اسفالتى بهارک-اشكاشم از بودجه بانك انكشاف آسيايى منظور گرديده و فعلاً تحت کار قرار دارد و اين درواقع همان شاهراه بزرگ ابريشم بوده كه از اهميت اقتصادى بين الدول برخوردار مى باشد، و اگر با احداث اين بندر مهم اقتصادى (بندر اشكاشم) و شاهراه بزرگ ابريشم، نه تنها بدخشان كه حتى سمت شمال نيز به شكل ترانزيتى و پل ارتباطى اقتصادى بين كشورها قرار گرفته و سبب رشد و انكشاف در بلند مدت دراين زمينه خواهد گرديد.

در بخش تشبثات:

در ولايت بدخشان تقريباً ۳۰۰۰ متشبهت بزرگ و كوچك مصروف فعاليت هاى اقتصادى كوچك، متوسط و بزرگ مى باشند. ساحه فعاليت آنها در بخش هاى واردات مواد خواركه، مواد تعميراتى، ادويه جات، البسه، سامان آلات برقى، نيازهاى دفتري و ديگر لوازم و ضروريات عادى و تجملى تشكيل مى دهد. توليدات داخلى اين ولايت از نقطه نظر محصول زراعتى ميوه جات از قبيل (سيب، چارمغز، پسته، زردآلو، شفتالو، آلبالو، گيلاس، ناك، انار) اندك است) و همچنان سبزی جات، (پياز، كچالو، زردك، شلغم، بادرنگ و امثالهم) كه قسمت اعظم و اين توليدات در داخل ولايت توزيع و به مصرف مى رسد، ولى ارقام اندك و قليل به ولايت هاى همجوار صادر مى گردد. همچنان توليدات عسل خالص نيز كماكان در اين ولايت صورت مى گيرد. اگر بالای بالای توليدات استراتيژيكي اقتصادى سرمايه گذارى هاى لازم صورت گيرد با دقت مى توان گفت كه اين توليدات مى توانند رقم بلند و چشمگيرى را در اقلام صادراتى كشور داشته باشند.

تاجرانى كه در بخش هاى مختلف مصروف فعاليت هاى تجارى هستند نظر به ارايه معلومات اداره اتاق تجارت و صنايع مشاركت جندر رقم خوبى را نشان مى دهد (%۲۰). اين رقم معمولاً در بخش هاى بافندگى، ريسندگى، توليدات صنايع دستى، و فعاليت هاى زراعتى خانوادگى (قوريه دارى و امثالهم) مصروفيت مى داشته باشند. اما وضعيت كوهستانى بودن و پررخم و پيچ بودن اراضى اين ولايت بالای مسابيل اجتماعى نيز تأثيرات مخرب خود را گذاشته و سبب شده است كه در اين مقطع تاريخى (زمان تمدن و جهانى شدن)، اكثريت باشندگان دوردست اين ولايت بازهم در زندگى بدوى و سنتى دور از تمدن نگهداشته شوند.

موجوديت اراضى كوهستانى نيز مانع تأمين ارتباطات بين اهالى اين ولايت شده و نيز سبب پراكنده بودن و چندانگانه بودن افكار، اعتقادات سنتى، بيگانه بودن فرهنگ ها با يكدیگر، تقاضاى جامعه هاى كوچك در هر ولسوالى سبب شده است كه فرهنگ ها و باورهاى اجتماعى، چندانگى را در سطح محلى اين ولايت به وجود آورده است كه مطالعات تقاضاهاى متوقعه چنين جامعه يك پروژه تحقيقاتى متوسط المدت را ضرورت دارد تا بتواند مشكلات عمده اجتماعى را با جزئيات جمع آورى و جهت حل آن تصاميم بجا و معقول را اتخاذ نمود.

بر اساس آمارهاى غير رسمى، اين ولايت بيش از يك ميليون تن جمعيت دارد و بيشتر آن (۶۰ الى ۶۵) درصد تحت خط فقر زندگى مى كنند.

نظر به تحليل ارقام و اعداد انجام يافته طى سال هاى ۲۰۱۵ الى ۲۰۱۶ آمريت احصاييه مركزى، ميزان نفوس در سن كار به تفكيك ساحه زيست شهرى و دهاتى را بصورت تخمينى در حدود ۶۷٪ به نشر رسانيده اند. فيصدى نيروى كار در ولايت بدخشان نظر به اعداد و ارقام موجوده در نهادهاى مربوطه در حدود ۳۳٪ گزارش داده شده است، همچنان ميزان مشاركت نيروى كار به تفكيك جنسيت در حدود ۱/۵ يا ۲۰٪ عنوان گرديده است.

نظر به تحليل وضعيت زندگى كه طى سال هاى ۲۰۱۶ و ۲۰۱۷ توسط احصاييه مركزى صورت گرفته، ميزان بيكارى در حدود ۲۱٪ بيكار، ۱۲٪ كم كار گزارش داده شده كه ميزان تناسب بيكارى از نقطه نظر جنسيت رقم بيكارى در طبقه اناث نسبت به رقم بيكارى در طبقه ذكور به مراتب بالاتر ملاحظه گرديده است. ناگفته نبايد گذاشت كه نظر به ملاحظه آفاقى، نيروى كار با سواد نسبت به نيروى كار بى سواد بالاتر است، اما ارقام دقيق تر دراين مورد در هيچ نهاد دولتى وجود ندارد.

سهم اشتغال در چوکات سکتور خصوصى نسبت به سکتور عامه چشمگیر و قابل ملاحظه بوده، چراکه ظرفیت جذب نیروی کار توده‌های عظیم خلق را سکتور عامه نداشته و اگر اشتغال در سکتور تجارت و تشبثات را منتفی کنیم، درواقع وضعیت زندگی بشریت در این ولا بی معنی خواهد بود،

تطبیق هرگونه پروژه های انکشافی که شامل سکتورها غالباً غیر مستقیم و بعضاً مستقیم در رشد و انکشاف سکتور خصوصى نقش به سزایی داشته و نیز در بهبود وضعیت اقتصادى و اجتماعى شهروندان بدخشان به خصوص مرکز و ولسوالی‌های درجه اول (مانند ولایت بدخشان) نقش به سزای داشته و دارد.

ارزش تولیدات در ولایت بدخشان آنقدر چشمگیر نبوده و مردم این ولا، نیازمندی‌های غذایی و غیر غذایی خویش را اکثراً از مارکیت‌های تجارتی به دست می‌آورند، اما ارزش‌های خدمات غالباً قناعت‌بخش بوده مانند: اعمار سرک‌ها، توسعه خدمات صحى، مخابراتى، تعلیمى و تربیتى، زراعتى و غیره...

در بخش میزان عواید باید عرض نمود که: درکل مجموع عواید ولایت را عواید مالیاتی شامل مالیات معاشاتى، مالیات انتفاعى، مالیات ثابت اصناف، مالیات قراردادی، مالیه موضوعى، کرایه و امثالهم تشکیل داده و عواید غیرمالیاتی که شامل عواید ترانسپورت زمينى، عواید ریاست‌های زراعت، اراضى، محاکم، عدلیه و سایر نهادهای مربوطه بوده که به تفکیک هر سکتور قابل ملاحظه بوده، اما عواید هر سکتور با مصارف آن اصلاً متناسب نبوده و قابل مقایسه نیز نمى‌باشد.

در ولایت بدخشان تولیدات صنایع دستی درطی مدت ۱۵ سال بخصوص درچوکات جندر (طبقه زنان) فعالیت چشم‌گیری داشته، اما بنا بر نبود مارکیت مناسب و کمبود کمک‌های مالی تقریباً به حالت سابق باقی مانده است و هم چنان صنایع زراعتى درحالت رشد و انکشاف مى‌باشد.

وضعیت بانک‌ها در بدخشان:

در ولایت بدخشان یک تعداد بانک‌ها فعالیت دارند که خدمات پولی را برای مشتریان عرضه نموده و این بانک‌ها به دو بخش (بانک دولتی و بانک خصوصى) قابل تفکیک هستند.

بانک‌های دولتی عبارت اند از:

✓ نمایندگی دافغانستان بانک

✓ نمایندگی کابل بانک

و بانک‌های خصوصى عبارت اند از:

✓ باختر بانک،

✓ میوند بانک،

✓ عزیزى بانک،

✓ بانک اکسس

✓ بانک آغاخان (بانک FMFB)

این بانک‌ها در بخش‌های مختلف خدمات مالی پولی مصروف فعالیت بوده که جمعاً به تعداد ۷ نهاد مى‌رسد، قابل تذکر است که موجودیت این بانک‌ها در تسریع روند تطبیق سیاست‌های پولی، توزیع معاشات کارمندان بخش ملکی و نظامی و نیز عرضه خدمات پولی به شهروندان در مرکز ولایت و ولسوالی‌های همجوار نقش خوب‌تر و بهتر دارد.

در ولايت بدخشان يك بندر تجارى وجود داشته به نام بندر تجارى اشكاشم، و همچنان دو ساحه گمركى به نام هاى: ۱- چك ليست گمركى ولسوالى نسي درواز و ۲- چك ليست گمركى ولسوالى شغنان وجود دارد. اما در اين اواخر قرار است كه يك ملاحظات كللى در ولسوالى هاى سرحدى غرض تأسيسات بيشتر گمركى صورت گيرد كه اگر اين پيشنهادهات تأسيسات گمركى منظور گردد، دستگاه گمركى در ولايت بدخشان مع الخير به تعداد ۵ يا ۶ دستگاه (چك پست) گمركى ارتقا پيدا مى كند.

در جريان پنج سال گذشته تحت عنوان بودجه انكشافى سالانه در چوكات سكتور خصوصى كدام بودجه خاص از جانب مقامات مواصلت نورزیده، اما دركل تحت عنوان بودجه عادى و انكشافى كه درسال هاى فوق الذكردر سطح ولايت در اداره محترم مستوفيت مواصلت ورزیده است.

قابل تذكر است كه تطبيق هرگونه پروژه هاى انكشافى كه شامل سكتورهاى هشت گانه مى گردد اكثراً غير مستقيم و بعضاً مستقيم در رشد و انكشاف سكتور خصوصى نقش داشته و نيز در بهبود وضعيت اقتصادى و اجتماعى شهروندان نقش هاى به سزاي داشته و دارد.

ميزان صادرات محصولات زراعتى چون: (ميوه جات خشك، محصولات زراعتى مانند پوست و پشم حيوانات) به ولايات همجوار صادر مى گردد.

بيشترين اموال و اقلام وارداتى عبارتند از: مواد تعميراتى، مواد سوخت (ديزل، پترول، گاز مايع، ذغال سنگ....)، مواد غذايى، ادويه جات و ساير ضروريات از ولايات مختلف و كشورهاي همسايه به اين ولايت ذريعه تجاران و وارد كنندگان (درچوكات سكتور خصوصى) وارد مى گردد.

با وجود اينكه چندين فابريكات توليدى در ولايت بدخشان فعاليت دارند، از جمله: فابريكات يخ سازى، موزائيك سازى و توليد خشت هاى مختلف كه ماركيت آن در اين ولايت موجود بوده اما اين توليدات به دليل گران بودن قيمت آن به شهروندان بدخشان قناعت بخش نمى باشد زيرا كه اين فابريكات به كمبود برق و نبود پارک صنعتى مواجه مى باشند. موسسات و نهادهاى غيردولتى همچنان شركت هاى انتفاعى در رشد و انكشاف سكتور خصوصى نيز نقش داشته و اگر فعاليت هاى همچو نهادها را از زندگى مردم منتفى بكنيم انكشاف و توسعه اصلاً معنى نخواهد داشت.

فصل سوم

مصرف بودجه انكشافی به تفكيك سكتورها

معارف:

وزارت معارف در راستای تلاش رسیدن به دیدگاه این اداره که عبارت از انكشاف سرمایه بشري مطابق به اصول و اساسات دين مقدس اسلام، احترام به ارزش های ملی و حقوق بشر از طريق فراهم آوری زمینه دسترسی مساویانه همه اتباع کشور به تعلیم و تربیه با کیفیت میباشد، بتعداد ۶۵۵ مکاتب تعلیمات عمومی، ۱۸ دارالمعلمین، ۸ مکاتب تخنیکي، ۳۸ مدارس ديني، فعالیت دارند.

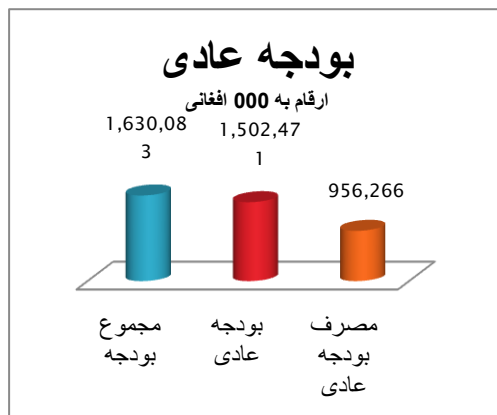
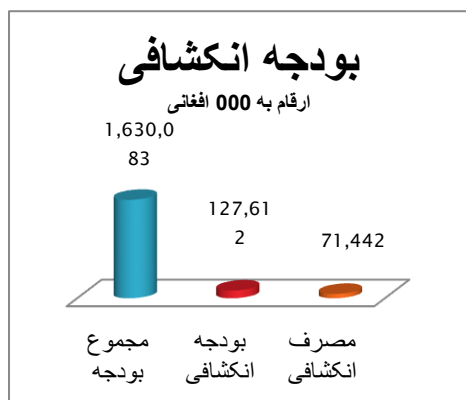
مجموعاً به تعداد ۳۵۰'۸۷۴ شاگرد که از آنجمله ۱۹۰'۲۳۷ ذکور و ۱۶۰'۶۳۷ آن از طبقه انان در این مکاتب مشغول فراگیری دانش هستند. جدول ذیل معلومات مختصر را در مورد وضعیت معارف این ولایت بیان میکند.

معارف							
کتنوري	مکاتب عمومی	دارالمعلمین	مدارس	مکاتب تخنیکي	تعداد شاگردان		
					ذکور	انان	مجموع
تعداد	۶۵۵	۱۸	۳۸	۸	۱۹۰'۲۳۷	۱۶۰'۶۳۷	۳۵۰'۸۷۴

در یک دهه گذشته در اثر فعالیت، سعی و تلاش دولت جمهوری اسلامی افغانستان فامیل ها علاقمنند بیشتر به تعلیم و تربیه گردیده و اطفال خود را برای فراگیری تعلیم به مکاتب میفرستند. تعداد شاگردان در مکاتب ولایت بدخشان قسمیکه در فوق دیده میشود یک رقم قابل ملاحظه را نشان میدهد.

بودجه معارف:

وزارت معارف سالانه بودجه قابل ملاحظه در هر دو بخش عادی و انكشافی دریافت میکند و قسمیکه در شکل دیده میشود مقدار زیاد آن در بخش بودجه عادی به مصرف میرسد و دلیل عمده آن عبارت است از موجودیت تشکیل بزرگ در وزارت معارف و مصارف عادی برای تعداد زیاد مکاتب که در سرتاسر کشور موجود است میباشد. جزئیات بودجه معارف ولایت بدخشان در شکل ذیل انعکاس داده شده.

تعداد پروژه های که در این ولایت از طریق وزارت معارف تطبیق شده قرار ذیل است.

پروژه های انکشافی ۱۳۹۷		
پروژه	بودجه	فیصدى مصرف
اعمار و تجهيز مكاتب تعليمات عمومى	۷'۶۰۳'۷۱۰	%۰
انكشاف زیربنای تعلیم و تربیه	۶۵'۸۰۳'۴۱۱	%۶۸
تربیه معلم	۵'۴۶۷'۱۷۵	%۱۰۰
مدیریت و ارتقای ظرفیت	۱'۰۱۲'۵۶۶	%۰
تعلیمات اسلامی	۱۰'۵۲۴'۳۹۶	%۲۵
سواد آموزی و تعلیمات غیر رسمی	۷'۳۳۹'۶۵۲	%۹۹
پروژه های انکشافی ۱۱ ولایت سرحدی شمال و غرب	۲۴'۸۲۵'۴۲۰	%۴۵
انكشاف و تقویت برنامه های سواد آموزی	۴۲'۰۰۰	%۱۰۰
وجه غیر مشروط ولایات	۳'۱۹۹'۷۹۴	%۰
استخدام معلمان و انانث در روستا ها	۱'۴۷۰'۵۸۸	%۰
تكمیل پروژه های باقیمانده مكاتب نا تكمیل EQUIP	۳۲۳'۶۸۰	%۰
مجموع	۱۲۷'۶۱۲'۳۹۲	%۵۶

زراعت:

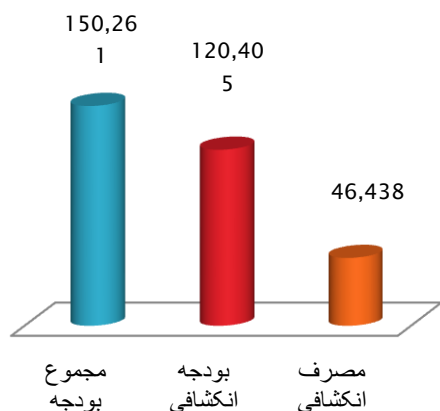
اکثر اهالی بدخشان زراعت پیشه و مالدار بوده، محصولات عمده زراعتی را غله جات مانند برنج، گندم، جو، جودر (گندم شیه)، جواری، ارزن و باقلى تشکیل میدهد. این ولایت بیش از ۳۹۰ هزار هکتار زمین آبی و ۶۰۰ هزار هکتار زمین للمی است. از جمله میوه ها توت، چهارمغز، زردآلو، آلبالو و سیب آن مشهور است. سیب بهارک و چهارمغز سرغیلان از شهرت خوبی برخوردار است. علاوفا چهارمغز، بادام کوهی، ارچه خنجک، شمشاد و غیره در مناطق کوهستانی بدخشان یافت میشود. حیوانات مهم ولایت بدخشان را اسب، گوسفند و غرگاو تشکیل داده و حیوانات وحشی مانند خرس و گرگ در جنگلات آن پیدا میشود. همچنان در دروازاها، روباه و خفک که پوست آنها قیمتی و تجارت است یافت میشود. گوسفند (آهوی) مارکوپولو از جمله حیوانات معروف این سرزمین بوده که شهرت جهانی دارد. در نقاط مرتفع بدخشان جنگلات صنوبری، سوزنی برگ، بلوط، پسته و ناجو وجود دارد. در نقاط هموار چنار، کج بید، اشجار مثمر، چهارمغز، بادام، بته های زیره، سنجد و توت خیلی زیاد است. ناک بدخشان خیلی نازک و شیرین است که شبیه آن در جاهای دیگر پیدا نمیشود. ساحه جنگلات بدخشان مجموعا به ۴۵۰ هزار جریب زمین میرسد.

بودجه زراعت:

قسمیکه در شکل دیده میشود بودجه انکشافی بخش زراعت ولایت بدخشان به مراتب بیشتر از بودجه عادی این اداره میباشد که بیان گر سرمایه گزاری های بیشتر روی زراعت در این ولایت بوده و میتوان خوشبین یک آینده خوب در این بخش باشیم.

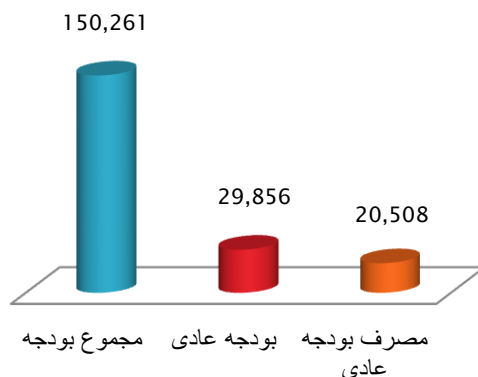
بودجه انکشافی

ارقام به ۰۰۰ افغانی

بودجه عادی

ارقام به ۰۰۰ افغانی

به تعداد ۱۳ پروژه های انکشافی در ولایت بدخشان تطبیق شده که جزئیات آن قرار شرح ذیل است.

پروژه های انکشافی ۱۳۹۷ زراعت		
پروژه	بودجه	فیصدی مصرف
تهیه و توزیع و تخمهای بذری و کود کیمیاوی	۴۶'۷۸۳'۲۲۰	%۴۴
برنامه ملی انکشاف مالداري و صحت حیوانی	۱'۸۳۱'۲۰۱	%۱۰۰
احیا ، توسعه و مراقبت فارمهای تحقیقاتی ، ترویجی و تولیدی	۹۴۴'۲۰۰	%۱۰۰
برنامه ملی باغداری و مالداري (NHLP)	۱۷'۶۶۲'۱۶۵	%۵۳
مبارزه علیه آفات و امراض نباتی	۱'۶۶۰'۳۴۱	%۵۹
پیشبینی وضعیت زراعت ، هواشناسی زراعتی، تقویت سیستم تکنالوژی های معلوماتی و احصائیه زراعتی	۲۸'۷۸۰	%۰
پروژه عوامل تولید زراعتی افغانستان (AAIP)	۳'۱۳۱'۳۴۶	%۸۳
توسعه کشت پخته و زعفران	۳'۱۴۴'۰۰۰	%۳
برنامه ملی تنظیم منابع طبیعی به اشتراک جامعه	۲'۶۳۱'۹۲۸	%۱۰۰
پروژه آبیاری و ذخایر آب	۲'۸۷۳'۶۳۱	%۱۰۰
ایجاد باغچه های خانگی و مصونیت غذائی	۱'۸۲۱'۹۳۸	%۱۰۰
پروژه حوزه دریائی پنج آمو	۳۴'۷۹۹'۳۵۲	%۸
پروژه های انکشافی ولایتی	۳'۰۹۳'۰۱۶	%۰
مجموع	۱۲۰'۴۰۵'۱۱۸	%۳۹

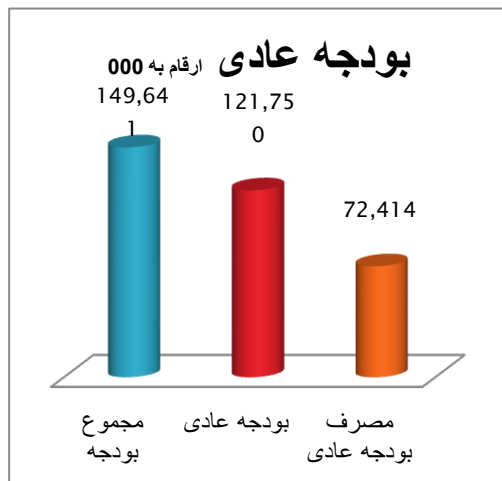
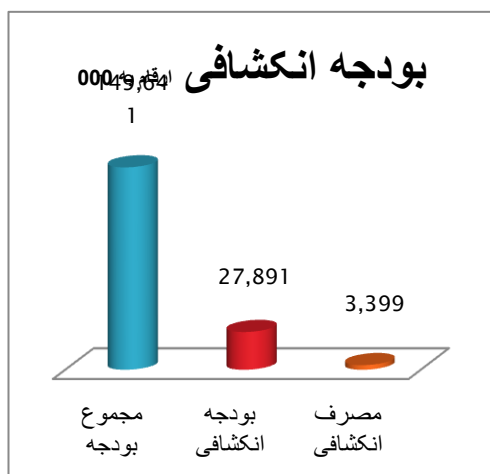
تحصيلات عالي:

در ولايت بدخشان يک پوهنتون دولتي است که دارای ۸ پوهنځي ميباشد موجود است . اين پوهنتون دارای تعداد ۳'۲۷۹ نفر محصل ميباشد.

تحصيلات عالي								
کټگوري	پوهنتون	تعداد پوهنځي ها	تعداد استاد	ذکور	اناث	تعداد محصلين	ذکور	اناث
تعداد	بدخشان	۸	۱۰۵	۹۵	۱۰	۳'۲۷۹	۲'۴۹۲	۷۸۷

بودجه تحصيلات عالي:

مجموعاً بودجه که وزارت تحصيلات عالي برای ولايت بدخشان تخصيص داده بالغ ميشود به ۱۴۹ ميليون افغانی که بيشتر اين مبلغ روی بودجه عادی بمصرف خواهد رسيد و در بخش انکشافی بودجه کم مصرف خواهد رسيد. وزارت تحصيلات عالي بتعداد ۴ پروژه های انکشافی تطبيق شده.

پروژه های انکشافی ۱۳۹۷		
پروژه	بودجه	فيصدي مصرف
اممار تاسيسات و خريداري تجهيزات موسسه تحصيلات عالي بدخشان	۷'۸۰۸'۶۱۴	۳۴٪
تدوير برنامه های ماستري و شبانه در نهاد های تحصيلی	۲'۶۰۵'۰۰۰	۲۸٪
اممار تعمير و کتابخانه و ترتيب ماستر پلان پوهنتون بدخشان	۷'۴۷۷'۲۵۵	۰٪
وجه غير مشروط برای پوهنتون های ولايتی	۱۰'۰۰۰'۰۰۰	۰٪
مجموع	۲۷'۸۹۰'۸۶۹	۱۲٪

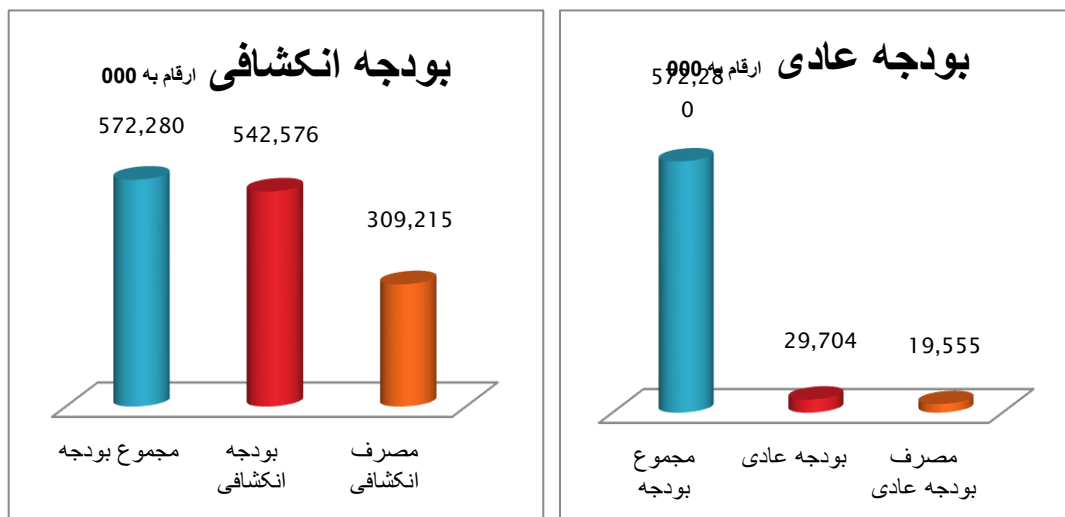
صحت عامه:

احصائيه مراكز عرضه خدمات صحى در ولايت بدخشان قرار جدول ذيل ميباشد.

صحت					
کتنورى	شفاخانه دولتى	شفاخانه شخصى	پوسته صحى	تعداد دكتوران	ظرفيت تداوى مريضان
تعداد	۳	۱	۴۶۱	۹۳	۲۹'۸۵۶

بودجه بخش صحت:

بودجه که برای عرضه خدمات صحى در ولايت بدخشان از جانب وزارت صحت عامه در نظر گرفته شده در گراف ذيل

نشان داده شده، و گراف نشان دهنده اين است که بيشترين بخش بودجه بالاي پروژه هاى انكشافى بمصرف ميرسيد.

تعداد پروژه هاى انكشافى که از جانب وزارت صحت عامه در اين ولايت تطبيق شده قرار ذيل است:

پروژه هاى انكشافى ۱۳۹۷		
پروژه	بودجه	فيصدى مصرف
برنامه ملى معافيت کتلوى	۱'۲۰۵'۲۳۰	۷۶٪
تاسيس مراکز تداوى معتادين در ولايات کشور	۲۸'۸۱۶'۱۶۴	۵۶٪
اعمار ۱۱ باب BHC و ۲ باب CHC در ولايات سرحدى کشور	۸۸۸'۴۲۰	۰٪
اعمار و بازسازى شفاخانه ها و کلينیک ها در ولايات و خريدارى تجهيزات طبى	۸'۴۱۷'۰۰۰	۰٪
تقويت نظام صحى در مرحله عبور	۲۵۰'۳۹۴'۳۸۴	۷۳٪
پروژه هاى انكشافى ۱۱ ولايت سرحدى شمال و غرب	۹'۱۲۸'۳۴۵	۰٪
تقويه سيستم صحى (روندسوم)	۱۲'۶۲۸'۵۲۸	۲۰٪
اعمار کلينیک ها، شفاخانه ها و پروژه هاى ولايتى براى سال هاى ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷	۲۱'۸۳۴'۰۰۰	۰٪

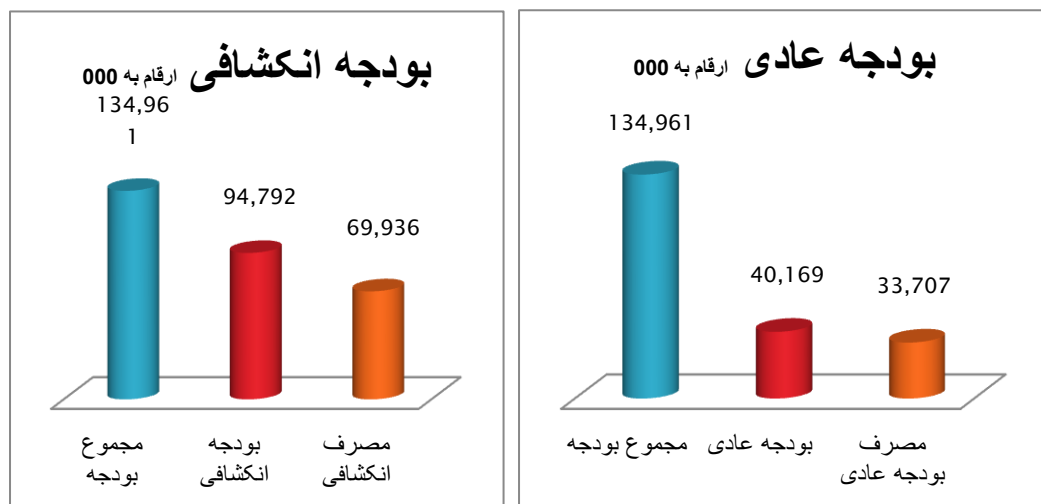
اعمار و بازسازی تاسیسات صحی در ولایات از وجوه غیرمشروط	۲۵'۴۳۲'۴۱۵	۰٪
پروژه صحت‌مندی	۱۸۳'۸۳۱'۳۹۷	۵۸٪
مجموع	۵۴۲'۵۷۵'۸۸۳	۵۷٪

انرژی و آب:

در حال حاضر ۳ پروژه انکشافی که تحکیم سواحل دریایی، تنظیم آب و انتقال برق میباشد در حال تطبیق است و در سال آینده نیز یک پروژه قرار است تطبیق شود که آن هم در بخش تنظیم منابع آبی میباشد..

بودجه انرژی و آب:

بودجه این ولایت در بخش انرژی و آب بالغ میشود به ۱۳۴ میلیون افغانی که بیشترین بخش آن در بخش انکشافی بمصرف خواهد رسید.

پروژه های انکشافی که در سال جاری در این ولایت تطبیق شده قرار ذیل اند.

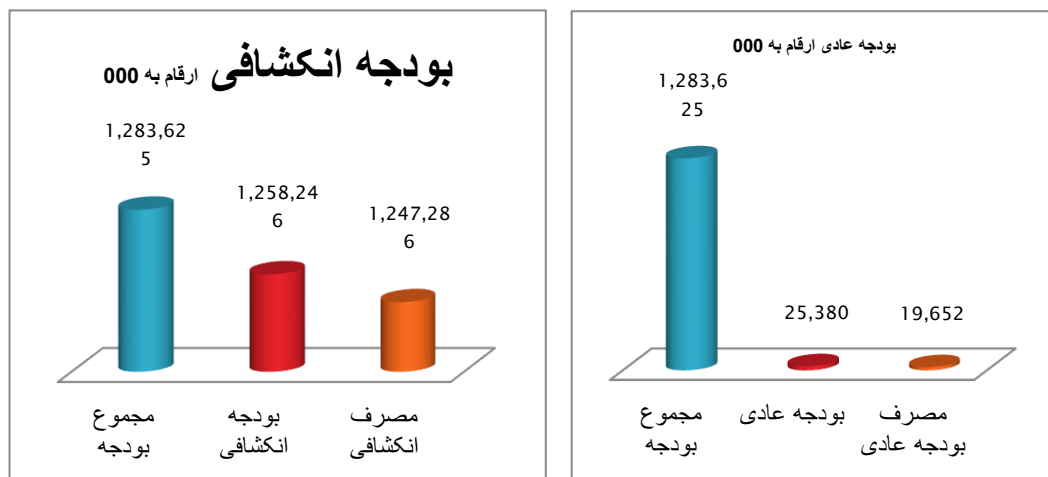
پروژه های انکشافی ۱۳۹۷		
پروژه	بودجه	فیصدی مصرف
پروژه احیاء و انکشاف سیستم آبیاری در افغانستان	۳۲'۷۹۰'۳۳۴	۹۶٪
تحکیم سواحل دریا ها	۵۸'۳۰۲'۰۷۵	۶۶٪
انتقال لین ۲۲۰ کیلوولت تخار - بدخشان بشمول سب ستیشن های فیض آباد و کشم	۳'۶۹۹'۴۱۰	۰٪
مجموع	۹۴'۷۹۱'۸۱۹	۷۴٪

فواید عامه:

در ولایت بدخشان طبق معمول وزارت فواید عامه نظر به لزوم دید دو نوع سرک اعمار نموده که عبارت از سرکهای قیرریزی شده و سرکهای جغل اندازی شده میباشد. سرکهای ولایت ۱'۱۳۹ کیلومتر میباشد که از آن جمله ۱۹۱ کیلومتر جغلی، ۹۴۸ کیلومتر اسفالتی است.

بودجه فواید عامه:

بودجه وزارت فواید عامه در ولایت بدخشان بالغ میشود به ۱ میلیارد و ۲۸۳ میلیون افغانی که جزئیات آن در شکل ذیل

نشان داده شده. بیشترین بخش بودجه فواید عامه در بخش انکشافی اختصاص داده شده است. پروژه های موجود انکشافی که از جانب وزارت فواید عامه در ولایت بدخشان تطبیق شده قرار ذیل است.

پروژه های انکشافی ۱۳۹۷		
پروژه	بودجه	فیصدی مصرف
دیزاین و ساختمان سرک فیض آباد - اشکاشم به طول ۱۵۰ کیلومتر	۱'۲۲۶'۲۶۰'۰۰۰	۱۰۲٪
واحد انکشاف برنامه قوه کار در وزارت فواید عامه	۲۵'۲۸۵'۵۲۷	۰٪
اعمار سرک پامیر ها	۶'۷۰۰'۰۰۰	۰٪
مجموع	۱'۲۵۸'۲۴۵'۵۲۷	۹۹٪

پروژه های انکشافی ولایت بدخشان

لست پروژه های انکشافی			
اداره	پروژه	بودجه	مصرف
وزارت مالیه	اعمار تعمیرات مستوفیت ها در سطح ولایات	۵۰۸'۵۹۳	۵۰۸'۵۹۳
وزارت مالیه	ارتقای ظرفیت برای کارمندان وزارت مالیه به شمول جندر	۱۳۶'۶۸۰	-
وزارت مالیه	برنامه آموزشی درازمدت	۳۶۰'۰۰۰	۱۸۰'۴۰۰
وزارت امور خارجه	اعمار تعمیرات اداری و ارشیف وزارت امور خارجه	۱۰'۰۰۶'۳۷۸	-

۹۳۲/۳۷۶	۹۳۲/۳۷۶	اعمار مساجد	وزارت حج ، ارشاد و اوقاف
-	۸'۰۰۰'۰۰۰	اعمار& تعمیرات زندان	وزارت امور داخله
۲'۷۹۱'۴۸۵	۶'۱۱۴'۱۰۰	اعمار تعمیر توقیف خانه های ولایات	وزارت امور داخله
-	۷'۶۰۳'۷۱۰	اعمار و تجهیز مکاتب تعلیمات عمومی	وزارت معارف
۴۴'۹۴۴'۶۲۸	۶۵'۸۰۳'۴۱۱	انکشاف زیربنای تعلیم و تربیه	وزارت معارف
۵'۴۶۷'۱۷۵	۵'۴۶۷'۱۷۵	تربیه معلم	وزارت معارف
-	۱'۰۱۲'۵۶۶	مدیریت و ارتقای ظرفیت	وزارت معارف
۲'۶۲۸'۷۲۷	۱۰'۵۲۴'۳۹۶	تعلیمات اسلامی	وزارت معارف
۷'۲۴۴'۴۶۵	۷'۳۳۹'۶۵۲	سواد آموزی و تعلیمات غیر رسمی	وزارت معارف
۱۱'۱۱۵'۳۵۲	۲۴'۸۲۵'۴۲۰	پروژه های انکشافی ۱۱ ولایت سرحدی شمال و غرب	وزارت معارف
۴۲'۰۰۰	۴۲'۰۰۰	انکشاف و تقویت برنامه های سواد آموزی	وزارت معارف
-	۳'۱۹۹'۷۹۴	وجوه غیر مشروط ولایات	وزارت معارف
-	۱'۴۷۰'۵۸۸	استخدام معلمان&انات در روستا ها	وزارت معارف
-	۳۲۳'۶۸۰	تکمیل پروژه های باقیمانده مکاتب نا تکمیل EQUIP	وزارت معارف
۲'۶۷۹'۶۱۴	۷'۸۰۸'۶۱۴	اعمار تاسیسات و خریداری تجهیزات موسسه تحصیلات عالی بدخشان	وزارت تحصیلات عالی
۷۱۹'۰۰۰	۲'۶۰۵'۰۰۰	تدویر برنامه های ماستری و شبانه در نهاد های تحصیلی	وزارت تحصیلات عالی
-	۷'۴۷۷'۲۵۵	اعمار تعمیر&کتابخانه و ترتیب ماستر پلان پوهنتون بدخشان	وزارت تحصیلات عالی
-	۱۰'۰۰۰'۰۰۰	وجوه غیر مشروط برای پوهنتون های ولایتی	وزارت تحصیلات عالی
۹۱'۵۷۵	۱۳۴'۶۳۰	حمایت از فعالیت های حقوقی،&پلان گذاری و ادغام مجدد	وزارت امور مهاجرین و عودت کننده گان

۶۲'۰۰۰	۷۰'۳۸۰	ارتقای ظرفیت برای کارمندان وزارت اقتصاد به شمول جندر	وزارت اقتصاد
۳۰۲'۴۰۰	۳۰۲'۴۰۰	تقویت سیستم پلان گذاری، نظارت و ارزیابی	وزارت اقتصاد
۳۷۲'۰۰۰	۴۲۵'۰۴۰	مدیریت پروژه های کوچک سرحدی	وزارت اقتصاد
۴'۲۰۴'۶۹۷	۴'۲۰۴'۶۹۷	انکشاف ساختمانهای مربوطه وزارت اطلاعات و فرهنگ در کابل و ولایات	وزارت اطلاعات و فرهنگ
۹۲۱'۱۷۲	۱'۲۰۵'۲۳۰	برنامه ملی معافیت کنلوی	وزارت صحت عامه
۱۶'۲۳۵'۸۲۳	۲۸'۸۱۶'۱۶۴	تاسیس مراکز تداوی معتادین در ولایات کشور	وزارت صحت عامه
-	۸۸۸'۴۲۰	اعمار ۱۱ باب BHC و ۲ باب CHC در ولایات سرحدی کشور	وزارت صحت عامه
-	۸'۴۱۷'۰۰۰	اعمار و بازسازی شفاخانه ها و کلینیک ها در ولایات و خریداری تجهیزات طبی	وزارت صحت عامه
۱۸۳'۰۰۵'۴۲۶	۲۵۰'۳۹۴'۳۸۴	تقویت نظام صحتی در مرحله عبور	وزارت صحت عامه
-	۹'۱۲۸'۳۴۵	پروژه های انکشافی ۱۱ ولایت سرحدی شمال و غرب	وزارت صحت عامه
۲'۴۹۷'۱۳۳	۱۲'۶۲۸'۵۲۸	تقویه سیستم صحتی (روندسوم)	وزارت صحت عامه
-	۲۱'۸۳۴'۰۰۰	اعمار کلینیک ها، شفاخانه ها و پروژه های ولایتی برای سال های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷	وزارت صحت عامه
-	۲۵'۴۳۲'۴۱۵	اعمار و بازسازی تاسیسات صحتی در ولایات از وجه غیرمشرط	وزارت صحت عامه
۱۰۶'۵۵۵'۴۲۴	۱۸۳'۸۳۱'۳۹۷	پروژه صحتمندی	وزارت صحت عامه
۲۰'۴۳۳'۲۲۰	۴۶'۷۸۳'۲۲۰	تهیه و توزیع و تخمهای بذری و کود کیمیاوی	وزارت زراعت آبیاری و مالداری
۱'۸۳۱'۱۹۸	۱'۸۳۱'۲۰۱	برنامه ملی انکشاف مالداری و صحت حیوانی	وزارت زراعت آبیاری و مالداری
۹۴۴'۲۰۰	۹۴۴'۲۰۰	احیا ، توسعه و مراقبت فارمهای تحقیقاتی ، ترویجی و تولیدی	وزارت زراعت آبیاری و مالداری

۹'۳۸۲'۰۰۱	۱۷'۶۶۲'۱۶۵	برنامه ملی باغداری و مالداري (NHLP)	وزارت زراعت آبیاری و مالداري
۹۸۵'۳۴۱	۱'۶۶۰'۳۴۱	مبارزه علیه آفات و امراض نباتی	وزارت زراعت آبیاری و مالداري
-	۲۸'۷۸۰	پیشبینی وضعیت زراعت ، هواشناسی زراعتی، تقویت سیستم تکنالوژی های معلوماتی و احصائیه زراعتی	وزارت زراعت آبیاری و مالداري
۲'۵۸۴'۴۲۶	۳'۱۳۱'۳۴۶	پروژه عوامل تولید زراعتی افغانستان (AAIP)	وزارت زراعت آبیاری و مالداري
۸۰'۰۰۰	۳'۱۴۴'۰۰۰	توسعه کشت پخته و زعفران	وزارت زراعت آبیاری و مالداري
۲'۶۳۱'۹۲۸	۲'۶۳۱'۹۲۸	برنامه ملی تنظیم منابع طبیعی به اشتراک جامعه	وزارت زراعت آبیاری و مالداري
۲'۸۶۶'۳۲۱	۲'۸۷۳'۶۳۱	پروژه آبیاری و ذخایر آب	وزارت زراعت آبیاری و مالداري
۱'۸۲۱'۹۳۷	۱'۸۲۱'۹۳۸	ایجاد باغچه های خانگی و مصونیت غذایی	وزارت زراعت آبیاری و مالداري
۲'۸۷۶'۹۷۶	۳۴'۷۹۹'۳۵۲	پروژه حوزه دریائی پنج آمو	وزارت زراعت آبیاری و مالداري
-	۳'۰۹۳'۰۱۶	پروژه های انکشافی ولایتی	وزارت زراعت آبیاری و مالداري
۳۱'۶۳۹'۱۱۳	۳۲'۷۹۰'۳۳۴	پروژه احیاء و انکشاف سیستم آبیاری در افغانستان	وزارت انرژی و آب
۳۸'۲۹۶'۵۲۸	۵۸'۳۰۲'۰۷۵	تحکیم سواحل دریا ها	وزارت انرژی و آب
-	۳'۶۹۹'۴۱۰	انتقال لین ۲۲۰ کیلوولت تخار - بدخشان بشمول سب ستیشن های فیض آباد و کشم	وزارت انرژی و آب
۱'۲۴۷'۲۸۶'۰۶ ۳	۱'۲۲۶'۲۶۰'۰۰ ۰	دیزاین و ساختمان سرک فیض آباد - اشکاشم به طول ۱۵۰ کیلومتر	وزارت فواید عامه
-	۲۵'۲۸۵'۵۲۷	واحد انکشاف برنامه قوه کار در وزارت فواید عامه	وزارت فواید عامه
-	۶'۷۰۰'۰۰۰	اعمار سرک پامیر ها	وزارت فواید عامه

۲۵۶'۶۳۱'۹۷۶	۴۳۵'۱۱۱'۳۱۸	برنامه ملي سرکهای روستایی (NRAP) /برنامه ملي دسترسى به دهات (ARAP)	وزارت احیاء و انکشاف دهات
۱۶'۰۰۴'۸۳۰	۴۱'۵۸۵'۲۲۸	برنامه ملي تهیه آب درروستاها و آموزش حفظ الصحه محيطي	وزارت احیاء و انکشاف دهات
۱'۱۰۷'۴۸۴	۱'۱۲۷'۶۱۰	برنامه ملي انکشاف ساحوى (NABDP)	وزارت احیاء و انکشاف دهات
۷۵'۹۵۱'۷۳۶	۹۱'۳۵۸'۷۶۶	سرکهای روستائی - پروژه های ولايتى ضميمه بودجه سال ۱۳۹۶	وزارت احیاء و انکشاف دهات
۱۵'۸۲۰'۰۶۱	۲۶'۹۰۵'۱۸۵	سرکهای روستائی - اعمار پل و پلچک در ولايات ضميمه بودجه ۱۳۹۶	وزارت احیاء و انکشاف دهات
-	۴۳۳'۵۴۹	برنامه انکشاف ساحوى - پروژه های ولايتى ضميمه بودجه سال ۱۳۹۶	وزارت احیاء و انکشاف دهات
-	۵۵۸'۱۳۳	شبكة های آبرسانى ، تحکيم کارى و حفر چاه آب آشاميدنى - پروژه های ولايتى ضميمه بودجه سال ۱۳۹۶	وزارت احیاء و انکشاف دهات
۸۸۰'۰۰۰	۱۲'۵۸۱'۱۴۵	وجه غير مشروط به ولايات (انکشاف دهات)	وزارت احیاء و انکشاف دهات
۱۰'۵۰۳'۸۷۸	۱۰'۵۰۳'۸۷۸	برنامه انکشاف مهارتها	وزارت کار، امور اجتماعى، شهدا و معلولين
۴۹۶'۸۴۸	۴۹۶'۸۴۸	پروژه ريفورم تقاعد و مصؤنيت اجتماعى	وزارت کار، امور اجتماعى، شهدا و معلولين
۰	۵۳۱۶۵۲	پروژه الکترونيکى سازى و ريفورم وزارت	وزارت کار، امور اجتماعى، شهدا و معلولين
۱۳۲۱۳۳۶۹,۸۹	۱۵۹۶۶۵۲۵,۳۸	تقدير ازاجراات خوب (GPI)	وزارت مبارزه عليه مواد مخدر
۷۰۰۰۰	۷۰۰۰۰	کنفرانس پنج جانبه وآگاهى عامه از اضرار مواد مخدر ، تشريح وباز نگرى پاليسى ها در سطح کشور	وزارت مبارزه عليه مواد مخدر

۱۳۳۷۴۱۵۵	۱۶۰۴۸۹۸۸	اعمار تعميرات ادارى ولسوالى ها و ولايات	وزارت امور شهرسازى
۲۹۷۰۸۹۶	۲۹۷۰۸۹۶	امورات ساختمانى - پروژه هاى ولايتى	وزارت امور شهرسازى
۰	۳۵۰۰۰۰	اعمار تعميرات ادارى- پروژه هاى ولايتى	وزارت امور شهرسازى
۰	۱۷۱۷۰۰۰۰	اعمار تعمير مراكز اصلاح و تربيت اطفال	وزارت عدليه
۳۰۰۰۰	۳۰۰۰۰	ظرفيت سازى ملى تعليمات آموزش و آگاهى محيط زيستى	اداره ملى حفاظت محيط زيست
۰	۸۲۰۰۰۰۰	زيربنا سازى اداره مستقل اراضى افغانستان	اداره مستقل اراضى افغانستان
۲'۱۶۴'۲۱۵'۹۵ ۳	۲'۸۸۴'۷۱۶'۶۰ ۳	مجموع	

فصل چهارم

تعداد و فعاليت موسسات غير دولتى NGOs

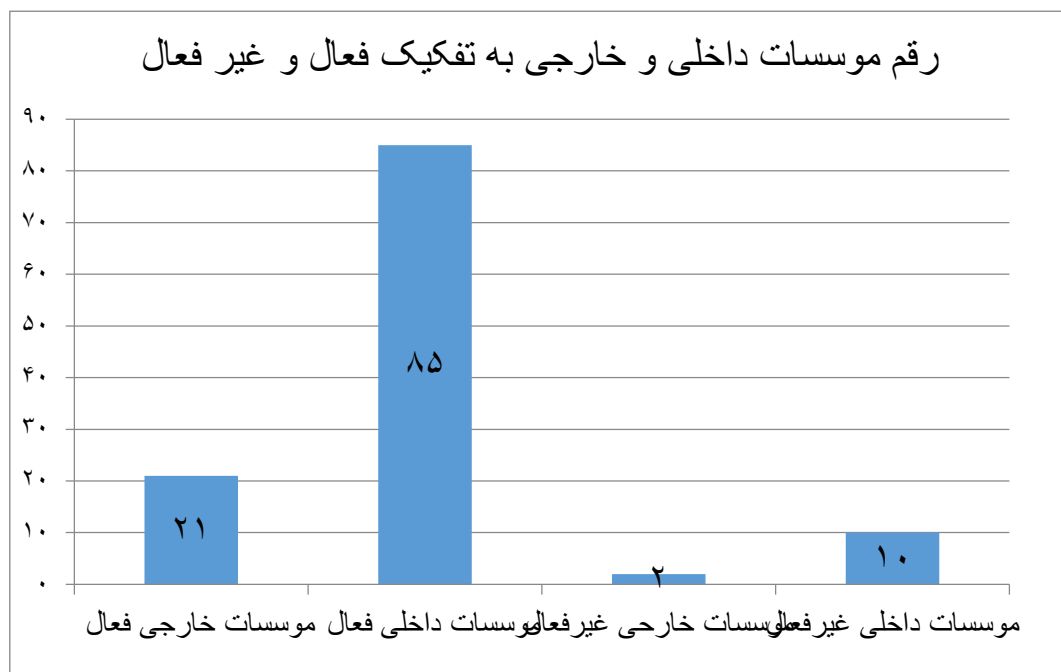
به تعداد ۶۷ موسسه داخلى و به تعداد ۲۰ موسسه خارجى طى سال ۱۳۹۷ در بدخشان وجود داشته كه همگى فعال مى باشند، موسسات غير دولتى در ولايت بدخشان در بخش هاى مختلف انكشافى از جمله: ساختمان ها، ارتقاى ظرفيت، ماین پاکی ساحه هاى مهمات منفجر نشده، صحت و تغذی، فرهنگى، زراعت، حكومت داری، حقوق و قوانين، موضوعات اجتماعى، صنايع دستى وغيره مصروف فعاليت مى باشند.

موسسات غير دولتى در مركز و ولسوالى ها بصورت متفاوت فعاليت داشته كه فعاليت هاى موسسات نظر به ساحه پوشش در ولسوالى هاى ساحه پوشش قرار ذيل خلاصه مى گردد:

✓	شهرفيض آباد مركز ولايت.....	۹۳	موسسه،
✓	ولسوالى اشكاشم.....	۷	موسسه،
✓	// // ارغنجخواه.....	۳	موسسه،
✓	// // ارگو.....	۱۵	موسسه،
✓	// // بهارک.....	۲۳	موسسه،
✓	// // تشكان.....	۱۲	موسسه،
✓	// // تگاب.....	۳	موسسه،
✓	// // جرم.....	۵	موسسه،
✓	// // خاش.....	۹	موسسه،
✓	// // خواهان.....	۲	موسسه،
✓	// // درايم.....	۱۰	موسسه،
✓	// // راغستان.....	۴	موسسه،
✓	// // زيباک.....	۷	موسسه،
✓	// // شغنان.....	۸	موسسه،
✓	// // شكى.....	۲	موسسه،
✓	// // شهدا.....	۱۱	موسسه،
✓	// // شهر بزرگ.....	۶	موسسه،
✓	// // کران ومنجان.....	۹	موسسه،
✓	// // کشم.....	۲۱	موسسه،
✓	// // کوف آب.....	۲	موسسه،
✓	// // کوهستان.....	۵	موسسه،
✓	// // مايمى.....	۲	موسسه،
✓	// // نسی.....	۳	موسسه،
✓	// // واخان.....	۹	موسسه،

✓ // // وردوج.....	۳ موسسه،
✓ // // ياولان.....	۷ موسسه،
✓ // // يفتل پايان.....	۱۵ موسسه و
✓ // // يمگان.....	۳ موسسه.

قابل تذکر است که به بصورت کل به تعداد (۱۱۸ موسسه) داخلي و خارجى ثبت و راجستر رياست اقتصاد بدخشان طى سال مالى ۱۳۹۷ بوده که از آن جمله به تعداد ۲۱ موسسه خارجى و ۸۵ موسسه داخلي بصورت فعال وجود داشته و نيز به تعداد ۲ موسسه خارجى و ۱۰ موسسه داخلي غيرفعال مى باشند که غرض ذهن نشين شدن رقم موسسات به تفکيک فعال و غير فعال و ياهم داخلي و خارجى در گراف ذيل به نمايش گذاشته شده است:

موسسات داخلي و خارجى طى سال هاى ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷ يك سلسله فعاليت هاى پروژوى را تطبيق و اجرا نموده اند که فعاليت هاى اين موسسات به تفکيک سکتورها طى سال هاى ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷ قرار ذيل خلاصه گرديده است:

در سال مالى ۱۳۹۶

در سکتور حکومت داری.....	۴ پروژه به هزينه ۱۷۳۷۲۱ دالر تطبيق گرديده است.
در سکتور زراعت و انکشاف دهات..	۲۹ پروژه به هزينه ۹۱۷۰۱۳۵ دالر تطبيق گرديده است.
در سکتور زيربنا و منابع طبيعى.....	۳ پروژه به هزينه ۱۱۶۹۵۰ دالر تطبيق گرديده است.
در سکتور صحت و تغذی.....	۴ پروژه به هزينه ۴۱۶۴۵۹۳ دالر تطبيق گرديده است.
در سکتور معارف و فرهنگ.....	۱۳ پروژه به هزينه ۳۶۳۹۴۶ دالر تطبيق گرديده است.
در سکتور مصئونيت اجتماعى.....	۳۰ پروژه به هزينه ۲۸۴۱۴۶۹۱ دالر تطبيق گرديده است.

و در سال مالى ۱۳۹۷:

در سكتور حكومتدارى و حاكميت قانون. ۹ پروژه به هزينه ۱۳۶۵۷۸۴ دالر تطبيق گرديده است.
 در سكتور زراعت و انكشاف دهات..... ۳۹ پروژه به هزينه ۱۸۷۵۸۹۱۹ دالر تطبيق گرديده است.
 در سكتور زيربنا و منابع طبيعى..... ۶ پروژه به هزينه ۳۱۴۹۵۱۹ دالر تطبيق گرديده است.
 در سكتور صحت و تغذى..... ۱۱ پروژه به هزينه ۳۳۷۷۶۱۵۹ دالر تطبيق گرديده است.
 در سكتور معارف و فرهنگ..... ۲۴ پروژه به هزينه ۱۱۵۵۴۰۴۸ دالر تطبيق گرديده است.
 در سكتور مصئونيت اجتماعى..... ۳۴ پروژه به هزينه ۶۲۳۳۹۹۸ دالر تطبيق گرديده است.
 قابل تذكر است كه تمام موسسات داخلى و خارجى در چوكات سكتورهاى ۸ گانه فعاليت هاى چشم گيرى را در بخش هاى اعمار مكاتب، اعمار كلينيك ها، احداث سرک ها، اعمار كانال هاى زراعتى، ارتقاى ظرفيت ها غرض تطبيق قوانين و حقوق بشرى، ماين پاكي ها و امثالهم انجام داده اند.
 با درنظرداشت معلومات دست داشته رياست اقتصاد بصورت مجموعى (۲۰۵۳ مرد) و (۸۱۴ زن) در موسسات غير دولتى بصورت كارمند رسمى مصروف ايفائى وظيفه مى باشند، قابل تذكر است كه اين ارقام نظر به توسعه و ركود فعاليت هاى پروژوى موسسات غير دولتى، درحال نوسان بوده و ثابت نمى باشد، يعنى افزايش استخدام نيروى كار انسانى با داشتن فعاليت هاى انكشافى توسط موسسات رابطه مستقيم دارد.

فصل پنجم

طرح انكشافى ولايت بدخشان

طرح وتحليل افزايش توليدات وانكشاف صادرات محصولات زراعتى

ميزان افزايش توليدات با استفاده از روش هاى تيكنالوژيكي ومكانيزه ساختن زراعت، رسيدن به اهداف انكشافى پايدار، بلند بردن عايدات دهاقين، افزايش صادرات و توليدات پسته، چهارمغز، زعفران، سيب، گيلاس، آلوبالو و گوشت مرغ، کاهش فقر، تامين مصونيت غذائى، ايجاد زمينه وفرصت هاى خوبى كارى براى دهاقين و مالداران، بلند بردن سطح اقتصاد دهاقين و افزايش حاصلات با استفاده از فروش و صادرات محصولات زراعتى و مالدارى

تحليل اقتصادى محصول:

پسته، چهارمغز، سيب، زعفران، گيلاس، آلو بالو و گوشت مرغ از عمده ترين محصولات زراعتى و مالدارى ولايت بدخشان ميباشد و از فروش آن بيشتر اسعار خارجى داخل كشور ميگردد. توليدات پسته سالانه به ۳۰۰ الی ۵۰۰ تن ميرسد، فى كيلو گرام پسته بدون پوست مبلغ ۷۵۰ افغانى و مغز آن ۱۵۰۰ افغانى ميباشد كه ارزش مجموع توليد پسته در اين ولايت مبلغ ۴۲,۶ ميليون افغانى ميباشد، مقدار توليد آلو بالو و گيلاس ۱۷۵۰۰۰ ، فى كيلو آلو و گيلاس مبلغ ۵۰ افغانى كه ارزش مجموعى آن مبلغ ۸,۷ ميليون افغانى ميباشد.

تحليل وضعيت:

نقاط قوت:

- موجوديت ساحات زراعتى زمين هاى للمى، كوه ها، علفچر ها و غيره
- موجوديت آب و هواى مناسب
- موجوديت ۱۷۱۱۱ هكتار جنگل پسته

نقاط ضعف:

- نبود گدام ذخاير استراتيژيك در سطح ولسوالى ها
- نبود خدمات ترويجى
- نبود كارمندان تخنيكى و مسلكى در سطح ولايت

فرصت ها:

- موقعيت ويژه جيويايكونوميك با داشتن شهرت تاريخى راه ابريشم كه افغانستان را به سه كشور به ويژه كشور چين كه يكي از قدرتمند ترين اقتصادى جهان بشمار ميرود وصل مينمايد كه اين ولايت بستر مناسب براى انكشافى اقتصاد و تجارت و يكي از راه هاى ترانزيتى در شمال كشور به حساب ميرود
- موجوديت ۷۰۰۰۰ هكتار از جنگل هاى مثمر مانند پسته، بادام كوهى، چهار مغز و اشجار غير مثمر مانند ارچه، ايرغى، گز و غيره پوشيده بوده كه اهميت اقتصادى فراوان داشته.
- موجوديت شوراى انكشافى در سطح قريه جات در رابطه به محافظت جنگلا
- موجوديت انجمن جنگل دارى در بعضى ولسوالىها

تهدیدات:

- آفات و امراض نباتى
- سيلاب هاى مدهش و خطرناك
- افزايش قطع جنگلات

نتايج متوقعه:

- بلند بردن مولديت توليد پسته، چهارمغز، سيب، زعفران، گيلاس، آلو بالو گوشت مرغ
- تشويق دهاقين به بذر پسته، چهارمغز، سيب، زعفران، گيلاس، آلو بالو و ترويج صنعت عسل
- تقويت زنجيره ارزش افزايى
- افزايش درآمد دهاقين پسته، چهارمغز، سيب، زعفران، گيلاس و آلو بالو
- ايجاد فرصت هاى شغلى
- تامين مصونيت غذايى
- کاهش فقر
- تعويض واردات
- تشويق صادرات

نتيجه گيرى :

در صورت تطبيق اين طرح حاصلات پسته، چهارمغز، سيب، زعفران، گيلاس، آلو بالو گوشت مرغ بلند رفته و از اثر صادرات محصولات بيشتر اسعار خارجى داخل کشور گرديده كه باعث بيشتر شدن عوايد دولت ميشود كه در نتيجه باعث رشد اقتصادى از يك سو و از سوى ديگر باعث خود كفايى ميگردد و قابل ياد آورى است كه با تطبيق اين طرح، فقر کاهش، مصونيت غذايى تامين و شغل ايجاد ميگردد.

فصل ششم

خلاصه برنامه های ملی دارای اولویت

برنامه میثاق شهروندی

جدول زمانی:

این برنامه دارای ۳ مرحله بوده که طی ۱۰ سال تطبیق میشود و مرحله اول آن ۴ سال میباشد.*

بودجه: دالر امریکائی ۸۰۰'۰۰۰'۰۰۰

تعهد: دالر امریکائی ۸۰۰'۰۰۰'۰۰۰

خلاء مالی: در مرحله اول خلای مالی وجود ندارد

شورای انکشافی: شورای عرضه خدمات و مشارکت شهروندی

وضعیت: میثاق شهروندی در سپتمبر ۲۰۱۶ رسماً افتتاح گردید و آمادگی ها برای تطبیق مرحله اول آن مطابق پلان در جریان است.

تفصیل:

جز اول: ارایه خدمات شهری

بودجه: ۳۸۳'۱۳۰'۰۰۰ دالر امریکائی

ارایه خدمات شهری: حدود ۱۲۰۰۰ شورای های انکشافی قریه در ۳۴ ولایت از خدمات ذیل در مرحله اول بهرمنند خواهند گردید:

دسترسی همگانی به آب آشامیدنی

زیربنای شهری: حد اقل یکی از خدماتی ابتدایی ذیل (با در نظر داشت تحلیل خلا موجود، ساختار اجتماعی و قابل دسترس): برق، سرکهای ابتدایی و یا زیربنای کوچک آبیاری.

وجوه ساحات شهری : در مرحله نخست، این بخش برنامه حکومتداری وجوه مورد نیاز ۸۵۰ شورای انکشافی شهری و ۱۷۰ گذر را در چهار شهر عمده کشور فراهم خواهد نمود. هر شورای انکشافی مبلغ ۷۰'۰۰۰ دالر امریکایی دریافت خواهد نمود. شورا میتواند یکی از خدمات چون: بهبود سرکها و آبروها، آب آشامیدنی، مدیریت کثافات جامد، شماره گذاری منازل و یا برق برای منازل را انتخاب نمایند. هر شورای گذر (متشکل از ۵ شورای انکشافی و یا ۸۰۰ تا ۱۲۵۰ خانواده) مجموعاً ۲۰۰'۰۰۰ دالر امریکایی دریافت خواهند نمود. شوراها میتوانند یک و یا چند خدمات از قبیل، بهبود و یا تنظیم سرکهای درجه دوم، فراهم آوری آب آشامیدنی، پارک/ ساحات تفریحی و یا میدانهای بازی برای زنان و اطفال، مدیریت کثافت های جامد، برق برای روشنی منازل، پروژه ها درآمدزا برای خانم ها در یافت نمایند.

خدمات زراعتی: توسط وزارت زراعت آبیاری و مالدارى، در هماهنگی با شوراهای انکشافی، جهت رسیدگی به اقشار فقیر و آسیب پذیر صورت خواهد گرفت. مواد مورد نیاز تولید گندم، مواد مورد نیاز باغداری، بازسازی شبکه های آبیاری و مدیریت آب مزارع، نگهداری منابع طبیعی، و فراهم آوری خدمات حیوانی ایجاد درآمد و انکشاف اقتصادی را در سطح ملی و محلی اطمینان میبخشد.

معارف: وزارت معارف با کمیته های معارف که مسئول بلند بردن آگاهی دهی، انسجام فامیل ها جهت ارسال اطفال شان به مکاتب، و نظارت اطفال و اساتید میباشد کار خواهد نمود.

شورای انكشافى از فعاليت هاى كمپته ها نظارت نموده و نظريات آنها را در تمامى امورتعليمى در نظرخواهد گرفت. شهروندان از اينكه تمام استادان داراى سند فراغت صنف دوازده بوده، شاگردان بين صنف هاى ۱-۳ در طول هفته ۲۴ ساعت درسى، شاگردان بين صنف هاى ۴-۶ در طول هفته ۳۰ ساعت درسى و شاگردان بين صنف هاى ۷-۱۲ شامل ۳۶ ساعت درسى در هفته نظارت خواهند داشت نقشه بردارى مكاتب و سروى شاگردان بيرون از مكتب، نظارت خدمات معيارى، اطمينان از ايجاد يك محيط سالم، بازسازى مكاتب و ساير فعاليت ها.

صحت : وزارت صحت عامه مستقيماً از طريق كمپته هاى فرعى و شورای انكشافى صحى در بخش صحت و كلستر ها عرضه خدمات خواهد نمود.

كمپته هاى فرعى در هماهنگى با شوراهای انكشافى و كلستر هاى شوراهای انكشافى مسوليت بلند بردن سطح آگاهى، انسجام فاميلها جهت فراهم آورى خدمات صحى براى اطفال و بزرگسالان، و نظارت از عرضه خدمات صحى (نظارت از عرضه حد اقل خدمات معيارى، ارايه بسته هاى اساسى خدمات صحى، و فعاليت هاى ديگر .

جز دوم:

ايجاد ساختار نهاد ها

بودجه: ۰۰۰'۹۸'۱۴۶ دالر امريكائى

مطابق برنامه ايجاد شده ميثاق شهروندى قادر خواهد بود سازمانهاى داخلى را ايجاد نمايد كه در سطح وزارتخانه ها، ولايات، شاروالى ها، ولسوالى ها و تا سطح قريه جات را در برميگيرد كه اين سازمانها قادر خواهد بود تا زمينه پيشرفت شانرا فراهم سازد. اين برنامه از ارتقا ظرفيت، كمك تخنيكى، تسهيل و ارايه خدمات حمايت ميكند.

جز سوم:

نظارت و ارزىابى، كسب دانش

بودجه: ۰۰۰'۴۰'۵ دالر امريكائى

كارهاى كه در اولويت مان قرار دارد اين برنامه انكشاف خواهد داد كه توسط مديران اجراييه، سازمان دهنده گان اجتماعى صورت ميگيرد. نظر به اين اولويت بندى گزارش هاى منظم و ارزىابى ها قادر خواهد بود كه از سهمگيرى زنان، فقرا و گروه هاى آسيب پذير مانند و متقاعدين و بيجا شده گان داخلى اطمينان بخشد. در اين برنامه درخواست هاى زيادى براى راپوردهى شكايات و جبران خسارات گنجانيده خواهد شد. نظر به ارزىابى كه از طرف صندوق وجهى پول براى افغانستان صورت ميگيرد از تصاوير ماهواره اى به منظور پيدا نمودن خلا زير بنايى و ارايه خدمات استفاده ميگردد. براى ارايه خدمات بهتر تحقيقات متعدد نظر به برنامه طرح ريزى شده است: مانند (سى تى سى)، اجتماعى شدن، حسابهى متقابل اجتماعى و ارزىابى هاى كيفيت تخنيكى.

جز چهارم:

تطبيق و مديريت پروژه

بودجه: ۰۰۰'۴۱'۹۱ دالر امريكائى

اين برنامه در سطوح مخلف قادر خواهد بود تا ظرفيت انستيتوت هارا از سطح ملى به سطح ولايتى، از سطح ولسوالى ها تا سطح قريه جات بلند ببرد.

شورای انكشافى و كمپته هاى فرعى در باره نقش فعاليت و تطبيق پروژه هاى شان كه شامل مديريت مالى و تداركات ميشود آموزش داده خواهند شد.

جز پنجم :

ادغام اجتماعى و MCCG

بودجه: ۰۰۰'۰۰۰'۰۰۰ ۴۵ دالر امريكائى

اين برنامه كه تاكيد زياد روى اجتماعى شدن گروه هاى آسيب پذير كه شامل زنان ، متقاعدين ، بيجاشده گان داخلى داردا نجام پذير خواهد بود . كه ارايه آن توسط تحقيق اجتماعى ، بهزيستى كه ضرورت به شناخت جامعه ، تحليل چالشها ، آموزش بهتر تمام كارمندان ، شورا هاى انكشافى و كلستر ها و شورا هاى گذر همچنان نظارت و ارزيايى از بخش هاى آسيب پذير و شموليت آنها در برنامه صورت خواهد گرفت .

۱. برنامه توانمند سازى اقتصادى زنان

جدول زمانى: پنج سال

بودجه: ۰۰۰'۰۰۰'۰۰۰ ۲۰ دالر امريكائى

تعهد: ۰۰۰'۰۰۰'۰۰۰ ۱۸ دالر امريكائى

خلاء مالى : ۰۰۰'۰۰۰'۰۰۰ ۱۸۲ دالر امريكائى

شوراى انكشافى: شوراى انكشاف منابع بشرى

وضعيت :

برنامه ملى توانمند سازى اقتصادى زنان در ۸ مارچ سال ۲۰۱۷ رسماً افتتاح گرديد ، و واحد برنامه ملى توانمند سازى اقتصادى زنان در وزارت كار امور اجتماعى براى هماهنگى بيشتر فعاليت ها تاسيس گرديد در حال حاضر وزارت خانه ها و ادارات ذي دخل بالاي انكشاف بودجه و پلان هاى تطبيقى براى برنامه هاى ملى داراي اولويت كار مى نمايند .

تفصيل:

جز اول :

احصائيه به اساس جندر : گسترش ارقام احصائى تائير گزار بر فعاليت هاى اقتصادى زنان و تقويت ظرفيت پيگيرى تحليل و استفاده از ارقام احصائى .

جز دوم :

برداشتن موانع قانونى براى مشاركت :

از ميان برداشتن موانع فراراه اشتراك زنان در فعاليت هاى اقتصادى و حصول اطمينان از اينكه زنان به نحوه بهتر قادر به اشتراك در فعاليت هاى اقتصادى و اجتماعى ميباشند .

جز سوم :

سواد آموزى ، مديريت تجارت و مهارت هاى كارى :

بلند بردن دانش و مهارت هاى زنان جهت انجام بهتر امور در منزل و بيرون از منزل . اين مورد تكميل كننده برنامه ملى انكشاف منابع بشرى ميباشد و زارت معارف در ۵ سال آينده به ۳۶'۰۰۰ زنان صنف هاى سواد آموزى دابر مى نمايند و فعلا بتعداد ۲۰۰'۰۰۰ زنان در جريان درس ميباشند . در ظرف ۵ سال آينده زمينه آن فراهم خواهد گرديد تادر مكاتب روستايى بحيث معلمين استخدام گردد در ظرف ۱۰ سال آينده حداقل يك ليله زنانه در ۳۴ ولايت افغانستان اعمارخواهد گرديد .

جز چهارم :

حصول اطمینان از دسترسی گسترده به وجوه مالی: بهبود دسترسی به وجوه مالی از مجراهای رسمی و غیر

رسمی .

جز پنجم :

بهبود دسترسی به لوازم و وسایط زراعتی ، خدمات توسعوی، و بازار ها :

ارتقا ظرفیت زنان جهت اشتراک در بازارهای زراعتی، امرار معاش با ازدیاد تولید جهت بهبود امنیت غذایی و افزایش در آمد خانواده ها

جز ششم :

دسترسی به بازار های خلاق اقتصادی :

بهبود دسترسی زنان به مواد با کیفیت بازار ها ، تسهیل صادرات و ایجاد عاید برای زنان و فامیل هایکه در فعالیت های خلاق اقتصادی مبادرت میورزند .

۲. برنامه ملی زیربنا

جدول زمانی: پنج سال

بودجه: دالر امریکایی ۵'۹۹۵,۰۰۰'۰۰۰

تعهد: منابع مالی مشخص برای برخی از اجزای تأمین مالی مشخص شده اند، اما هیچ کدام تا کنون نهایی نشده اند.

خلاء مالی: TBD

شورای انکشافی : شورای انکشافی زیربنا

وضعیت : این برنامه ملی دارای اولویت در زمان کنفرانس بروکسل توسعه یافت. از آن زمان، لیست پروژه ها به منظور اولویت بندی فعالیت ها توسعه داده شده است. پلان تطبیق آن در حالت انکشاف بوده و گزینه های مالی تحت بررسی قراردارند.

تفصیل:

جز اول:

انرژی: خطوط انتقال جدید و پروژه های سب استیشن : خط انتقال ۵۰۰ کیلو وات TAP، گسترش شبکه های ولایتی ، پروژه های تولید انرژی ملی، نیروگاه های آبی سیستم شمسی خارج و داخل شبکه قابل تجدید.

بودجه: ۱'۳۷۰'۰۰۰'۰۰۰ دالر امریکائی

جز دوم:

ترانسپورت: جاده ها، راه آهن، حمل و نقل شهری کابل، حمل و نقل شهری، تسریع در تجارت، بنادر خشکه و تدارکات.

شبکه جاده: جاده حلقه، جاده اتصال به نقاط عبور مرزی، تونل سالنگ و جاده دسترسی،

M&O: شبکه ریلی (لینک کوتاه): آقینه- اندخوی، توسعه سرک جوی نو الی میدان هوایی هرات، تورغندی - هرات، اندخوی- شبرغان- مزار شریف - کندز - شیرخان بندر. سرک حلقوی کابل، ترانسپورت عمومی، سیستم ترانسپورت هوشمند، میدان هوایی ورا دار MLAT و دیگر تجهیزات تخنیکي.

بودجه: ۲,۹۹۵'۰۰۰'۰۰۰ دالر امریکائی

جز سوم:

منابع آبى وآبىارى:

آثار فيزيكى آبىارى، زراعتآبىارى (بازسازى طرح هاى موجود، طرح هاى جديد و مخزن آب)
بودجه: ۶۵۰'۰۰۰'۰۰۰ دالر امريكائى

جز چهارم:

توسعه صنايع استخراجى: مرتبط با ساير بخش ها
بودجه: ندارد

جز پنجم:

سكتور شهرى: مسكن، مناطق توسعه و مناطق ويژه اقتصادى
بودجه: ۶۰۰'۰۰۰'۰۰۰ دالر امريكائى

جز ششم:

فناورى اطلاعات و ارتباطات: Digital Casa
بودجه: ۹۰'۰۰۰, ۰۰۰ دالر امريكائى

جز هفتم:

ارتباطات منطقوى: TAPI, CASA ۱۰۰۰ و TAP ۵۰۰ kv لين انتقالى
بودجه: ۳۳۰'۰۰۰'۰۰۰ دالر امريكائى

۳. انكشاف برنامه جامع ملى داراى اولويت زراعت

جدول زمانى: پنج سال

بودجه: ۱'۹۷۸'۱۰۰'۰۰۰ دالر امريكائى

تعهد: مراجعه به اجزا

خلاء مالى: مراجعه به اجزا

شوراى انكشافى: شوراى ارائه خدمات و مشاركت شهروندان

وضعيت: يك پيش نويس اين برنامه ملى داراى اولويت در جريان كنفرانس بروكسل انكشاف يافته بود اما هيچگونه
ارزيابى اقتصادى و ارزش پولى را در برنداشت بناً اين برنامه ملى داراى اولويت در حال حاضر مورد بررسى قرار داشته
تا ارزيابى اقدامات مربوط به هزينهآناى اكتوبر سال ۲۰۱۶ بازبينى و پيشرفت هاى عملى ديگران بررسى گردد.

تفصيل:

جز اول:

آبيارى: در ۵ سال آينده افزايش زمين هاى آبيارى شده از ۲,۴۵ ميليون هكتار به ۲,۷ ميليون هكتار خواهد رسيد، توجه دراز مدت بالاي افزايش سطح زمين هاى قابل آبيارى تا سال ۲۰۲۵ به ۳,۱ ميليون هكتار خواهد رسيد كه بالاي سطح زندگى ۶۵۰'۰۰۰ خانواده تاثير گذار خواهند بود.

نتيجه متوقعه آن افزايش از ۵,۸ ميليون تن به ۸ ميليون تن غله جات خواهد بود .

بودجه: ۳۹۳'۰۰۰'۰۰۰ دالر امريكائى

تعهد: ۱۹۳'۰۰۰'۰۰۰ دالر امريكائى

كسربودجه: ۲۰۰'۰۰۰'۰۰۰ دالر امريكائى

جز دوم:

گندم و ديگر حبوبات: هدف توليدات گندم در ۵ سال آينده ۵,۹ ميليون تن است. علاوه بر اين ۱۱۰'۰۰۰ هكتار زمين آبي و للمى تحت كشت گندم در ۵ سال آينده قرار خواهد گرفت، افزايش فى واحد توليدات از ۲,۴۵ ميليون به ۳,۱ ميليون تن فى هكتار برائى زمين هاى آبي و ۱,۰۳ ميليون تن به ۱,۳ ميليون تن برائى زمين هاى للمى، تقويت ارتباطات زراعتى در ۱۶ ولايت (تقريبى، ۲۵۰'۰۰۰ هكتار زمين آبي و للمى)، مرحله اول برنامه مى گندم (۲۰۱۶-۲۰۱۸) بالاي كاستن ضايعات حاصلات گندم توجه خواهد داشت (دوميليون تن سالانه) و مرحله دوم (۲۰۱۹-۲۰۲۱) بالاي انكشاف روش هاى جديد و ارايه خدمات موثر توجه دارد.

بودجه: ۳۵۰'۰۰۰'۰۰۰ دالر امريكائى

تعهد: ۸۰'۲۰۰'۰۰۰ دالر امريكائى

كسربودجه: ۲۶۹'۸۰۰'۰۰۰ دالر امريكائى

جز سوم:

حيوانات اهلى: افزايش تعداد حيوانات و / يا افزايش سطح بهره ورى در هر حيوان برائى پاسخگويى به تقاضاى بيشتر برائى غذا از جمعيت رو به رشد. (۴۷ ميليون الى ۲۰۲۵، ۷۰ ميليون الى ۲۰۴۵ در دويخش كليدى) ۱. وترنرى و صحت حيوانى. ۲. محصولات حيوانى.

بودجه: ۳۵۰'۰۰۰'۰۰۰ دالر امريكائى

تعهد: ۷۰'۰۰۰'۰۰۰ دالر امريكائى

كسربودجه: ۲۸۰'۰۰۰'۰۰۰ دالر امريكائى

جز چهارم:

باغداری: رشد سالانه ۵,۵ فيصد (بانك جهانى ۲۰۱۴) بخش فرعى انتظار دارد كه ۴۰۰'۰۰۰ هكتار زمين را تحت پوشش قراردادده و كمك ۱,۶ ميليارد دالرامريكايى به رشد توليدات ناخالص داخلى تا سال ۲۰۲۴ افزايش ۲% در حاصلات غله جات با سرمايه گزاري درست در طرح احياى آبيارى امكان پذير است. ظرفيت بالا بردن توليدات ناخالص داخلى به ۳,۲۳ ميليارد تا سال ۲۰۲۴ (با مقايسه ۱,۴ ميليارد دالرامريكايى در سال ۲۰۱۲). توسعه زمين هاى باغداری سالانه به ۱۲'۴۰۰ هكتار. افزايش فى هكتار توليدات با افزايش توليدات ۵- ۱۰ % در سال. افزايش صادرات

محصولات باغ دارى حداقل ۵% درسال. توسعه محصولات صنعتى از قبيل (كتان، زعفران و سويا) و ۱۰-۱۵ توليدات باغداری با ارزش، به شمول میوه های خشک و تازه در ۵ سال آینده.

بودجه: ۳۵۰'۰۰۰'۰۰۰ دالر امریکائی

تعهد: ۷۰'۰۰۰'۰۰۰ دالر امریکائی

کسربودجه: ۲۸۰'۰۰۰'۰۰۰ دالر امریکائی

جز پنجم:

مدیریت منابع طبیعی: رویکردهای تغییر آب و هوا با کشورهای همسایه و چارچوب (بیست یک و مین نشست پاریس در رابطه به تغییر اقلیم) مقایسه شده است. توسعه اقتصادی پایدار جوامع که به منابع طبیعی بستگی دارد. این جزء دارای ۴ ستون است: جنگلداری، مراتع و مدیریت گیاهان دارویی، مدیریت منطقه حفاظت شده، توسعه سرمایه انسانی و غیر انسانی.

بودجه: ۳۱۸'۷۰۰'۰۰۰ دالر امریکائی

تعهدات: ۱۷'۰۰۰'۰۰۰ دالر امریکائی

کسربودجه: ۳۰۱'۷۰۰'۰۰۰ دالر امریکائی

جز ششم:

مصنویت غذایی و تغذیه: ۳۳٪ نفوس کشور از مصنویت غذایی برخوردار نیستند. تغییرات اقلیمی، خطرات طبیعی و درگیری باعث تأثیر بر دسترسی اساسی مواد غذایی می شود. کشاورزی شهری و باغداری خانگی تشویق خواهد شد.

بودجه: ۸۱'۴۰۰'۰۰۰ دالر امریکائی

تعهدات: ۱۷'۰۰۰'۰۰۰ دالر امریکائی

کسربودجه: ۶۴'۴۰۰'۰۰۰ دالر امریکائی

جز هفتم:

اصلاحات اداری: ساختار و فرایندها وزارت زراعت لغوشده و در ۲ سال آینده تشکیل خواهند شد.

جز هشتم:

تحقیق و توسعه: تحقیقاتی که مسیر مهم برای نگهداری و توسعه فعالیت های زراعتی است. بزرگترین سرمایه گذاری در ریاست های زراعت ولایتی خواهد بود چرا که نزدیک به دهقان است و از رویکردهای دهقان محور با ارائه خدمات حمایت می کند.

بودجه: ۵۰'۰۰۰'۰۰۰ دالر امریکائی

تعهدات: ۳'۵۰۰'۰۰۰ دالر امریکائی

کسربودجه: ۴۶'۵۰۰'۰۰۰ دالر امریکائی

جز نهم:

اعتباردهی: دسترسی به قرضه توسط کشاورزان همچنان یک چالش بزرگ است. بانک های تجاری می توانند نقش داشته باشند. سیاست های مالی بهتر تعریف شده برای تحریک اعتبار مورد نیاز است. در این میان بانک توسعه زراعتی در ۵ سال آینده و "واسطه های مالی" نیز شامل می شود.

بودجه: ۱۰۰'۰۰۰'۰۰۰ دالر امریکائی (هیچ تعهدی صورت نگرفته)

جز دهم: حمايت از سكتور خصوصى: مشاركت در بخش خصوصى به عنوان فعاليت هاى بيشتزرزراعتى (مسائل مربوط به نظارت، تعرفه هاى فصلى، مشوق هاى مالياتى)؛ طى ۵ سال آينده، وزارت زراعت آبيارى و مالدارى به دنبال استراتيژى توسعه اقتصادى بر اساس سرمايه گذارى بخش خصوصى در پردازش زنجيره ارزش براى تحريك تقاضاى بازار و بهره وريزراعتياست.

جز يازدهم:

بخش هاى همه شمول: مبارزه با مواد مخدر، زنان در كشاورزى و مبارزه با فساد.

۴. پلان اصلاحى سكتور عدلى و قضايى

جدول زمانى: پنج سال

بودجه: كار روى بودجه در حال جريان است

خلاء مالى:

شوراى انكشافى: حكومتدارى، حاكميت قانون و مبارزه با فساد ادارى

وضعيت:

اين برنامه داراى اولويت توسط كميته عدلى و قضايى كابينه تائيد گرديده تطبيق آن در حال حاضر بعهده مجلس شوراى عالى براى حاكميت قانون و مبارزه با فساد ميباشد. و اسناد در حالت ترجمه به زبان انگليسى قرار دارد، و تمام وزارت خانه ها و ادارات ذيدخل كار بر روى برنامه هاى عملياتى خويش را دنبال ميكند و هزينه هاى آن را مى پردازند.

تفصيل:

جزاول: اصلاحات ساختارى موسسات بخش عدلى (در جريان)

جزدوم: ارتقا ظرفيت (جريان دارد)

جز سوم: مبارزه با فساد (جريان دارد)

جز چهارم: شفافيت و پاسخگويى (جريان دارد)

جز پنجم: برنامه آگاهى دهى عمومى بازار (جريان دارد)

جز ششم: بررسى و اصلاح قوانين (جريان دارد)

۵. پروگرام انكشافى معادن و منابع

جدول زمانى: پنج سال

بودجه: ۱۳۰'۰۳۲'۴۵۰ دالر امريكائى

تعهد:

خلاء مالى:

شوراى انكشافى: شوراى هاى انكشافى زيربنا

وضعيت: طرح ابتدائى توسط وزارت معادن و پتروليم ترتيب گرديده و براى نظر خواهى به تاريخ ۱۶ ماه مى با دونر ها شريك ساخته شده و يك برنامه تفصيلى در ماه اكتوبر سال ۲۰۱۷ انكشاف خواهد يافت

تفصيل:

جز اول:

ارتقا ظرفيت صنعتى :

بودجه: ۲۵'۵۴۱'۷۰۰ دالر امريكائى

ارتقا ظرفيت وزارت خانه برآى تقويت بهترى مديرى

چارچوب حاكميت شفاف و پاسخگو

اصلاحات شركت هاى دولتى

اصلاحات در پاليسى ها و قوانين

جز دوم:

ارتقا سرمايه گذارى و اطلاعات GEO-TECHNICAL

بودجه: ۲۴۱'۶۰۰, ۴۰ دالر امريكائى

گسترش قابليت هاى AGS

معلومات و سرمايه گذارى

جز سوم:

مقررات، بازرسى و تطابق

بودجه: ۳۹'۵۸۴, ۱۵۰ دالر امريكائى

بهبود چارچوب قانونى

بهبود جواز و تطابق قرارداد ها

تقويت نظارت و ارزيابى

۶. برنامه انكشافى نيروى بشرى

جدول زمانى: پنج سال

بودجه: تعيين خواهد گرديد

تعهد:

خلاء مالى:

شوراى انكشافى: شوراى انكشافى قواى بشرى

وضعيت: مسوده طرح ابتدايى اين برنامه ملى داراى اولويت تهيه گرديده، كه فعلا تحت بررسى حكومت ميباشد. پلان

مشرح اين برنامه الى اكتوبر ۲۰۱۷ تهيه خواهد گرديد.

تفصيل:

جز اول:

آموزش هاى حرفوى و تخنيكى

نياز فهميدن تفكيكى از تعليم تخنيكى حرفوى و آموزش (TVET): تفكيك ميان تعليمات حرفوى اساسى برآى

جوانان (۱۵-۱۹) و آموزش، آموزش مجدد كسانيكه بيكار اند، و آموزش بيشتر برآى كارمندان و بزرگسالان

تفكيك گروه هاى مورد نظر: نياز برآى رسيدن زيادتر گروه هاى مورد نظر (۱۵-۱۹)، فعلا فقط به ۵% رسيده است.

مدرن سازى دوره آموزشى سنتى

مديريت خودى شركت ها

همكارى ميان سكتور خصوصى و سكتور هاى عامه

تحقيق ورسيده گى به نياز

جزدوم :

تحصيلات عالى

بهبود يافتن كيفيت تحصيلات در پوهنتون ها

مدرن ساختن ضروريات تدريس و آموزش پوهنتون

توسعه تيم كارى تحصيل كرده متخصص و واجد شرايط

صدور مجوز، تضمين كيفيت و اعتبار نامه موسسات تحصيلات عالى به اساس معيارات بين المللى

كيفيت درباره تحصيلات عالى سكتور خصوصى تحقيق و محصول از پوهنتون هاى افغان

۷. برنامه حكومتدارى مؤثر

جدول زمانى : پنج سال

بودجه: كار در حال جريان است

تعهد:

خلاءمالى :

شوراى انكشافى: شوراى حاكميت قانون و مبارزه عليه فساد ادارى

وضعيت:

بخش مديريت مالى عامه تكميل گرديده و تحت تطبيق قرار دارد. جهت تكميل بخش پاليسى حكومتدارى ولايتى

كار جريان دارد.

تفصيل:

جز اول :

مديريت مالى عامه

بخش اصلاح مديريت عامه تحت تطبيق است. ميكانيزم تطبيق آن از طريق پلان بهبود اجراءات مالى صورت ميگيرد، كه

اين پلان در سال ۲۰۱۶ گشايش يافت. اين پلان به اساس طرح پلان ۵ ساله براى همه اشتراك كننده گان تيم (اساساً

وزارت ماليه و دو ارگان خارج از وزارت) با روش مديريت اجراءات تيم (TBPM) جهت دادن انگيزه وپيگيري از اجراءات

ميباشد.

جز دوم :

حكومتدارى ولايتى

بخش حكومتدارى تحت بررسى گروپ كارى كه مشتمل از چندين وزارت و ادارات مستقل دولتى بشمول اداره مستقل

ارگان هاى محلى ، وزارت ماليه (معينيت پاليسى ورياست عمومى بودجه)، وزارت اقتصاد ووزارت احيا و انكشاف دهات

ميباشد. هدف اين گروپ كارى تهيه يك سند جامع است كه شامل پاليسى نهاى بودجه ولايتى، به همين ترتيب

مسوده پاليسى حكومتدارى ولايتى و مقرر پلان ولايتى ميباشد

این سند نظر به پالیسی بودجه ولایتی ابتدایی موجود، که در سال ۲۰۱۵/۱۳۹۴ تنظیم یافته است تهیه خواهد گردید. این برنامه حکومتداری ولایتی از پایین به برنامه میثاق شهروندی ارتباط و پیوند خواهد خورد و هدف آن تهیه یک پلان حکومتداری میباشد، که بهبود عرضه خدمات، حسابدگی، و نمایندگی حکومت را تسهیل نماید.

۸. برنامه انکشاف شهری:

جدول زمانی: پنج سال

بودجه: کار در حال جریان است

تعهد:

خلاء مالی:

شورای انکشافی: شورای انکشافی زیربنا

وضعیت: یک طرح ابتدای برای این برنامه در کنفرانس بروکسل ترتیب گردیده بود که سه ستون اصلی به عنوان چارچوب کلی برای این برنامه ملی شناخته شده. وزارت خانه ها و ادارات ذیدخل بالای توسعه بودجه و برای آماده سازی برنامه اجرایی کار میکنند.

تفصیل:

جز اول:

تقویت و انسجام مدیریت شهری:

اصلاح چارچوب برنامه ریزی شهری جهت اتخاذ برنامه های مختلف در سطح اداری. برنامه ملی پالیسی انکشاف شهری استراتیژی ملی شهری تدوین و تصویب گردید.

جز دوم:

اطمینان از مسکن مناسب و دسترسی به خدمات شهری عمومی برای همه

برنامه تقویت همبستگی ملی از طریق شورا های انکشافی و جلسات گزر ها به وسیله ساختار های موجوده اجتماعی و سکتور خصوصی انکشافی و تطبیق پلان جدید شهری.

جز سوم: اطمینان از مسکن مناسب و دسترسی به اقتصاد شهری و زیربنا

شناسایی پروژه های عمده مورد نیاز در سطح منطقه و محل / تقویت پارک های صنعتی مراکز گزر های کوچک و متوسط در پنج شهر های عمده با در نظر داشت موثریت های موجود

۹. برنامه انکشاف سکتور خصوصی

جدول زمانی: پنج سال

بودجه:

تعهد:

خلاء مالی:

شورای انکشافی: شورای عالی اقتصادی

فصل هفتم

سروى وضعيت زنده گى در افغانستان

سروى وضعيت زنده گى در افغانستان ۱۳۹۵ جامع ترين منبع معلومات درمورد وضعيت اجتماعى واقتصادى مردم درافغانستان است که توسط اداره مرکزى احصائيه جمهورى اسلامى افغانستان به کمک تخنيکى انستيتيوت سکتور عامه جامعه اروپا (ICON) درسال ۱۳۹۷ به نشر رسيد .

نشر سروى وضعيت زنده گى درافغانستان سال ۱۳۹۵ فعاليت ارزنده اداره مرکزى احصايه بوده که خصوصيت چند گانه اين سروى يک وسيله منحصر به فرد براى پاليسى سازان وتمام سازمان هاى مللى وبين المللى بشما ميرود ، ويژه گى هاى اين سروى عبارت اند از پوشش نفوس کوچى ، توانائى تحليل تغييرات فصلى درشاخص هاى انکشافى مرتبط، توانائى توليد احصائيه به سطح ولايت همچنان تداوم سروى زمينه تحليل ميلان شاخص هاى کليدى انکشافى را مهيا ميسازد..

سروى وضعيت زنده گى درافغانستان براى سال ۱۳۹۵ ، ۲۰ شاخص را تحت پوشش قراردادده که شامل ۱۲ هدف از ميان ۱۷ اهداف انکشاف پايدار بوده واكثريت آنها دراين دراين گزارش ارايه گرديده است ، سروى وضعيت زنده گى درافغانستان حاوى معلومات اساسى درمورد نفوس و خانوارها ، بازار کار، فقر، مصئونيت غذائى ، زراعت، صحت، تعليم وتربيه، مسکن، جنسيت وچالش هايکه خانوار هاى افغان درگير آن هستند ، استراتيژى هاى مقابله با آن واولويت هاى مردم براى انکشاف درآن انعکاس يافته است.

وضعيت زنده گى مردم ولايت بدخشان به اساس سروى ۲۰۱۷-ALCS

شاخص ها	۲۰۰۷-۰۸	۲۰۱۱-۱۲	۲۰۱۳-۱۴	۲۰۱۶-۱۷
مساحت (sq.km)	۴۴۸۸۳۵٫۹	۴۴۸۳۵٫۹	۴۴۸۳۵٫۹	۴۴۸۳۵٫۹
تراکم جمعيت (افراد در هر كيلومتر مربع)	۱۸٫۵	۲۰٫۲	۲۰٫۹	۲۱٫۶
نسبت وابستگى	۱۰۷	۱۰۱	۹۹	۹۷
نسبت جنسيتى	۱۰۰٫۷	۱۰۷٫۴	۱۰۶٫۸	۱۰۴٫۲
ميزان سواد جوانان (۱۵-۲۴ سال) (%)	۵۰٫۴	۶۴٫۲	۶۶٫۴	۴۶٫۴
ميزان سواد در جمعيت ۱۵ ساله و بالاتر	۲۸٫۸	۳۵٫۷	۳۸٫۷	۲۸
پوشش مراقبت هاى قبل از زايمان (حداقل يک بازديد) (%)	۸٫۳	۴۹٫۷	۱۷٫۹	۴۴٫۴
زنان که به وسيله پرسونل صحى ماهر زايمان ميدهند (%)	۲٫۵	۱۰٫۲	۱۳٫۴	۲۴٫۹
زنان که در سن ۱۵-۱۹ سال، در حال حاضر متاهل اند (%)	۲۷٫۲	۲۰٫۲	۱۸	۲۵٫۴
توازن جنسيتى سواد در جوانان (۱۵-۲۴ ساله)	۰٫۵۹	۰٫۷۹	۰٫۸۲	۰٫۷۶

۷,۵	۱,۳	۵,۹	۱۰,۶	چند همسری زنان متاهل ۱۵ تا ۴۹ ساله (%)
-	-	۷۰,۴	۵۴,۲	جمعیت با کمبود پروتئین (%)
-	-	۶۸,۳	۴۲,۲	جمعیت با کمبود کالری و پروتئین (%)
۵,۹	۵,۲	۶,۲	۶۴	نسبت وابستگی سالمندان
۴۱,۵	۳۹,۵	۴۳,۷	-	اشتغال به نسبت جمعیت
۷,۹	۳۱,۳	۲۲,۵	-	میزان زیراشتغال (%)
۱۳,۴	۱۹,۳	۱۱,۷	-	میزان بیکاری (%)
۴۷,۹	۴۹	۴۹,۵	-	میزان مشارکت نیروی کار (%)
۲۱,۳	۵۰,۶	۳۴,۲	-	استخدام نه چندان سود مند
-	۴۲	-	-	جمعیت مشغول در کشاورزی (%)
-	۲۷	-	-	جمعیت مشغول در تولید (%)
-	۳۱	-	-	جمعیت مشغول در خدمات (%)
۸۱,۵	-	۶۳,۶	۶۱,۳	میزان فقر (%)
۴۳,۱	۴۶,۶	۳۳,۲	۳۸,۲	جمعیت که در فضا باز رفع حاجت مینمایند (%)
۹۵,۹	۹۵,۴	۹۶,۹	۹۹,۳	جمعیت که از مواد سوخت جامد استفاده مینمایند (%)
۹۹,۳	۴۸,۷	۵۳,۳	۳۶,۷	خانواده که دارای برق میباشد (%)
۷,۶	۶,۹	۷	۷,۳	تعداد خانواده
۵۰,۱	۴۳,۴	۳۴	۴۳,۳	افراد که در خانواده های پرجمعیت زنده گی میکنند (%)
۱۲,۴	۷,۵	۲,۲	۰,۸	مجموعه تلفن همراه در هر ۱۰۰ نفر جمعیت
۰,۴	۰,۱۷	۰,۱۲	۰	کاربران اینترنت در هر ۱۰۰ نفر
۲۸,۸	۲۵	۳۶,۴	۴۶,۵	خانواده هایی که دارای زمین های آبیاری هستند (%)
۵۹	۳۸,۶	۴۵	۵۵,۳	خانواده هایی که دارای زمین های للمی هستند (%)
۱۲,۳	۱۰	۱۹,۳	۲۸,۲	خانواده هایی که دارای قطعه باغ هستند (%)
۳,۱	۴,۲	۴,۲	۴,۴	اوسط اندازه زمین های آبی متعلق به خانواده ها (جریب)
۶,۹	۵,۶	۶,۴	۷,۲	اوسط اندازه زمین های للمی متعلق به خانواده ها (جریب)

۱,۴	۱,۵	۱,۱	۱,۱	اوسط اندازه زمین های آبی متعلق به خانواده ها (جریب)
-----	-----	-----	-----	---

سروری وضعیت زنده گی به سطح ملی

شاخص ها	۲۰۰۷-۰۸	۲۰۱۱-۱۲	۲۰۱۳-۱۴	۲۰۱۶-۱۷
مساحت (sq.km)	۶۵۲۸۶۴	۶۵۲۸۶۴	۶۵۲۸۶۴	۶۵۲۸۶۴
تراکم جمعیت (افراد در هر کیلومتر مربع)	۳۵,۳	۳۹,۱	۴۰,۷	۴۲,۴
نسبت وابستگی	۱۰۵	۱۰۴	۱۰۰	۱۰۱
نسبت جنسیتی	۱۰۵	۱۰۵,۷	۱۰۵,۳	۱۰۳,۹
میزان سواد جوانان (۱۵-۲۴ سال) (%)	۳۸,۹	۴۶,۶	۵۱,۷	۵۳,۶
میزان سواد در جمعیت ۱۵ ساله و بالاتر	۲۶,۲	۳۱,۴	۳۴,۳	۳۴,۸
پوشش مراقبت های قبل از زایمان (حداقل یک بازدید) (%)	۳۲,۸	۵۱,۲	۶۳	۷۰,۲
زنان که به وسیله پرسونل صحتی ماهر زایمان میدهند (%)	۲۱,۸	۳۹,۹	۴۵,۲	۵۳,۴
زنان که در سن ۱۵-۱۹ سال، در حال حاضر متاهل اند (%)	۱۷,۹	۱۹,۵	۱۷,۹	۱۶,۴
توازن جنسیتی سواد در جوانان (۱۵-۲۴ ساله)	۰,۴۵	۰,۵۲	۰,۵۵	۰,۵۷
چند همسری زنان متاهل ۱۵ تا ۴۹ ساله (%)	۸,۱	۷,۳	۷,۴	۷,۸
جمعیت با کمبود پروتئین (%)	۱۵,۷	۱۹,۴	-	-
جمعیت با کمبود کالری و پروتئین (%)	۶,۱	۱۸,۵	-	-
نسبت وابستگی سالمندان	۵,۷	۵	۴,۹	۵,۴
اشتغال به نسبت جمعیت	-	۴۵,۷	۴۲,۹	۲۳,۹
میزان زیراشتغال (%)	-	۴۹,۸	۵۵,۴	۱۵,۶
میزان بیکاری (%)	-	۸,۲	۲۲,۶	۳۰,۷
میزان مشارکت نیروی کار (%)	-	۴۹,۸	۵۵,۴	۵۳,۹
استخدام نه چندان سود مند	-	۲۵	۳۹	۳۹,۵
جمعیت مشغول در کشاورزی (%)	-	-	۴۴	۴۴,۳۲
جمعیت مشغول در تولید (%)	-	-	۲۲	۱۸,۰۸
جمعیت مشغول در خدمات (%)	-	-	۳۴	۳۷,۵۹
میزان فقر (%)	۳۶	۳۶,۵	۳۹,۱	۵۴,۵
جمعیت که در فضا باز رفع حاجت مینمایند (%)	۲۴,۶	۱۵	۱۹,۲	۱۳,۶

۷۴,۸	۷۵,۹	۷۹,۹	۸۳,۲	جمعيت که از مواد سوخت جامد استفاده مينماينند (%)
۹۷,۶	۸۹,۵	۶۸,۹	۴۱,۱	خانواده که داراي برق ميباشند (%)
۷,۷	۷,۴	۷,۴	۷,۳	تعداد خانواده
۴۳,۹	۴۲,۶	۴۳,۸	۳۳,۷	افراد که در خانواده هاى پرجمعيت زنده گى ميکنند (%)
۲۱,۲	۱۷,۳	۱۴,۱	۵,۸	مجموعه تلفن همراه در هر ۱۰۰ نفر جمعيت
۲	۱,۲۲	۰,۵۰	۰,۲۷	کاربران اينترنت در هر ۱۰۰ نفر
۳۷,۹	۳۶,۶	۳۷,۹	۴۰,۴	خانواده هاىى که داراي زمين هاى آبيارى هستند (%)
۱۹,۴	۱۶,۳	۱۶,۸	۱۶,۴	خانواده هاىى که داراي زمين هاى للمى هستند (%)
۱۳,۱	۱۲,۶	۱۲,۶	۱۰,۳	خانواده هاىى که داراي قطعه باغ هستند (%)
۴,۹	۶,۱	۶	۶,۷	اوسط اندازه زمين هاى آبي متعلق به خانواده ها (جريب)
۱۲,۱	۱۳,۲	۱۶,۴	۱۴	اوسط اندازه زمين هاى للمى متعلق به خانواده ها (جريب)
۱,۹	۱,۹	۲	۲	اوسط اندازه زمين هاى آبي متعلق به خانواده ها (جريب)

گزیده شاخص های احصائیوی به سطح ملی

گزیده شاخص های احصائیوی وضعیت فقر و رفاه عامه مشترکاً، توسط وزارت اقتصاد، اداره ملی احصائیه و معلومات و وزارت کار و امور اجتماعى، شهدا و معلولين، ترتيب گردیده است که در بر گیرنده ارقام جديد در سیزده بخش مختلف شامل ارقام نفوس، فقر و نابرابرى، مصئونيت غذايى، کار و اشتغال، معارف، صحت، جنسيت، مسکن و دسترسی به خدمات اساس، مصئونيت اجتماعى، زراعت و مالداری، سکتور حقيقى، سکتور مالى و سکتور خارجى، مى باشد.

دراين بسته معلوماتى، ارقام شاخص هاى مهم احصائیوی و اقتصادى به شکل مطلق و نسبى به طور مختصر وساده، انعکاس داده شده بناً، براى استفاده کنندگان ارقام که در بخش هاى متذکره به معلومات مختصر ضرورت داشته باشند، مى تواند ممد واقع گردد. در صورت ضرورت به تفصيل بيشتر، استفاده کنندگان، مى توانند منابع ارقام را که در ستون اخير جداول ذکر شده است، دريافت نمايند.

با آنکه ارقام مندرج اين نشریه به سطح ملی تهیه و ارایه گردیده است ولی بعضی شاخص های که امکانات تجزیه آن به سطح شهرى، دهاتى و کوچى و جود دارد به تفکیک ساحات مسكونى نیز ارایه گردیده است.

گزیده شاخص های احصائیوی وضعیت فقر و رفاه عامه						
شماره	تعریف شاخص	تعریف	ارقام (%)	ارقام مطلق	منبع معلومات	ملاحظات
۱	نفوس					
۱,۱	نفوس کشور	تعداد مجموع افرادی که در یک زمان معین در یک ساحه معین جغرافیائی زندگی میکنند.	۱۰۰٪	۳۱'۵۷۵'۰۱۸ نفر	نشریه برآورد نفوس ۱۳۹۷	
۱,۲	سهم نفوس شهری	فیصدی نفوس که در مناطق شهری زندگی می کنند.	۲۳,۷٪	۷'۵۰۷'۹۵۳ نفر	نشریه برآورد نفوس ۱۳۹۷	
۱,۳	سهم نفوس دهاتی	فیصدی نفوس که در مناطق دهاتی زندگی می کنند.	۷۱,۵٪	۲۲'۵۶۷'۰۶۵ نفر	نشریه برآورد نفوس ۱۳۹۷	
۱,۴	سهم نفوس کوچی	فیصدی نفوس کوچی از مجموع نفوس	۴,۸٪	۱'۵۰۰۰۰۰ نفر	نشریه برآورد نفوس ۱۳۹۷	
۱,۵	سهم نفوس زنان	فیصدی نفوس زنان به تناسب مجموع نفوس	۴۹٪	۱۵'۴۹۳'۴۴۶ نفر	نشریه برآورد نفوس ۱۳۹۷	
۱,۶	نسبت جنس	نسبت نفوس ذکور بر نفوس اناث بوده و نشان دهنده تعداد مردان در مقابل صد زن می باشد.	۱۰۵٪		سروی وضعیت زندگی در افغانستان ۱۳۹۵	
۱,۷	نسبت وابستگی اطفال	نسبت اطفال (۰ الی ۱۴ ساله) بر نفوس سن کار (۱۵ الی ۶۴)	۹۶,۰۹٪		سروی وضعیت زندگی در افغانستان ۱۳۹۵	
۱,۸	نسبت وابستگی کهن سالان	نسبت افراد سن ۶۵ و بالاتر از آن بر نفوس فعال (۱۵ الی ۶۴)	۵٪		سروی وضعیت زندگی در افغانستان ۱۳۹۵	

۱,۹	نسبت وابستگی مجموعی	نسبت افراد سن ۱۴-۰ و ۶۵+ و بالاتر از آن بر نفوس سن کار (۱۵ الی ۶۴)	۱۰۱٪	سروری وضعیت زندگی در افغانستان ۱۳۹۵	
۱,۱۰	میزان رشد نفوس	عبارت از تغییر (افزایش یا کاهش) در اندازه نفوس در فاصله معین زمانی میباشد که معمولاً به فیصدی ارائه میشود	۲,۱۴٪	نشریه بر آورد نقوس ۱۳۹۷	
۱,۱۱	فیصدی نفوس به تفکیک گروپ های سنی وسیع (۱) ۱۴-۰ سال (۲) ۱۵-۶۴ سال (۳) ۶۵+	فیصدی گروپ های سنی نفوس از مجموع نفوس	۱. ۴۷,۵۲٪ ۲. ۴۹,۹۱٪ ۳. ۳۲,۵۷٪	نشریه بر آورد نقوس ۱۳۹۶	۱. ۱۴'۱۲۴'۹۱۶ ۲. ۱۴'۸۳۵'۴۰۴ ۳. ۷۶۴'۰۰۳
۲	فقر و نابرابری				
شماره	تعریف شاخص	تعریف	ارقام (%)	ارقام مطلق	منبع معلومات
۲,۱	میزان فقر	فیصدی نفوس که مجموع مصارف موادغذایی و غیر غذایی شان پائین تر از خط فقر ملی قرار داشته باشد.	۵۴,۵٪	۱۵'۸۳۷'۳۱۹	سروری وضعیت زندگی در افغانستان ۱۳۹۵
۲,۲	۱,۲,۱ میزان فقر به تفکیک محل اقامت: (۱) شهری (۲) دهاتی (۳) کوچی	فیصدی نفوس تحت خط فقر از مجموع نفوس در (۱) شهرها (۲) دهات و (۳) نفوس کوچی	۱. ۴۱,۶٪ ۲. ۵۸,۶٪	۱. ۲'۸۷۷'۴۱۷ ۲. ۱۳'۰۳۳'۱۳۹	سروری وضعیت زندگی در افغانستان ۱۳۹۵
۲,۳	شکاف فقر	فاصله وسطی بین سطوح مصارف فقرا و خط فقر بنام شکاف فقر یاد می گردد و شدت فقر را نشان می دهد.	۱۵٪		سروری وضعیت زندگی در

	افغانستان ۱۳۹۵					
۲,۴	سهم مصرف ۲۰ فیصد فقیرترین در مصرف مجموعی	مصارف مجموعی ۲۰ فیصد فقیرترین نفوس از مجموع مصارف تمام نفوس کشور	۷,۳٪		سروی وضعیت زندگی در افغانستان ۱۳۹۵	
۲,۵	ضریب جینی	نشاندهنده توزیع عاید/ مصرف می باشد، این شاخص در بین ۰ و یک تحول می کند. ۰ نشاندهنده توزیع عادلانه کامل و ۱ نشان دهنده توزیع غیر عادلانه مطلق می باشد	۰,۳۱		سروی وضعیت زندگی در افغانستان ۱۳۹۵	
۲,۶	نسبت خانوارهای فقیر به تفکیک اشتغال رئیس خانوار در سکتور (۱) سکتور زراعت (۲) سکتور صنعت (۳) سکتور خدمات	تعداد خانوارهای فقیر که رئیس خانوار در سکتور های مختلف مصروف کار اند، از مجموع نفوس تحت خط فقر	۱. ۶۳٪ ۲. ۵۸٪ ۳. ۴۵٪		سروی وضعیت زندگی در افغانستان ۱۳۹۵	
۳	مسئولیت غذایی					
۳,۱	میزان عدم مسئولیت غذایی	فیصدی نفوس که کمتر از ۲۱۰۰ کیلو کالری در روز اخذ مینمایند	۴۴,۶٪	۱۲'۹۸۴'۲۷۳	سروی وضعیت زندگی در افغانستان ۱۳۹۵	۲۹'۱۱۲'۷۱۹ نفر- فیصدی باساس نفوس سروی ۱۷- ۲۰۱۶ محاسبه شده است

۳,۲	میزان عدم مسئولیت غذایی شدید	فیصدی نفوس که روزانه کمتر از ۱۵۰۰ کیلوکالری اخذ مینمایند	۱۳,۴٪	۳'۸۹۹'۴۳۷	سروی وضعیت زندگی در افغانستان ۱۳۹۵	
۳,۳	میزان کمبود پروتئین	فیصدی نفوس که مصرف روزانه ایشان کمتر از ۵۰ گرم پروتئین در روز میباشد	۳۰,۱٪	۸'۷۶۳'۸۹۵	سروی وضعیت زندگی در افغانستان ۱۳۹۵	
۴	کار و اشتغال					
شماره	تعریف شاخص	تعریف	ارقام (%)	ارقام مطلق	منبع معلومات	ملاحظات
۴,۱	میزان نفوس در سن کار	فیصدی افراد سن ۱۴ و بالا تر از مجموع نفوس کشور	۵۴'۶٪	۱۵'۹۰۲'۱۰۸	سروی وضعیت زندگی در افغانستان ۱۳۹۵	
۴,۲	میزان نفوس در سن کار به تفکیک محل اقامت: (۱) شهری (۲) دهاتی (۳) کوچی	فیصدی افراد سن ۱۴ و بالا تر از مجموع نفوس کشور	۱. ۲۶ % ۲. ۶۹,۴ % ۳. ۴,۶٪	۱. ۴'۱۲۷'۵۲۸ ۲. ۱۱'۰۴۹'۲۹۴ ۳. ۷۲۴'۲۸۶	سروی وضعیت زندگی در افغانستان ۱۳۹۵	
۴,۳	میزان مشارکت نیروی کار به تفکیک جنسیت (۱) هر دو جنس (۲) مرد (۳) زن	فیصدی نفوس که در سن کار قرار داشته، مصروف کار و بی کار اند.	۱. ۵۳,۹٪ ۲. ۸۰,۶٪ ۳. ۲۶,۸٪	۱. ۸'۴۷۸'۴۳۴ ۲. ۶'۳۹۲'۶۵۵ ۳. ۲'۰۸۵'۷۷۹	سروی وضعیت زندگی در افغانستان ۱۳۹۵	

۴,۴	میزان مشارکت نیروی کار به تفکیک محل اقامت: (۱) شهری (۲) دهاتی (۳) کوچی	فیصدی نفوس که در سن کار قرار داشته، مصروف کار و یا بیکار اند.	۱. ۴۸,۰٪ ۲. ۵۴,۹٪ ۳. ۷۲,۴٪	۱. ۱'۹۶۲'۹۷۴ ۲. ۵'۹۹۳'۱۱۷ ۳. ۵۲۲'۳۷۰	سروی وضعیت زندگی در افغانستان ۱۳۹۵
۴,۵	نسبت اشتغال بر نفوس	فیصدی نفوس مصروف کار از نفوس سن کار	۴۱,۳۳٪		سروی وضعیت زندگی در افغانستان ۱۳۹۵
۴,۶	میزان بیکاری به تفکیک جنسیت: (۱) هر دو جنس (۲) مرد (۳) زن	فیصدی نیروی کار که یک هفته قبل از سروی، در جستجو کار و یا بیکار بوده اند و یا طی هفته گذشته کمتر از هشت ساعت کار کرده اند. (تعریف ملی)	۱. ۲۳,۹٪ ۲. ۱۸,۳٪ ۳. ۴۱,۰٪	۱. ۲'۰۲۴'۸۰۰ ۲. ۱'۱۷۰'۱۰۰ ۳. ۸۵۴'۷۰۰	سروی وضعیت زندگی در افغانستان ۱۳۹۵
۴,۷	میزان بیکاری به تفکیک محل اقامت: (۱) شهری (۲) دهاتی (۳) کوچی (۴) ملی	فیصدی نیروی کار که یک هفته قبل از سروی، در جستجو کار و یا بیکار بوده اند و یا طی هفته گذشته کمتر از هشت ساعت کار کرده اند. (تعریف ملی)	۱. ۲۶,۵٪ ۲. ۲۴,۰٪ ۳. ۱۲,۳٪ ۴,۲۳,۹ %	۱. ۵۲۰'۶۰۰ ۲. ۱'۴۳۹'۸۰۰ ۳. ۶۴'۳۰۰ ۴,۲۰۲۴'۸۰۰	سروی وضعیت زندگی در افغانستان ۱۳۹۵

۴,۸	میزان کم کاری (کار نا کافی)	فیصدی افراد ۱۴ سال و بالاتر از آن که در یک هفته قبل از سروی مشغول کار بوده اند ولی طی هفته متذکره کمتر از ۴۰ ساعت کار کرده باشند، در حالیکه برای کار اضافی تمایل و فرصت داشته اند به اساس: (۱) نیروی کار فعال. (۲) اشتغال.	۱۰,۱۵,۶٪ ۲۰,۲۰,۵٪	۱'۳۲۰'۹۲۸	سروی وضعیت زندگی در افغانستان ۱۳۹۵
۴,۹	کار اطفال	سه کتگوری کار شاقه طفل از لحاظ سن تعریف شده است: ۱. هر کاریکه توسط اطفال ۵-۱۱ ساله انجام شود، بدون در نظر داشت ساعات یا شرایط کار، ۲) هر کاریکه توسط اطفال ۱۲-۱۴ سال حداقل ۱۴ ساعت انجام می شود و یا اجرای کار های خطر ناک، ۳) کاریکه توسط اطفال بین سنین ۱۵-۱۷ ساله برای ۴۳ ساعت یا بیشتر انجام شود، یا کار های خطر ناک، کار شاقه طفل تلقی میگردد.	۲۶,۵۰٪	۲'۷۳۶'۲۰۰	سروی وضعیت زندگی در افغانستان ۱۳۹۳
۴,۱۰	میزان بیکاری جوانان	فیصدی جوانان (۱۵-۲۴ سال) که یک هفته قبل از سروی، در جستجو کار و یا بیکار بوده اند و یا طی هفته گذشته کمتر از هشت ساعت کار داشته اند. (تعریف ملی)	۳۰,۷٪	۸۴'۲۰۰۰	سروی وضعیت زندگی در افغانستان ۱۳۹۵

۴,۱۱	میزان بیکاری جوانان به تفکیک جنسیت (۱) مرد (۲) زن (۳) هر دو جنس	فیصدی جوانان (۱۵-۲۴ سال) که یک هفته قبل از سروی، در جستجو کار و یا بیکار بوده اند و یا طی هفته گذشته کمتر از هشت ساعت کار داشته اند. (تعریف ملی)	۱. ۴۴ % ۲. ۴۶ % ۳. ۳۰,۷٪	۱. ۵۲۳'۷۰۹ ۲. ۳۹۶'۶۸۳ ۳. ۸۴۲'۰۰۰	سروی وضعیت زندگی در افغانستان ۱۳۹۵	
شماره	تعریف شاخص	تعریف	ارقام (%)	ارقام مطلق	منبع معلومات	ملاحظات
۴,۱۲	میزان بیکاری جوانان به تفکیک محل اقامت: (۱) شهری (۲) دهاتی (۳) کوچی	فیصدی جوانان (۱۵-۲۴ سال) که یک هفته قبل از سروی، در جستجو کار و یا بیکار بوده اند و یا طی هفته گذشته کمتر از هشت ساعت کار.	۱. ۳۹,۱٪ ۲. ۲۹,۶٪ ۳. ۱۳,۳٪	۱. ۱۴۴'۲۳۲ ۲. ۳۶۶'۴۶۷ ۳. ۱۳'۰۱۰	سروی وضعیت زندگی در افغانستان ۱۳۹۵	
۴,۱۳	نیروی کار با سواد	فیصدی نیروی کار که توانمندی خواندن، نوشتن و حل محاسبات ریاضی را داشته و ساده باشد.	۳۵,۸۵٪	۵'۶۲۹'۲۵۶	سروی وضعیت زندگی در افغانستان ۱۳۹۵	
۴,۱۴	سهم اشتغال در سکتور زراعت	فیصدی افراد شاغل که در فعالیت های مربوط به زراعت و مالداري مشغول به کار هستند.	۴۴,۳٪	۲'۸۱۴'۵۱۱	سروی وضعیت زندگی در افغانستان ۱۳۹۵	
۴,۱۵	سهم اشتغال در سکتور ساختمان	فیصدی افراد شغال که در فعالیت مربوط به ساختمان مشغول به کار هستند.	۹,۸٪	۶۱۹'۸۸۷	سروی وضعیت زندگی در	

	افغانستان ۱۳۹۵				
۴,۱۶	سهم اشتغال در سکتور تولید	فیصدی نیروی کار که در سکتور تولید مشغول کار هستند.	۸,۱٪	۵۱۱'۴۵۴	سروی وضعیت زندگی در افغانستان ۱۳۹۵
۴,۱۷	سهم اشتغال در سکتور معادن و استخراج	فیصدی نیروی کار که در سکتور معدن مشغول کار هستند.	۰,۳٪	۱۱'۹۷۷	سروی وضعیت زندگی در افغانستان ۱۳۹۵
۴,۱۸	سهم اشتغال در سکتور خدمات عامه، شخصی و اجتماعی	فیصدی نیروی کار که در سکتور خدمات عامه، شخصی و اجتماعی مشغول کار اند.	۱۹,۷٪	۱'۲۵۲'۹۸۷	سروی وضعیت زندگی در افغانستان ۱۳۹۵
۴,۱۹	سهم اشتغال در سکتور های تجارت عمده، پرچون، رستوران و هتل ها	فیصدی نیروی کار که در سکتور تجارت عمده، پرچون، رستوران و هتل ها مشغول کار اند.	۱۱٪	۷۰۰'۵۳۰	سروی وضعیت زندگی در افغانستان ۱۳۹۵
۴,۲۰	سهم اشتغال در سکتور های ترانسپورت، ذخایر، ارتباطات و معلومات	فیصدی نیروی کار که در سکتور ترانسپورت، ذخایر، ارتباطات و معلومات مشغول کار اند.	۵,۸٪	۳۶۸'۰۶۳	سروی وضعیت زندگی در افغانستان ۱۳۹۵
۴,۲۱	سهم اشتغال در سکتور های مالی، بیمه، رهنمایی معاملات و تجارت	فیصدی نیروی کار که در سکتور های مالی، بیمه، رهنمایی معاملات و تجارت مشغول کار اند.	۱ %	۶۵'۵۸۳	سروی وضعیت زندگی در افغانستان ۱۳۹۵

شماره	تعریف شاخص	تعریف	ارقام (%)	ارقام مطلق	منبع معلومات	ملاحظات
۴,۲۲	سهم اشتغال در سکتور های برق ، گاز و آب	فیصدي نیروی کار که در سکتور های برق ، گاز و آب مشغول کار اند.	۰,۱٪	۴'۹۳۵	سروی وضعیت زندگی در افغانستان ۱۳۹۵	
۴,۲۳	کارگران روزمزد	کارگران که هر روز به طور انفرادی کار میکنند	۱۵,۷٪	۱'۰۰۸'۱۴۸	سروی وضعیت زندگی در افغانستان ۱۳۹۵	
۴,۲۴	کارگران با معاش، خصوصی	کارگران که بر اساس یک قرار داد در سکتور خصوصی مصروف کار اند	۷,۱٪	۴۵۳'۸۵۹	سروی وضعیت زندگی در افغانستان ۱۳۹۵	
۴,۲۵	کارگران با معاش، دولتی	کارگران که بر اساس یک قرار داد در سکتور دولتی مصروف کار اند.	۱۰,۱٪	۶۴۹'۱۰۵	سروی وضعیت زندگی در افغانستان ۱۳۹۵	
۴,۲۶	کارگران مستقل	کارگران که مالک کار خود می باشند.	۴۰,۱٪	۲'۵۸۰'۱۰۹	سروی وضعیت زندگی در افغانستان ۱۳۹۵	
۴,۲۷	کارفرما	کسانیکه کارگر استخدام می کنند.	۲,۶٪	۱۶۹'۴۸۸	سروی وضعیت زندگی در افغانستان ۱۳۹۵	
۴,۲۸	کارگران فامیلی بدون مزد و معاش	کسانیکه بدون مزد کار می کنند.	۲۴,۵٪	۱'۵۷۳'۵۳۹	سروی وضعیت زندگی در افغانستان ۱۳۹۵	

معارف						۵
شماره	تعریف شاخص	تعریف	ارقام (%)	ارقام مطلق	منبع معلومات	ملاحظات
۵,۱	میزان سطح سواد	فیصدی نفوس ۱۵ سال و بالاتر از آن که توانایی خواندن و نوشتن را داشته باشند.	۳۴,۸%	۵,۲۵۳'۹۵۰	سروی وضعیت زندگی در افغانستان ۱۳۹۵	
۵,۲	میزان حضوریابی خالص (دوره ابتدائیه)	فیصدی سنین ۶-۱۲ سال که واجدین صنوف ابتدائیه (صنوف ۱ الی ۶) اند و فعالانه در مکاتب حاضر اند. در این شاخص مشمولین و حاضرین مدارس اسلامی شامل نمی باشند.	۵۶,۱%	۲'۸۷۵'۶۲۷	سروی وضعیت زندگی در افغانستان ۱۳۹۵	
۵,۳	میزان حضوریابی خالص (دوره ثانوی)	فیصدی سنین ۱۶ الی ۱۸ سال که واجدین نهادهای تعلیمات ثانوی (صنوف ۷-۱۲) اند در صنوف خویش حاضر اند. در این شاخص مدارس اسلامی شامل نمی باشند.	۳۵,۷%	۱'۳۵۹'۵۵۲	سروی وضعیت زندگی در افغانستان ۱۳۹۵	
شماره	تعریف شاخص	تعریف	ارقام (%)	ارقام مطلق	منبع معلومات	ملاحظات
۵,۴	میزان حضوریابی خالص در تحصیلات عالی	فیصدی نفوس سنین ۱۹ الی ۲۴ که واجدین نهاد های تحصیلات عالی می باشند. در این شاخص مدارس اسلامی شامل نمی باشند.	۹.۷%	۲۳۸,۸۶۴	سروی وضعیت زندگی در افغانستان ۱۳۹۵	

۵,۵	میزان حضوریابی خالص در تحصیلات عالی (۱) شهری (۲) دهاتی (۳) کوچی (۴) ذکور (۵) اناث	نسبت خالص حضور به حیث تعداد شاگردان بر گروپ تیوریکي سن مکتب برای یک سطح معین تعلیمی محاسبه شده و به فیصدی از مجموع نفوس همان گروپ سن بیان می شود. درین گزارش ۱۲- ۶ برای ابتدائی، ۱۳ تا ۱۸ برای ثانوی و ۱۹ تا ۲۴ برای تحصیلات عالی مورد استفاده قرار گرفته است.	۱. ۱۸.۱% ۲. ۶.۹% ۳. ۰.۳% ۴. ۱۴.۹% ۵. ۴.۸%	۱. ۱۲۴'۰۸۶ ۲. ۱۱۴'۵۲۷ ۳. ۲۵۱ ۴. ۱۷۷'۸۰۷ ۵. ۶۱'۰۵۷	سروی وضعیت زندگی در افغانستان ۱۳۹۵
۵,۶	میزان حضوریابی ناخالص در تعلیمات ابتدائی	فیصدی شاگردان که در دوره ابتدائیه حضور دارند، از مجموع افراد بین سنین ۶ الی ۱۲	۷۲,۵%	۳'۷۱۴'۷۴۹	سروی وضعیت زندگی در افغانستان ۱۳۹۵
۵,۷	میزان حضوریابی ناخالص در تعلیمات ابتدائی (۱) شهری (۲) دهاتی (۳) کوچی (۴) ذکور (۵) اناث	فیصدی شاگردان که در دوره ابتدائیه حضور دارند، از مجموع افراد بین سنین ۶ الی ۱۲، به تفکیک: (۱) شهری (۲) دهاتی (۳) کوچی (۴) ذکور (۵) اناث	۱. ۹۵.۵% ۲. ۶۹.۹% ۳. ۸.۹% ۴. ۸۴.۴% ۵. ۵۸.۹%	۱. ۱'۱۱۳'۶۱۰ ۲. ۳'۵۷۷'۰۲۱ ۳. ۲۴۱'۱۱ ۴. ۳'۳۰۲'۳۲۸ ۵. ۱'۴۱۲'۴۱۴	سروی وضعیت زندگی در افغانستان ۱۳۹۵
۵,۸	میزان حضوریابی ناخالص در تعلیمات ثانوی	فیصدی شاگردان که در دوره تعلیمات ثانوی حضور دارند، از مجموع افراد بین سنین ۱۳ الی ۱۸	۴۸.۰%	۱'۸۲۴'۲۲۷	سروی وضعیت زندگی در افغانستان ۱۳۹۵

میزان حضور یابی ناخالص در تعلیمات ثانوی (۱) شهری (۲) دهاتی (۳) کوچی (۴) ذکور (۵) اناث	۵,۹	فیصدی شاگردان که در دوره تعلیمات ثانوی حضور دارند، از مجموع افراد بین سنین ۱۳ الی ۱۸ به تفکیک (۱) شهری (۲) دهاتی (۳) کوچی (۴) ذکور (۵) اناث	۱. ۶۹,۲٪ ۲. ۴۲,۵٪ ۳. ۲,۶٪ ۴. ۶۳,۰٪ ۵. ۵.۳۲,۲٪	۱. ۷۰۹'۳۷۹ ۲. ۱'۱۱۰'۵۵۲ ۳. ۴'۲۹۶ ۴. ۱'۲۲۹'۲۸۶ ۵. ۵۹۴'۹۴۱	سروی وضعیت زندگی در افغانستان ۱۳۹۵
میزان حضور یابی ناخالص در تحصیلات عالی	۵,۱۰	فیصدی شاگردان که در دوره تحصیلات عالی حضور دارند، از مجموع افراد بین سنین ۱۹ الی ۲۴	۱۴,۱٪	۳۴۷'۱۴۱	سروی وضعیت زندگی در افغانستان ۱۳۹۵
میزان حضور یابی ناخالص در تحصیلات عالی (۱) شهری (۲) دهاتی (۳) کوچی (۴) ذکور (۵) اناث	۵,۱۱	فیصدی شاگردان که در دوره تحصیلات عالی حضور دارند، از مجموع افراد بین سنین ۱۹ الی ۲۴ به تفکیک (۱) شهری (۲) دهاتی (۳) کوچی (۴) ذکور (۵) اناث	۱. ۲۷,۳٪ ۲. ۹,۶٪ ۳. ۰,۲٪ ۴. ۲۰,۶٪ ۵. ۵,۰٪	۱. ۱۸۷'۰۵۷ ۲. ۱۵۷'۸۳۳ ۳. ۲۵۱ ۴. ۲۴۵'۱۷۱ ۵. ۱۰۱'۹۷۰	سروی وضعیت زندگی در افغانستان ۱۳۹۵
میزان سواد زنان (سنین ۱۴ و بالاتر از آن)	۵,۱۲	فیصدی زنان ۱۴ سال و بالاتر از آن که توانایی خواندن و نوشتن را داشته باشند.	۲۹,۳٪	۱'۶۵۷'۳۴۶	سروی وضعیت زندگی در افغانستان ۱۳۹۵

۵,۱۳	نسبت تساوی جنسیت در دوره: (۱) ابتدائیه (۲) متوسطه (۳) لیسه	تناسب میزان حضور خالص دختران به میزان حضور یابی خالص پسران در دوره های ابتدائیه، متوسطه و لیسه.	۱۰۰,۷۱٪ ۲۰۰,۵۱٪ ۳۰۰,۳۹٪	سروی وضعیت زندگی در افغانستان ۱۳۹۵	
۶	صحت				
شماره	تعریف شاخص	تعریف	ارقام (%)	ارقام مطلق	منبع معلومات
۶,۱	دسترسی به مراقبت های صحتی قبل از تولد	فیصدی خانم های ۱۴-۴۹ سال که عروسی کرده اند و در دوران حامله گی حد اقل یک بار تحت معاینه یکی از کارمندان صحتی (داکتر، قابله، نرس و یا هم کارمند صحتی جامعه) قرار گرفته باشند	۵۹٪	۲'۵۶۰'۷۱۸	سروی وضعیت زندگی در افغانستان ۱۳۹۵
۶,۲	ولادت های انجام شده با حضور اشخاص ماهر صحتی	فیصدی خانم های ۱۴-۴۹ سال که عروسی کرده اند و ولادت آخرین طفل شان تحت نظر شخص ماهر صحتی (داکتر، قابله، نرس و یا هم کارمند صحتی جامعه) صورت گرفته باشد.	۵۱٪	۲'۲۳۱'۵۰۲	سروی وضعیت زندگی در افغانستان ۱۳۹۵
۶,۳	میزان مرگ و میر مادران	تعداد مرگ و میر مادران در دوران حاملگی در هر ۱۰۰ هزار ولادت زنده در سال	۱۲۹۱		سروی صحت و دموگرافی ۱۳۹۶

۶,۴	میزان مرگ و میر اطفال	تعداد مرگ و میر اطفال زیر سن ۵ سال در افغانستان در سال (وفیات در هر یک هزار تولد زنده)	۵۵		سروی صحت و دیموگرافی ۱۳۹۶	ریفرنس: صفحه از ۱۶۱ سروی صحت و دیموگرافی ۱۳۹۶
۶,۵	۳,۷,۲. میزان حامله گی سنین نوجوانی (بین ۱۵ الی ۱۹)	رقم حاملگی (ولادت) خانم ها بین سنین ۱۵ الی ۱۹ سالگی.	۱۲,۱٪	۱۹۸'۵۲۷	سروی صحت و دیموگرافی در افغانستان ۱۳۹۴	ریفرنس: صفحه از ۱۶۱ سروی صحت و دیموگرافی ۱۳۹۶
۸	مسکن و دسترسی به خدمات اساسی					
شماره	تعریف شاخص	تعریف	ارقام (%)	ارقام مطلق	منبع معلومات	ملاحظات
۸,۱	میزان دسترسی به آب آشامیدنی سالم، به تفکیک مناطق مسکونی (۱) شهری (۲) دهاتی (۳) کوچی (۴) ملی	عبارت از فیصدی نفوس که به منابع آب آشامیدنی سالم دسترسی داشته باشد.	۱. ۹۱.۴٪ ۲. ۵۶.۶٪ ۳. ۳۵.۸٪ ۴. ۶۳,۹٪	۱. ۹'۲۴۶'۸۶۵ ۲. ۵'۷۲۶'۱۷۷ ۳. ۳'۶۲۱'۸۵۸ ۴. ۱۸'۵۹۴'۹۰۰	سروی وضعیت زندگی در افغانستان ۱۳۹۵	
۸,۲	میزان استفاده از سیستم فاضلاب بهبود یافته	فیصدی مردمی که از سهولت های سیستم فاضلاب صحی استفاده میکنند.	۵۲٪	۱۵'۴۲۳'۰۰۰	سروی وضعیت زندگی در افغانستان ۱۳۹۵	

۸,۳	میزان دسترسی به برق	فیصدي خانوار ها که دسترسی به انرژی برق از منابع مختلف دارند.	۹۷,۷٪	۲۸'۴۳۰'۷۰۰	سروی وضعیت زندگی در افغانستان ۱۳۹۵
۸,۴	فیصدي نفوس شهری که در محلات پر جمعیت و کثیف زندگی می کنند.	تعداد افرادی که در محلات پر جمعیت و کثیف زیست دارند در هر صد نفر.	۷۲,۴٪	۲۱'۰۸۶'۴۰۰	سروی وضعیت زندگی در افغانستان ۱۳۹۵
۸,۵	فیصدي نفوس که از منابع آب آشامیدنی بهبود یافته استفاده می کنند (۱) ملی (۲) شهری (۳) دهاتی (۴) کوچی	تعداد افرادی که بمنابع آب آشامیدنی بهبود یافته دسترسی دارند در هر صد نفر.	۱. ۶۳,۹٪ ۲. ۹۱,۴٪ ۳. ۵۶,۶٪ ۴. ۳۵,۸٪	۱. ۱۸'۵۹۴'۹۰۰ ۲. ۹'۲۴۶'۸۶۵ ۳. ۵'۷۲۶'۱۷۷ ۴. ۳'۶۲۱'۸۵۸	سروی وضعیت زندگی در افغانستان ۱۳۹۵
۸,۶	فیصدي نفوس با دسترسی به هرگونه منبع برق	تعداد افرادی که دسترسی به برق دارند در هر صد نفر.	۹۷,۷٪	۲۸'۴۲۲'۷۵۷	سروی وضعیت زندگی در افغانستان ۱۳۹۵
۸,۷	فیصدي خانوار های که در مسکن های پر ازدحام زندگی می کنند.	مسکن یا خانه که بیشتر از سه نفر در یک اتاق آن زندگی می کنند.	۴۳,۹٪	۱۲'۷۰۹'۶۶۷	سروی وضعیت زندگی در افغانستان ۱۳۹۵
۸,۸	فیصدي خانوار های که در مسکن های پر	مسکن یا خانه که بیشتر از سه نفر در یک اتاق آن زندگی می کنند	۱. ۴۲,۷٪ ۲. ۴۱,۵٪	۱. ۲'۹۳۹'۶۸۳ ۲. ۸'۵۸۵'۸۵۴	سروی وضعیت زندگی در افغانستان ۱۳۹۵

	۱۳۹۵	۳. ۱'۲۱۰'۹۳۰	۳. ۸۳,۳٪		ازدحام زندگی می کنند: (۱) شهری (۲) دهاتی (۳) کوچی	
	سروی وضعیت زندگی در افغانستان ۱۳۹۵	۱. ۲۱'۷۵۲'۳۰۹ ۲. ۲۷'۲۲۳'۷۰۷	۱. ۷۴,۸٪ ۲. ۹۳,۸٪	تعداد افرادی که از مواد سوخت جامد مثل ذغال سنگ استفاده میکنند در هر صد نفر.	فیصدی نفوس که از سوخت جامد استفاده می کنند، برای: (۱) پخت و پز (۲) گرم کردن	۸,۹
	سروی وضعیت زندگی در افغانستان ۱۳۹۵	۱,۱'۴۷۴'۴۶۹ ۲. ۱۸'۸۳۹'۲۵۱ ۳. ۱'۴۳۸'۵۸۹	۱. ۲۱,۳٪ ۲. ۹۱٪ ۳. ۹۸,۹٪	تعداد افرادی که از مواد سوخت جامد مثل ذغال سنگ استفاده میکنند در هر صد نفر.	فیصدی نفوس که از سوخت جامد استفاده می کنند، برای پخت و پز به تفکیک: (۱) شهری (۲) دهاتی (۳) کوچی	۸,۱۰
		۱. ۵'۹۹۲'۷۶۲ ۲. ۲۰'۰۵۱'۹۲۸ ۳,۱'۱۸۹'۰۱۷	۱. ۸۷,۳٪ ۲. ۹۶,۸٪ ۳,۸۱,۷٪	تعداد افرادی که از مواد سوخت جامد مثل ذغال سنگ استفاده میکنند در هر صد نفر.	فیصدی نفوس که از سوخت جامد استفاده می کنند، برای گرم کردن به تفکیک: (۱) شهری	۸,۱۱

	(۲) دهاتی (۳) کوچی					
۹	مسئولیت اجتماعی					
شماره	تعریف شاخص	تعریف	ارقام (%)	ارقام مطلق	منبع معلومات	ملاحظات
۹,۱	فیصدی افراد بدون مزد در خانوار از مجموع اشتغال به تفکیک جنسیت: (۱) هر دو جنس (۲) مرد (۳) زن	فیصدی کارکنان که در کارهای خانه، زراعت، مالداری و دیگر کارهای داخل خانه مصروف هستند و از بابت کار که انجام میدهند هیچ نوع مزدی دریافت نمیکنند بر مجموع تمام اشتغال				
۹,۲	تعداد افراد آسیب پذیر که تحت پوشش مسئولیت اجتماعی قرار گرفته اند به تفکیک ذیل: (۱) افراد دارای معلولیت (۲) خانواده های شهیدا (۳) متقاعدین			۱. ۱۱۰'۰۳۷ ۲. ۱۵۵'۰۰۰ ۳. ۱۲۰'۰۰۰	وزارت کار، امور اجتماعی، شهیدا و معلولین ۲۰۱۶	
۹,۳	نسبت زنان بیوه از مجموع زنان	تعداد زنان بیوه "آنچه از کسانی که دوباره ازدواج نکرده اند"	۳,۹۹%	۵۶۹'۳۲۴	سروی وضعیت زندگی در افغانستان ۱۳۹۵	

۹,۴	تعداد ایتمام	تعداد اطفال (سنین پائینتر از ۱۸) که پدر یا مادر نداشته باشد.		۱۰۵'۱۷۵	سروری دیموگرافی و صحت در افغانستان ۱۳۹۴
۹,۵	فیصدی زنان که دارای سن ۲۰ الی ۲۴ سال هستند و در سن قبل ۱۵ سالگی ازدواج کرده اند	تعداد زنان که دارای سن ۲۰ الی ۲۴ سال هستند و در سنین قبل ۱۵ سالگی ازدواج کرده اند	۴,۲%		سروری وضعیت زندگی در افغانستان ۱۳۹۵
۹,۶	فیصدی خانوار های که توسط زنان سرپرستی می شوند	خانوار های که توسط زنان سرپرستی بر مجموع خانوار ها	۱,۱۹%	۴۵'۰۷۶	سروری وضعیت زندگی در افغانستان ۱۳۹۵
۱۰	زراعت و مالداري				
شماره	تعريف شاخص	تعريف	ارقام (%)	ارقام مطلق	منبع معلومات
۱۰,۱	فیصدی خانوار های که دارای زمین های آبی هستند		۳۷,۹%		سروری وضعیت زندگی در افغانستان ۱۳۹۵
۱۰,۲	فیصدی خانوار های که دارای زمین های للمی هستند		۱۹,۴%		سروری وضعیت زندگی در افغانستان ۱۳۹۵
۱۰,۳	فیصدی خانوار های که دارای باغ و باغچه هستند		۱۳,۱%		سروری وضعیت زندگی در افغانستان ۱۳۹۵

۱۰/۴	اوسط ساييز زمين هاي آبي كه در مالكييت قرار دارند (به جريب)	۴,۹ جريب		سروي وضعيت زندگي در افغانستان ۱۳۹۵	
۱۰/۵	اوسط ساييز زمين هاي للمي كه در مالكييت قرار دارند (به جريب)	۱۲,۱ جريب		سروي وضعيت زندگي در افغانستان ۱۳۹۵	
۱۰/۶	اوسط ساييز باغ ها و باغچه هاي كه در مالكييت قرار دارند(به جريب)	۱,۹ جريب		سروي وضعيت زندگي در افغانستان ۱۳۹۵	
۱۱	سكتور حقيقي				
شماره	تعريف شاخص	تعريف	ارقام (%)	ارقام مطلق	منبع معلومات
۱۱,۱	توليد نا خالص داخلي به شمول كوكنار	مجموع ارزش پولی اجناس و خدمات توليد شده يك كشور در يك دوره معين حسابی		۱'۴۶۳'۷۶۴ ميليون افغانی	سالنامه احصائیوی ۲۰۱۸-۲۰۱۷
۱۱,۲	ميزان رشد اقتصادي	تغيير در توليد نا خالص داخلي يك كشور در يك سال نظر به سال قبل	۷,۲%		سالنامه احصائیوی ۲۰۱۸-۲۰۱۷
۱۱,۳	توليد نا خالص داخلي سرانه	توليد نا خالص داخلي تقسيم بر نفوس كشور .		۷۱۸ دالر	سالنامه احصائیوی ۲۰۱۸-۲۰۱۷
۱۱,۴	شاخص قيم مستهلك	بين كننده تغييرات در سطح عمومي قيمت هاي اجناس و خدمات خريداري شده توسط مستهلكين بوده	۱۱۱,۷%		سالنامه احصائیوی ۲۰۱۸-۲۰۱۷ سال اساس ۱۳۹۴
۱۱,۵	ميزان تورم	تغيير در شاخص قيم مستهلكين نظر به سال قبل	۴,۴%		سالنامه احصائیوی ۲۰۱۸-۲۰۱۷

۱۱,۶	سهم سکتور زراعت در تولید ناخالص داخلی	سهم سکتور زراعت از مجموع تولید ناخالص داخلی	۲۳,۷%	۳۴۶'۲۶۹ میلیون افغانی	سالنامه احصائیوی ۲۰۱۸-۲۰۱۷
۱۱,۷	سهم سکتور صنعت از مجموع تولید ناخالص داخلی	سهم سکتور صنعت از مجموع تولید ناخالص داخلی	۲۱,۰%	۳۰۷'۵۲۹ میلیون افغانی	سالنامه احصائیوی ۲۰۱۸-۲۰۱۷
۱۱,۸	سهم خدمات در تولید ناخالص داخلی	سهم سکتور خدمات از مجموع تولید ناخالص داخلی	۵۰,۷%	۷۴۳'۱۳۷ میلیون افغانی	سالنامه احصائیوی ۲۰۱۸-۲۰۱۷
۱۱,۹	سهم مالیات بر واردات در تولید ناخالص داخلی	سهم مالیات بر واردات از مجموع تولید ناخالص داخلی	۴,۶%	۶۶'۸۳۰ میلیون افغانی	سالنامه احصائیوی ۲۰۱۸-۲۰۱۷
۱۲	سکتور مالی				
شماره	تعریف شاخص	تعریف	ارقام (%)	ارقام مطلق	منبع معلومات
۱۲,۱	عواید داخلی	عبارت از مجموع عواید مالیاتی و غیر مالیاتی می باشد.		۵۱۷'۱۵۱ میلیون افغانی	سند بودجه ملی ۱۳۹۶
۱۲,۲	عواید مالیاتی	عواید که دولت آنرا از انواع مختلف مالیات ها بدست می آورد.		۱۰۵'۰۱۵ میلیون افغانی	سند بودجه ملی ۱۳۹۶
۱۲,۳	عواید غیر مالیاتی	عواید که دولت آن را از فعالیت های اقتصادی و سایر منابع دست داشته خود به دست می آورد.		۴۷'۵۰۲ میلیون افغانی	سند بودجه ملی ۱۳۹۶

۱۲,۴	مجموع بودجه سال مالی	تخمین رسمی عایدات و مصارف برای یک مدت معین آینده معمولاً یک سال	میلیون افغانی ۴۱۷'۱۸۰,۴	سند بودجه ملی ۱۳۹۶
۱۲,۵	مجموع مصارف در سال مالی	مصارف دولت شامل تمام مصارف ، سرمایه گذاری و پرداخت های دولت در یک سال از مجموع بودجه همان سال	میلیون افغانی ۳۵۶'۴۵۳,۴	سند بودجه ملی ۱۳۹۶
۱۲,۶	بودجه عادی	قسمت از بودجه است که برای تمویل مصارف عادی پرداخت می شود(معاشات کارمندان، خریداری اجناس و خدمات، ربح قروض، وجوه احتیاطی وسایر)	۵۹۱,۹۲۵۳ میلیون افغانی	گزارش اجراءات بودجه ملی سال ۱۳۹۶
۱۲,۷	میزان مصرف بودجه عادی	فیصدی بودجه مصرف شده از مجموع بودجه عادی	۹۴,۷%	گزارش اجراءات بودجه ملی سال ۱۳۹۶
۱۲,۸	بودجه انکشافی	قسمتی از بودجه است که برای تمویل مصارف پروژه ها و پلان های انکشافی در نظر گرفته می شود(معاشات کارمندان ، خریداری اجناس و خدمات، ربح قروض، وجوه احتیاطی و سایر)	۲'۸۶۱,۵۱۰ میلیون افغانی	گزارش اجراءات بودجه ملی سال ۱۳۹۶
۱۲,۹	میزان مصرف بودجه انکشافی،	فیصدی بودجه مصرف شده از مجموعه بودجه انکشافی	۶۸,۹%	گزارش اجراءات بودجه ملی سال ۱۳۹۶
۱۲,۱۰	سهم کمک ها در بودجه ملی	فیصدی کمک ها از مجموع بودجه ملی	۶۰,۹%	سند بودجه ملی ۱۳۹۶
۱۲,۱۱	سهم کمک ها در بودجه انکشافی	فیصدی کمک ها از بودجه انکشافی		وزارت مالیه
۱۲,۱۲	بودجه اختیاری	بودجه اختیاری بودجه است که از عواید داخلی	۵۳۷,۲۷,۷	سند بودجه ملی

				تمویل می گردد.		
۱۲،۱۳	فیصدی کمک ها در بودجه اختیاری	وجوه که از طرف کشور های کمک کننده در اختیاری حکومت افغانستان گذاشته می شود. از مجموع بودجه اختیاری			وزارت مالیه	۱۳۹۶
۱۲،۱۴	بودجه غیر اختیاری	بودجه که از جانب جامعه جهانی بحیث کمک به حکومت افغانستان داده می شود و دولت افغانستان کنترل مستقیم بالای منابع تمویلی و استقامت های مصرفی آن ندارد.			سند بودجه سال ۱۳۹۶	۲۹۳۸/۶۷. میلیون افغانی
۱۲،۱۵	قروض				سند بودجه سال ۱۳۹۶	۳۱۵۴ میلیون افغانی
۱۲،۱۶	مبلغ با اسم کشور قر ض دهنده	۱. بانک انکشاف اسلامی ۲. بانک انکشاف آسیایی و بانک جهانی ۳. عربستان سعودی ۴. سایر			سند بودجه ملی ۱۳۹۶	۱. ۶۸۱،۷ میلیون افغانی ۲. ۶۹،۴ میلیون افغانی ۳. ۷۳۷،۰ میلیون افغانی ۴. ۱۱۶۶،۶ میلیون افغانی
۱۳	سکتور خارجی					
شماره	تعریف شاخص	تعریف	ارقام (%)	ارقام مطلق	منبع معلومات	ملاحظات
۱۳،۱	بیلانس تادیات	بیلانس تادیات عبارت از مجموع پرداخت ها و دریافت های یک کشور با کشور های جهان که در دو قسمت بیلانس تجاری و مالی (حساب سرمایه و حساب جاریه) می باشد.			د افغانستان بانک	
۱۳،۲	بیلانس مالی	وضعیت مالی کشور در دو حساب سرمایه و حساب جاری			د افغانستان بانک	

۱۳,۳	بیلانس تجارت	نشان دهنده تفاوت میان ارزش صادرات و واردات یک کشور با کشورهای خارجی در طی یک دوره معین	۸۹% -	۶۹۶۱- میلیون دالر	سالنامه احصائیوی ۲۰۱۸-۲۰۱۷	
۱۳,۴	مجموع صادرات	ارزش مجموعی کالاها از قلمرو گمرکی یک کشور خارج می گردد (به دالر آمریکایی)	۱۰%	۸۳۱'۹۲۶'۷۷۶	سالنامه احصائیوی ۲۰۱۸-۲۰۱۷	
۱۳,۵	مجموع واردات	ارزش مجموع کالاها که به قلمرو گمرکی یک کشور داخل می گردد (به دالر آمریکایی)	۹۰%	۷'۷۹۲'۶۰۰'۰۸۹	سالنامه احصائیوی ۲۰۱۸-۲۰۱۷	
۱۳,۶	۵ قلم عمده صادرات	۱. میوه جات خشک ۲. میوه جات تازه ۳. نباتات طی ۴. قالین ۵. پست باب	۱. ۳۶٪ ۲,۱۵٪ ۳,۱۳٪ ۴,۳٪ ۵,۱٪	۱,۲۹۸'۸۸۰'۵۶۹ ۲,۱۲۳'۲۵۷'۸۳۷ ۳,۱۰۹'۷۲۳'۶۵۶ ۴,۲۳'۷۵۴'۴۴۶ ۵,۱۱'۷۰۶'۷۵۷	سالنامه احصائیوی ۲۰۱۸-۲۰۱۷	ارزش به دالر آمریکایی
۱۳,۷	۵ قلم عمده واردات	۱. گندم و آرد گندم ۲. ماشین آلات ۳. برق ۴. سایر وسایل برقی ۵. مواد تعمیرات	۱. ۱۲٪ ۲,۴٪ ۳,۴٪ ۴,۲٪ ۵,۱٪	۱. ۹۰۸'۳۱۸'۶۹ ۲,۲۷۴'۴۶۵'۶۶۹ ۳,۲۸۴'۲۲۹'۰۶ ۴,۱۷۷'۵۱۵'۳۸۳ ۵,۹۷'۱۸۶'۳۴۶	سالنامه احصائیوی ۲۰۱۸-۲۰۱۷	ارزش به دالر آمریکایی
۱۳,۸	۵ کشور شریک صادراتی افغانستان	۱. پاکستان ۲. هندوستان ۳. ترکیه ۴. ایران ۵. عراق	۱. ۴۳٪ ۲,۴۳٪ ۳,۳٪ ۴,۲٪ ۵,۲٪	۱. ۳۵۷'۲۰۱'۲۹ ۲,۳۵۶'۱۳۹'۵۲۸ ۳,۲۲'۰۰۶'۶۸۳ ۴,۱۸'۱۱۲'۷۵۹ ۵,۱۴'۵۶۳'۲۲۴	سالنامه احصائیوی ۲۰۱۸-۲۰۱۷	ارزش به دالر آمریکایی

ارزش به دالر آمریکایی	سالنامه احصائیوی ۲۰۱۸-۲۰۱۷	۱. ۱'۲۹۳'۲۲۴'۷۱۵ ۲. ۱'۲۱۲'۵۶۳'۸۰۹ ۳. ۱'۱۷۹'۲۹۷'۸۷۴ ۴. ۸۶۶'۷۷۰'۰۱۴ ۵. ۵۶۰'۵۲۸'۳۰۲	۱. ۱۷ ۲. ۱۶٪ ۳. ۱۵٪ ۴. ۱۱٪ ۵. ۷٪	۱. پاکستان ۲. ایران ۳. چین ۴. قزاقستان ۵. ازبکستان	۵ کشور شریک وارداتی افغانستان	۱۳,۹

فصل هشتم

معرفى مختصر اهداف انكشاف پايدار SDGs

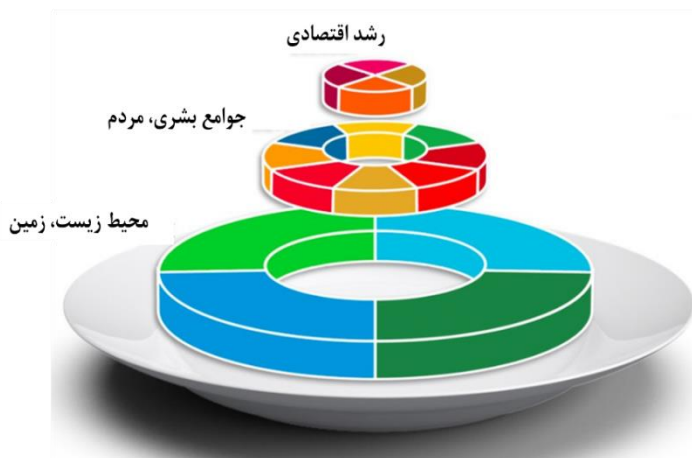
اهداف انكشاف پايدار (SDGs)، يك اجنداي ۱۵ ساله سازمان ملل متحد (۲۰۱۵-۲۰۳۰) در عرصه انكشاف اقتصادى، اجتماعى، محيط زيستى و امنيتى براى تمام كشورهاي جهان ميباشد كه افغانستان در كنار همه ملل جهان، متعهد به تطبيق آن گرديده است.

اهداف انكشافى پايدار (SDGs)، با ازدياد اهداف، تارگيت ها و شاخص ها، در حقيقت، امتداد اهداف انكشافى هزاره (MDGs) ميباشد. اهداف انكشافى هزاره (MDGs) همانند اهداف انكشافى پايدار يك اجنداي ۱۵ ساله (۲۰۱۵-۲۰۰۰) سازمان ملل متحد براى كشورهاي در حال انكشاف بود كه افغانستان بخاطر معضلات وقت، نتوانست در سال ۲۰۰۰ ميلادى متعهد به تطبيق آن گردد، اما در سال ۲۰۰۵ ميلادى، در كنار ديگر كشورهاي جهان متعهد به تطبيق آن گرديد. اهداف انكشافى هزاره (MDGs) داراي (۹) هدف، (۱۸) تارگيت و (۴۸) شاخص انكشافى بود.

با ختم معياد زمانى اهداف انكشافى هزاره در اواخر سال ۲۰۱۵، اهداف انكشافى پايدار (SDGs) در ماه سپتمبر، سال ۲۰۱۵ ميلادى در شهر نيويارك، مقر سازمان ملل متحد براى ۱۵ سال (۲۰۱۵-۲۰۳۰) آينده تصويب گرديد كه همه كشورهاي عضو سازمان ملل متحد مكلف و متعهد به تطبيق آن گرديدند (بجز كشور جاپان و انگلستان).

اهداف انكشافى پايدار (SDGs)، بمنظور توسعه اقتصادى و اجتماعى جوامع بشرى طرح و ديزاين گرديده اند كه داراي (۱۷) هدف، (۱۶۹) تارگيت و (۲۱۷) شاخص انكشافى ميباشد.

ديدگاه اهداف انكشاف پايدار SDGs

تمرکز اهداف انکشاف پایدار

- محو فقر شدید از جهان بشریت،
- مبارزه متداوم در مقابل نابرابری و بی عدالتی،
- تامین صلح و ثبات پایدار،
- حفاظت از محیط زیست،
- تقویت همکاریهای اقتصادی و اجتماعی میان ملل جهان،

فشرده هفده هدف به گونه سمبولیک

اهداف انکشاف پایدار برای افغانستان A-SDGs

جمهوری اسلامی افغانستان منچیت عضو سازمان ملل متحد، متعهد به تطبیق اهداف انکشاف پایدار بوده و بتاسی از مصوبه شماره (۱۶)، فقره (۴) مورخ (۱۳۹۴/۰۷/۲۰) شورای عالی وزیران، وزارت اقتصاد موظف گردیده تا از روند کاری، هماهنگی و تطبیق موثر اهداف انکشافی پایدار (SDGs) نظارت و ارزیابی نموده و گزارشات منظم چگونگی تطبیق آن را بصورت سالانه ترتیب و به شورای عالی وزراء و از طریق مراجع دیپلماتیک به مجمع سازمان ملل متحد ارائه نماید.

اهمیت اهداف انکشاف پایدار برای افغانستان A-SDGs

- افغانستان منچیت یک کشور مستقل و باورمند به ثبات و توسعه در کنار ملل جهان متعهد به تطبیق اهداف انکشافی پایدار میباشد.
- اهداف انکشافی پایدار با دقت کامل طرح و ترتیب گردیده است، بنأ، تمام اولویت های انکشافی افغانستان در آن انعکاس یافته اند.

- اهداف متذکره میتوانند یک منبع و اساس استراتژیک برای انکشاف اولویت های اقتصادی و اجتماعی در کشور باشند.
- با تطبیق اهداف انکشافی پایدار، حمایت مالی و تخنیکی جامعه جهانی با افغانستان بیشتر خواهد گردید.
- تطبیق اهداف انکشافی پایدار، منتج به صلح و ثبات دائمی در کشور خواهد گردید.
- تطبیق اهداف انکشافی پایدار باعث رشد و انکشاف سریع در کشور خواهد گردید.

مراحل تطبیق اهداف انکشاف پایدار برای افغانستان A-SDGs

تارگیت ها و شاخص های اهداف انکشاف پایدار افغانستان

واحد رهبر	شاخص	تارگیت
هدف اول: محو فقر با تمام اشکال آن در همه جا		
وزارت اقتصاد	۱،۲،۱ نسبت نفوس تحت خط فقر، بر اساس تعریف ملی فقر. ۱. مجموع هر دو جنس الف. ذکور ب. اناث ج. شهری د. دهاتی ه. کوچی	۱،۲ الی سال ۲۰۳۰، کاهش حد اقل نیمی از نسبت مردان، زنان و کودکان فقیر (در تمامی ابعاد فقر) متعلق به تمام گروه های سنی، مطابق با تعریف ملی فقر.
وزارت کار، امور اجتماعی، شهدا و معلولین	۱،۳،۱ فیصدی نفوس که تحت پوشش سیستم های مصئونیت اجتماعی قرار گرفته اند به تفکیک: ۱. اشخاص دارای معلولیت ۲. خانواده های شهدا ۳. متقاعدین ۴. خانواده های آسیب پذیر، دارای اطفال زیر سن ۱۰ سال	۱،۳ الی سال ۲۰۳۰، تطبیق سیستم های مصئونیت اجتماعی مناسب در سطح ملی، اجرای همگانی آن در تمام طبقات و تحت پوشش قراردادن تعداد قابل ملاحظه افراد فقیر و آسیب پذیر.
اداره ملی آمادگی مبارزه باحوادث	۱،۵،۱ فیصدی افراد معروض به خطر در مقابل وقایع اقلیمی و سایر حوادث.	۱،۵ الی سال ۲۰۳۰، ایجاد توانایی و تاب آوری (resilience) در فقرا و افراد آسیب پذیر؛ و کاهش تاثیر پذیری (exposure) و آسیب پذیری آنها در برابر وقایع شدید اقلیمی، اقتصادی، اجتماعی، محیط زیستی و سایر حوادث.
اداره ملی آمادگی مبارزه باحوادث	۱،۵،۲ میزان تاثیرگذاری مستقیم حوادث غیر مترقبه اقتصادی در ارتباط به تولید ناخالص داخلی.	
وزارت مالیه	۱. الف. ۱. نسبت منابع اختصاص داده شده دولت برای برنامه های فقرزدایی.	۱. الف. حصول اطمینان از بسیج قابل ملاحظه منابع از مراجع مختلف بشمول همکاری های انکشافی، جهت فراهم سازی ابزار کافی و مطمئن،

واحد رهبر	شاخص	تارگیت
وزارت مالیه	۱. الف. ۲۰ نسبت مصرف دولت در خدمات ضروری (تعلیم و تربیه، صحت و مصئونیت اجتماعی) .	بمنظور تطبیق برنامه ها و پالیسی ها برای محو فقر در تمامی ابعاد آن.
هدف دوم: محو گرسنگی؛ دستیابی به امنیت غذایی و بهبود تغذیه؛ و ترویج زراعت پایدار		
وزارت زراعت، آبیاری و مالداري	۲,۱,۱ فیصدی افراد غیر مصئون از لحاظ مصئونیت غذایی.	۲,۱ الی سال ۲۰۳۰، محو گرسنگی و حصول اطمینان از دسترسی همه مردم، به ویژه فقرا، مردم آسیب پذیر و اطفال، به مواد غذایی مطمئن، مغذی و کافی در جریان سال.
وزارت صحت عامه	۲,۲,۱ - شیوع سوء تغذی مزمن (قدکوتاهی) در اطفال کمتر از پنج سال (نسبت قد برسن) کمتر از (منفی ۲) انحراف معیاری از میانگین معیار رشد اطفال (WHO)	۲,۲ - الی سال ۲۰۳۰ گاهش تمام انواع سوء تغذی، همچنان دستیابی به اهداف موثقه بین المللی در مورد عدم رشد ولاغری در اطفال زیر سن پنج سال
وزارت صحت عامه	۲,۲,۲ - شیوع سوء تغذی حاد در اطفال کمتر از پنج سال (نسبت قد برسن) کمتر از (منفی ۲) انحراف معیاری از میانگین معیار رشد اطفال (WHO) - به تفکیک کم وزن	
وزارت زراعت، آبیاری و مالداري	۲,۳,۱ اوسط حاصل طبقه دهقان درحاصل گندم و برنج (متریک تن/هکتار) الف. گندم آبی ب. گندم للمی ج. برنج	۲,۳ الی سال ۲۰۳۰، مضاعف ساختن مولدیت زراعتی و درآمد تولید کننده گان کوچک غذایی، به ویژه خانم ها، مردم بومی، دهاقین فامیلی، چوپان ها و ماهیگیران؛ از طریق تامین مساوات در دسترسی به زمین و سایر منابع تولیدی، مهارت ها، خدمات مالی، بازارها، و فرصت برای ارزش افزوده و کارهای بیرون از مزرعه.
وزارت زراعت، آبیاری و مالداري	۲,۳,۲ حد اوسط درآمد تولید کننده گان کوچک مواد غذایی.	۲,۴ الی سال ۲۰۳۰، حصول اطمینان از موجودیت سیستم های تولید مواد غذایی پایدار و تطبیق شیوه های زراعتی (Agriculture Practices) پایدار (Resilient) که باعث افزایش سطح مولدیت و تولیدات گردیده و ایکوسیستم را محافظت می نماید، و همچنان، ظرفیت سازگاری با تغییر اقلیم، شرایط آب و هوای نا مناسب، خشکسالی، سیلاب و سایر مصیبت ها
وزارت زراعت، آبیاری و مالداري	۲,۴,۱ نسبت ساحت زراعتی که تحت زراعت مولد و پایدار قرار دارند.	

واحد رهبر	شاخص	تارگیت
		را بالا برده و به تدریج کیفیت زمین و خاک را بهبود می بخشد.
وزارت زراعت، آبیاری و مالداري	۲,۵/۱ تعداد نباتات مزروعي و حيوانات که راجستر و تحت حفاظت قرار گرفته اند. به تفکیک: الف. میوه جات ب. نباتات ج. حيوانات	۲,۵ الی سال ۲۰۲۵، حفظ تنوع جنیٲیکی تخم ها/دانه ها، نباتات زراعتی، حیوانات اهلی / خانگی و انواع حیوانات وحشی، از طریق مدیریت درست و ایجاد ذخایر دانه ها و نباتات در سطح ملی. حصول اطمینان از دسترسی و تقسیم عادلانه از مفاد حاصله از استفاده منابع جنیٲیکی و روش های سنتی که در سطح بین المللی به توافق رسیده است.
وزارت زراعت، آبیاری و مالداري	۲.الف.۱ شاخص زراعت محوری مصارف عامه	۲.الف افزایش سرمایه گذاری در زیربناهای روستایی، تحقیقات زراعتی، خدمات توسعه وی، انکشاف فن آوری، ذخایر جنیٲیکی نباتات و احشام از طریق همکاری های توسعه وی بین المللی، جهت افزایش مولدیت زراعتی.
وزارت زراعت، آبیاری و مالداري	۲.ج.۱ تعداد محصولات زراعتی، مالداري و مواد اولیه که قیمت های آن بشکل هفته وار و ماهوار به نشر میرسد.	۲.ج اتخاذ تدابیر جهت حصول اطمینان از کارکرد درست بازارهای غذایی و مشتقات آن و ایجاد سهولت بمنظور دسترسی بموقع به معلومات بازار و ذخایر غذایی بخاطر جلوگیری از نوسانات شدید قیمت غذایی.
هدف سوم: حصول اطمینان از زندگی صحتمند و بهبود رفاه عامه برای همه و در همه سنین		
وزارت صحت عامه	۳,۱/۱ نسبت مرگ و میر مادران در هر ۱۰۰ هزار ولادت زنده. به تفکیک ۱. مجموع الف. شهری ب. دهاتی ۲. گروه سنی	۳,۱ الی سال ۲۰۳۰، کاهش نسبت مرگ و میر مادران ناشی از زایمان به کمتر از ۷۰ تن در هر صد هزار ولادت زنده.
وزارت صحت عامه	۳,۱/۲ تناسب ولادت های که توسط ماهرین ولادی صورت گرفته است (از مجموع ولادت ها).	
وزارت صحت عامه	۳,۲/۱ میزان مرگ و میر اطفال زیر سن ۵ سال (در هر یک هزار ولادتهای زنده).	۳,۲ الی سال ۲۰۳۰، پایان دادن به مرگ و میر قابل جلوگیری (Preventable) نوزادان و اطفال زیر سن ۵ سال، به هدف کاهش دادن

واحد رهبر	شاخص	تارگیت
وزارت صحت عامه	۳,۲,۲ میزان مرگ و میر نوزادان (در هر یکهزار ولادتهای زنده).	مرگ و میر نوزادان به حداقل ۱۵ طفل در هر یکهزار تولدات زنده و ۲۵ نفر در هر یکهزار طفل زیر سن ۵ سال.
وزارت صحت عامه	۳,۳,۱ تعداد واقعات جدید HIV/AIDS در جریان یکسال گذشته در هر یکهزار نفوس غیر ملوث. ۱. مجموع الف. ذکور ب. اناث ج. نفوس کلیدی (معتادین زندانیان زنان و مردان دارای رفتار پرخطر)	۳,۳ الی سال ۲۰۳۰، پایان دادن به بیماری های قابل شیوع (Epidemics)؛ از جمله ایدز، توبرکلوز، ملاریا، بیماری های غفلت شده (neglected) گرمسیری و مقابله با هپتایتز، بیماری های ناشی از نوشیدن آب غیر صحتی و سایر بیماری های ساری.
وزارت صحت عامه	۳,۳,۲ تعداد واقعات توبرکلوز در هر صد هزار نفوس در یک سال گذشته	
وزارت صحت عامه	۳,۳,۳ تعداد واقعات ملاریا در هر یکهزار نفر در یک سال گذشته.	
وزارت صحت عامه	۳,۳,۴ میزان مبتلایان به هیپاتیت B در هر ۱۰۰ هزار شخص در یک سال. به تفکیک: الف. به سطح ملی ب. فیصدی واقعات HB+ در مراکز VCT	
وزارت صحت عامه	۳,۴,۱ فیصدی احتمال مرگ و میر بیماران قلبی، سرطان، شکر و یا بیماری های مزمن تنفسی در افغانستان (بین سنین ۳۰ الی ۷۰ سالگی)	
وزارت صحت عامه	۳,۵,۲ فیصدی استفاده کننده گان مواد مخدر که از خدمات تداوی اعتیاد به مواد مخدر مستفید میگردند.	۳,۵ تقویت جلوگیری و تداوی از سوء استفاده مواد، منجمله مواد مخدر و استفاده مضر الکول.
وزارت امور داخله	۳,۶,۱ میزان وفیات ناشی از حادثات ترافیکی، در هر (۱۰۰) هزار نفر در یک سال به تفکیک: ۱. مجموع هر دو جنس الف. ذکور ب. اناث	۳,۶ الی سال ۲۰۳۰، به نصف رساندن مرگ و میر و صدمات مبتنی بر تصادفات ترافیکی (روی جاده)

واحد رهبر	شاخص	تارگیت
	۲. وضعیت اجتماعی اقتصادی الف. پایین ب. متوسط ج. بلند	
وزارت صحت عامه	۳,۷,۱ تناسب خانم های که در سن باروری قرار دارند (بین سنین ۱۵ - ۴۹) و دسترسی به روش های مدرن برای ایجاد فاصله بین ولادت ها را دارند.	۳,۷ الی سال ۲۰۳۰، حصول اطمینان از دسترسی همگانی به خدمات مراقبت های صحتی باروری؛ بشمول فاصله میان ولادت ها، آگاهی، تعلیم و ادغام صحت باروری در استراتیژی ها و برنامه های ملی.
وزارت صحت عامه	۳,۷,۲ میزان حاملگی خانم ها بین سنین (۱۹-۱۳).	
وزارت صحت عامه	۳,۸,۱ فیصدی نفوس که دسترسی به خدمات صحتی اساسی با کیفیت و عادلانه در فاصله ۲ ساعت پیاده روی (۱۰ کیلو متر) دارند.	۳,۸ حصول اطمینان از عرضه خدمات صحتی همگانی، بشمول حمایت از خطرات مالی، دسترسی به خدمات صحتی اساسی با کیفیت، دسترسی به ادویه و واکسین اساسی، مطمئن، موثر، باکیفیت، و قابل استطاعت برای همه.
وزارت صحت عامه	۳,۸,۲ فیصدی وابستگی سکتور صحت به منابع خارجی.	
وزارت صحت عامه	۳.الف.۱ شیوع استفاده از تنباکو (به شکل Active) بین اشخاص دارای سن ۱۵ و بالاتر از آن .	۳.الف تقویت اجرای " کنوانسیون سازمان صحتی جهانی در باره کنترل دخانیات" در همه کشورها بشکل مناسب.
وزارت صحت عامه	۳.ب.۱ فیصدی نفوس که دسترسی پایدار به ادویه و واکسین قابل پرداخت دارند.	۳.ب. حمایت از تحقیق و انکشاف واکسین و ادویه برای امراض ساری و غیر ساری که زیادتیر تاثیر گذار است بالای کشورهای در حال انکشاف، فراهم ساختن دسترسی به ادویه و واکسین قابل استطاعت (Affordable) مطابق به قطعنامه دوهه در توافقنامه TRIPS و صحت عامه.
وزارت صحت عامه	۳.ج.۱ تعداد و تعمیم کارمندان صحتی (بر هر یکهزار نفوس)	۳.ج.افزایش چشم گیر خدمات مالی صحتی و استخدام، انکشاف، آموزش و حفظ (retention) نیروی کار صحتی درکشور.
وزارت صحت عامه	۳.ج.۲ فیصدی تخصیص بودجه دولت برای سکتور صحت.	
هدف چهارم: حصول اطمینان از تعلیم با کیفیت، همه شمول، ترویج (Promote) فرصت های آموزشی مادام العمر برای همه.		
وزارت معارف	۴,۱,۱ فیصدی اطفال/نوجوانان که حداقل سطح قابلیت های	۴,۱ الی سال ۲۰۳۰، حصول اطمینان از اینکه هم دختران و پسران بطور

واحد رهبر	شاخص	تارگیت
	الف) خواندن ب) ریاضی را در: (۱) صنف ۲ یا ۳ (ذکور و اناث) (۲) پایان دوره ابتدایی (صنف ۶)، (ذکور و اناث) (۳) در پایان دوره متوسطه (صنف ۹)، (ذکور و اناث) حصول کرده باشند.	رایگان و عادلانه تحصیلات ابتدایی و متوسط را تکمیل نمایند که منجر به دستاوردهای آموزشی مرتبط و موثر گردد.
وزارت معارف	۴,۱,۲ تطبیق ارزیابی تعلیمی به سطح ملی: الف. در صنف ۲ یا ۳، ب. در اخیر دوره ابتدایی (صنف ۶)، ج. در اخیر دوره متوسطه (صنف ۹)	
وزارت معارف	۴,۱,۳ میزان ناخالص جدیدالشمولان در صنف آخر دوره های: (۱) ابتداییه (صنف ۶) (۲) متوسطه (صنف ۹)	
وزارت معارف	۴,۱,۴ میزان تکمیل در دوره های: الف. ابتداییه (صنف ۶) ب. متوسطه (صنف ۹) ج. لیسه (صنف ۱۲)	
وزارت معارف	۴,۱,۵ فیصدی اطفال خارج از مکتب در دوره های: (۱) ابتداییه (سن ۷-۱۲) (۲) متوسطه (سن ۱۳-۱۵) (۳) لیسه (سن ۱۶-۱۸)	

واحد رهبر	شاخص	تارگیت
وزارت معارف	۱,۶٪ فیصدی اطفال بالاتر از سن واجد شرایط شمولیت در صنف در دوره های: (۱) ابتداییه (۲) متوسطه (۳) لیسه	
وزارت معارف	۱,۷٪ تعداد سال های تعلیمات ابتداییه و متوسطه الف. رایگان ب. اجباری که در اسناد تقنینی موجود تثبیت شده باشند.	
وزارت معارف	۲,۲٪. میزان شمولیت ناخالص در برنامه های تعلیمات قبل از مکتب (۶ ساله)	۲,۲٪ الی سال ۲۰۳۰، تامین دسترسی تمام دختران و پسران به تعلیم و تربیه باکیفیت در دوره های قبل از مکتب و کودکستان برای آماده سازی اطفال به تعلیم و تربیه ابتدائیه.
اداره مستقل تعلیمات تخنیک و مسلکی	۳,۱٪ میزان اشتراک الف. جوانان (۱۵-۲۴ ساله) ب. بزرگسالان (۲۵-۶۴ ساله) در تعلیمات و برنامه های آموزش رسمی و غیر رسمی طی ۱۲ ماه اخیر، به تفکیک جنسیت (ذکور و اناث)	۳,۳٪ الی سال ۲۰۳۰، حصول اطمینان از دسترسی منصفانه همه مردان و زنان به تعلیمات تخنیک با کیفیت، قابل پرداخت، تعلیمات مسلکی و تحصیلات عالی از جمله پوهنتون.
اداره مستقل تعلیمات تخنیک و مسلکی	۳,۲٪ میزان اشتراک افراد (۱۵-۲۴ ساله) در برنامه های تخنیک و مسلکی به تفکیک جنسیت الف. ب. ذکور ج. اناث	
وزارت تحصیلات عالی	۳,۳٪ فیصدی جذب جدیدالشمولان در موسسات تحصیلات عالی دولتی و	

واحد رهبر	شاخص	تارگیت
	خصوصی. به تفکیک: ۱. دولتی الف. ذکور ب. اناث ۲. خصوصی الف. ذکور ب. اناث	
وزارت کار، امور اجتماعی، شهدا و معلولین	۴,۳,۴ تعداد اشخاص که از برنامه های فنی و حرفوی نیمه رسمی دولتی سالانه مستفید میشود. به تفکیک: ۱. ذکور ۲. اناث	
وزارت کار، امور اجتماعی، شهدا و معلولین	۴,۴,۱ فیصدی اشخاص دارای معلولیت که از برنامه های آموزشی فنی حرفوی (نیمه رسمی) مستفید میشوند.	۴,۴ الی سال ۲۰۳۰، افزایش قابل ملاحظه تعداد جوانان و بزرگسالان که دارای مهارت های تکنیکی و مسلکی برای اشتغال، کار مناسب و کار آفرینی (entrepreneurship) باشند.
وزارت معارف	۴,۵,۱ نسبت توازن جنسیتی شمولیت در دوره: ۱. ابتدائیه ۲. متوسطه ۳. لیسه	۴,۵ الی سال ۲۰۳۰، از بین بردن تبعیض جنسیتی در آموزش و حصول اطمینان از دسترسی مساویانه به تمامی سطوح تعلیم و تربیه، آموزش های فنی و حرفه ای؛ بشمول افراد آسیب پذیر، معلول، مردم محلی و کودکان در وضعیت آسیب پذیری.
وزارت معارف	۴,۵,۲ فیصدی شاگردان دوره ابتدائیه که لسان اول یا لسان اصلی شان، لسان تدریس می باشد.	
وزارت معارف	۴,۵,۳ پالیسی های مشخص برای تخصیص منابع عامه به اقشار محروم	
وزارت معارف	۴,۵,۴ اوسط مصارف تعلیمی به ازای هر شاگرد براساس: الف. دوره تعلیمی،	

واحد رهبر	شاخص	تارگیت
	۱. ابتدایه، ۲. متوسطه، ۳. لیسه ب. فیصدی اوسط مصارف بالای هر شاگرد از عاید سرانه تولید ناخالص داخلی)	
وزارت معارف	۴,۶,۱ فیصدی نفوس گروپ سنی مشخص که حداقل سطح قابلیت های تعیین شده: الف. سواد ب. حساب را کسب نموده اند. به تفکیک جنسیت (ذکور و اناث)	۴,۶ الی ۲۰۳۰. حصول اطمینان از اینکه تمامی جوانان و نسبت قابل ملاحظه از بزرگسالان (زنان و مردان) مهارت های خواندن و نوشتن و حساب را کسب نموده اند..
وزارت معارف	۴,۶,۲ میزان با سوادی بین افراد: الف. ۱۵ الی ۲۴ سال ۱. مجموع ۲. ذکور ۳. اناث ب. ۱۵ ساله و بالاتر ۱. مجموع ۲. ذکور ۳. اناث	
وزارت معارف	۴,۶,۳ میزان اشتراک الف. جوانان (۱۵-۲۴ ساله) ب. بزرگسالان (۱۵ سال و بالاتر) در برنامه های سواد آموزی	
وزارت معارف	۴,۷,۱ اسنادی که نشان دهد: (۱). آموزش موضوعات شهروندی جهانی،	۴,۷ الی سال ۲۰۳۰، حصول اطمینان از اینکه تمامی دانش آموزان (Learners) به تعلیم و مهارت های مورد نیاز برای ترویج انکشاف پایدار، از

واحد رهبر	شاخص	تارگیت
	(۲). آموزش موضوعات انکشاف پایدار، بشمول تساوی جنسیتی و حقوق بشر در سطوح ذیل: الف. پالیسی های ملکی تعلیم و تربیه ب. نصاب تعلیمی ج. تربیه معلم و د. ارزیابی شاگردان شامل گردیده اند.	جمله ترویج آن به دیگران، از طریق آموزش برای انکشاف پایدار و سبک زندگی پایدار، حقوق بشر، برابری جنسیتی، ترویج فرهنگ صلح و عدم خشونت، شهروندی جهانی، و ارج نهادن به تنوع فرهنگی و مشارکت فرهنگی برای انکشاف پایدار، دست یابند.
وزارت معارف	۴,۷,۲ فیصدی مکاتبی که آموزش مهارت های زندگی مرتبط به مسایل جنسی و وقایه از اچ آی وی را ارائه مینمایند.	
وزارت معارف	۴,۷,۳ میزان تطبیق چارچوب برنامه جهانی آموزش حقوق بشر در سطح ملی: الف. شامل شدن در نصاب تعلیمی ب. آموزش حقوق بشر به شاگردان در مکاتب ابتدایی، متوسطه و لیسه ج. آموزش حقوق بشر به معلمین و کارمندان	
وزارت معارف	۴,۷,۴ فیصدی شاگردان به تفکیک: الف. دوره تعلیمی ب. براساس گروپ سنی که درک کافی از مسایل مربوط به شهروندی جهانی و انکشاف پایدار را دارا می باشند.	
وزارت معارف	۴,۷,۵ فیصدی شاگردان ۱۵ ساله که دانش و مهارت های لازم در رابطه به علوم محیطی و علوم زمین را دارا می باشند.	
وزارت معارف	۴.الف. ۱. فیصدی مکاتبی که دارای امکانات و تسهیلات ذیل میباشد: الف. برق	۴.الف اعمار و تجهیز زیربنایهای تعلیمی متناسب با نیازمندی اطفال و افراد دارای معلولیت و حساس به تفاوت های جندر و همچنین فراهم آوری

واحد رهبر	شاخص	تارگیت
	ب. انترنت برای مقاصد تعلیمی پ. لابراتوارهای کمپیوتر ت. تسهیلات برای شاگردان دارای معلولیت ث. تسهیلات آب صحنی و شستشو ج. تشناب های مجزا برای اناث چ. تعمیر مناسب	محیط های یادگیری مؤثر، مصئون، عاری از خشونت و همگانی برای همه.
وزارت معارف	۴. الف. ۲. فیصدی شاگردانی که مواردی چون آزار و اذیت، خشونت، لت و کوب، تبعیض و سوء استفاده جنسی را تجربه نموده اند.	
وزارت معارف	۴. الف. ۳. تعداد و نوعیت حملاتی که بالای شاگردان، کارمندان و مکاتب صورت گرفته است.	
وزارت تحصیلات عالی	۴. ب. ۲. تعداد بورسیه های تحصیلات عالی در خارج از کشور به تفکیک: ۱. بورسیه های لیسانس ۲. بورسیه های ماستری ۳. بورسیه های دکتورا	۴. ب. الی سال ۲۰۳۰، گسترش قابل ملاحظه بورسیه های تحصیلی جهانی برای آموزش عالی، از جمله برنامه های آموزشی مسلکی، تخنیکی، تکنالوژی معلوماتی، انجنیری و برنامه های ساینسی.
وزارت معارف	۴. ج. ۱. فیصدی معلمان در دوره های: الف. تعلیمات قبل از مکتب ب. ابتداییه ج. متوسطه د. لیسه که دست کم، حداقل برنامه های تربیه معلم را دریافت نموده اند. (مانند، آموزش های متودیک داخل خدمت و قبل از خدمت) به تفکیک جنسیت (ذکور و اناث)	۴. ج. الی سال ۲۰۳۰، افزایش عرضه قابل ملاحظه معلمین شایسته از طریق همکاری های بین المللی و آموزش معلمین.
وزارت معارف	۴. ج. ۲. نسبت شاگرد به معلم آموزش دیده براساس دوره:	

تارگیت	شاخص	واحد رهبر
	۱. ابتداییه ۲. متوسطه ۳. لیسه	
	۴.ج. ۳ فیصدی معلمان مسلکی مطابق به معیارهای تعیین شده براساس دوره: ۱. ابتداییه ۲. متوسطه ۳. لیسه	وزارت معارف
	۴.ج. ۴ نسبت شاگرد به معلم مسلکی براساس دوره: ۱. ابتداییه ۲. متوسطه ۳. لیسه	وزارت معارف
	۴.ج. ۵ اوسط معاش معلم در مقایسه با سایر شغل ها که نیازمند قابلیت های مشابه می باشد.	وزارت معارف
	۴.ج. ۶ فیصدی ترک/ تقاعد معلمین از وظیفه معلمی	وزارت معارف
	۴.ج. ۷ فیصدی معلمانی که در ۱۲ ماه گذشته برنامه های داخل خدمت را سپری نموده اند.	وزارت معارف
	هدف پنجم: دستیابی به تساوی جنسیتی و توانمند سازی تمام زنان و دختران	
۵/۱ محو تمام اشکال تبعیض علیه زنان و دختران در همه جا.	۵/۱/۱ فیصدی حصول اطمینان از موجودیت چارچوب های قانونی غرض تقویت، تطبیق و نظارت از مساوات و عدم تبعیض بر اساس جنسیت (قوانین، مقررات، کنوانسیون ها و پیمان ها)	وزارت امور زنان

واحد رهبر	شاخص	تارگيت
وزارت امور زنان	۵,۲,۱ فيصدي زنان از سن ۱۵ به بالا كه به خشونت فزيكى، جنسى و يا روانى درطول ۱۲ ماه گذشته توسط همسر متقبل شده اند.	۵,۲ محو تمام انواع خشونت عليه زنان و دختران درمحلات عام و خصوصى، از جمله قاچاق، سوء استفاده جنسى و ديگر انواع سوء استفاده.
وزارت امور زنان	۵,۲,۲ فيصدي زنان و دختران بين سنين ۱۵ به بالا كه از طرف افراد غيراز همسر طى ۱۲ ماه اخير مورد خشونت فزيكى، جنسى، روانى و سو استفاده جنسى قرار گرفته اند.	
وزارت امور زنان	۵,۳,۱ فيصدي زنان كه بين سنين ۱۵-۱۹ ازدواج نموده اند.	۵,۳ محو همه رسوم زيان آور مانند ازدواج هاى اطفال، اجباري و زود هنگام.
وزارت كار، امور اجتماعى، شهدا و معلولين	۵,۴,۱ فيصدي وقت مصرف شده بالاي كارهاى داخلى و پرستارى بدون مزد. به تفكيك: ۱. مجموع الف. ذكور ب. اناث	۵,۴ تشخيص و ارزش دهى كارهاى بدون مزد از طريق ارائه خدمات عامه، زيرساخت ها و سياست هاى مصئونيت اجتماعى و ترويج مسؤليت پذيرى مشترك در فاميل و خانواده مطابق به باورهاى ملي.
وزارت امور زنان	۵,۵,۱ فيصدي كرسى هاى اشغال شده توسط زنان در شوراى هاى ملي.	۵,۵ حصول اطمينان از مشاركت كامل و موثر زنان و همچنان فرصت هاى مساوى رهبريت در تمامى سطوح تصميمگيرى سياسى، اقتصادى و زندگى عامه.
وزارت امور زنان	۵,۵,۲ فيصدي زنان در موقف هاى مديريتى.	
وزارت مخابرات و تكنالوژى معلوماتى	۵.ب. ۱. تناسب نفوس كه داراي تيلفون سيار (موبايل) هستند. به تفكيك ۱. ذكور ۲. اناث	۵.ب. افزايش استفاده از تكنالوژى هاى توانمند ساز، خصوصاً تكنالوژى معلوماتى و مخابراتى (ICT) براى توانمند سازى زنان.
هدف ششم: حصول اطمينان از دسترسى و مديريت پايدار آب و حفظ الصحه براى همه		
وزارت احيا و انكشاف دهها	۶,۱,۱ فيصدي نفوس كه از خدمات مديريت شده آب آشاميدنى مصئون استفاده مينمايند. به تفكيك:	۶,۱ الى ۲۰۳۰، دسترسى مساويانه و همگانى به آب آشاميدنى مصئون با قيمت قابل استطاعت.

واحد رهبر	شاخص	تارگیت
	۱. مجموع الف. شهری ب. دهاتی	
وزارت احیاء و انکشاف دها ت	۶,۲,۱ فیصدی نفوس که از خدمات مدیریت شده، مصئون و حفظ الصحة استفاده میکنند. به تفکیک ۱. مجموع الف. شهری ب. دهاتی	۶,۲ الی سال ۲۰۳۰، دسترسی همه مردم به خدمات مساویانه و مناسب حفظ الصحة و نظافت، محور رفع حاجت در فضای باز با توجه خاص به نیازمندی های زنان، دختران و آنانیکه در شرایط آسیب پذیر قرار دارند.
وزارت احیاء و انکشاف دها ت	۶,۲,۲ فیصدی نفوس که دسترسی به سهولت های شستن دستها با آب و صابون را دارند به تفکیک: ۱. مجموع الف. شهری ب. دهاتی	
وزارت احیاء و انکشاف دها ت	۶,۲,۳ فیصدی نفوس که برای رفع حاجت از فضای باز استفاده می نمایند، به تفکیک: ۱. مجموع الف. شهری ب. دهاتی	
وزارت شهرسازی و مسکن	۶,۳,۱ فیصدی فاضلاب (خانوار و تمام فعالیت های اقتصادی) مدیریت شده بطور مصئون (safely treated). ۱. شهری	۶,۳ الی سال ۲۰۳۰، بهبود کیفیت آب با کاهش آلودگی، از بین بردن ذخیره های زباله (dumping) و به حد اقل رساندن انتشار مواد کیمیای خطرناک، کاهش آبهای کثیف تصفیه نشده به نصف، و افزایش قابل ملاحظه در بازیابی (recycle) و استفاده مجدد (reuse) آن.
وزارت انرژی و آب	۶,۴,۱ میزان تغییر در استفاده موثر آب با گذشت زمان:	۶,۴ الی سال ۲۰۳۰، افزایش چشم گیر موثریت منابع آبی در تمام سکتور

واحد رهبر	شاخص	تارگیت
	۱- سکتور انرژی ۲- سکتور زراعت ۳- سکتور صنعت ۴- سکتور شهری	ها و حصول اطمینان از برداشت (withdrawal) پایدار آن، و تامین منابع آبی بمنظور پاسخگویی به مشکل کمبود آب و کاهش قابل ملاحظه تعداد مردمی که از کمبود آب رنج می برند.
وزارت انرژی و آب	۶,۴,۲ بلند بردن ظرفیت ذخایر آبی برای مصارف سرانه فی متر مکعب در سال.	
وزارت انرژی و آب	۶,۵,۱ درجه تطبیق مدیریت همه جانبه منابع آب (IWRM) (از صفر الی صد).	۶,۵ الی سال ۲۰۳۰، تطبیق مدیریت همه جانبه داخلی منابع آب در تمام سطوح، بشمول همکاری های متقابل فرامرزی در امور آب.
وزارت انرژی و آب	۶,۵,۲ تطبیق معاهده هلمند و تفاهمنامه ها در امور آبهای فرامرزی	
اداره ملی حفاظت محیط زیست	۶,۶,۱ تغییر در وسعت ایکوسیستم های آبی در طول زمان. (فیصدی تغییرات)	۶,۶ الی سال ۲۰۳۰، حفاظت و احیای ایکوسیستم آبی، بشمول کوه ها، جنگلات، باطلات ها (wetlands)، دریاها، جھیل ها و طبقات آب دهی (aquifers).
وزارت انرژی و آب	۶.ب. ۱. فیصدی شورا ها در ۵ حوزه دریایی با پالیسی ها و مقررہ های عملی جهت اشتراک اهالی در مدیریت و انکشاف همه جانبه منابع آب.	۶.ب. حمایت و تقویت مشارکت جوامع محلی در بهبود مدیریت آب و حفظ الصحه.
هدف هفتم: حصول اطمینان از دسترسی به انرژی پایدار، مطمئن، مدرن و قابل استطاعت برای همه.		
وزارت انرژی و آب	۷,۱,۱ فیصدی نفوس که از طریق شبکه به برق دسترسی دارند. به تفکیک ۱. شهری ۲. دهاتی	۷,۱ الی سال ۲۰۳۰، حصول اطمینان از دسترسی به خدمات انرژی قابل استطاعت، مطمئن (reliable) و مدرن.
وزارت انرژی و آب	۷,۲,۱ سهم (فیصدی) انرژی تجدید پذیر (Renewable energy) در مصرف مجموعی انرژی برق	۷,۲ الی سال ۲۰۳۰، افزایش قابل ملاحظه سهم انرژی تجدید پذیر (Renewable energy) در ترکیب انرژی جهانی.

تارگیت	شاخص	واحد رهبر
۷,۳ الی سال ۲۰۳۰، مضاعف ساختن میزان موثریت انرژی.	۷,۳,۱ شدت انرژی (Energy intensity) اندازه شده بر اساس انرژی اولیه و تولیدات ناخالص داخلی	وزارت انرژی و آب
۷.ب الی سال ۲۰۳۰، گسترش زیرساخت ها و ارتقاء تکنالوژی جهت عرضه خدمات انرژی مدرن و پایدار برای همه.	۷.ب.۱ سرمایه گذاری در موثریت انرژی به عنوان فیصدی از تولید ناخالص داخلی و مقدار سرمایه گذاری مستقیم خارجی برای زیرساخت ها و تکنالوژی برای خدمات انکشافی پایدار.	وزارت انرژی و آب
هدف هشتم: ترویج (promote) رشد اقتصادی پایدار و فراگیر، اشتغال کامل، مناسب و مولد (productive) برای همه		
۸,۱ تداوم در رشد اقتصادی سرانه در مطابقت با شرایط ملی، به ویژه دستیابی به حداقل رشد ۷٪ تولید ناخالص داخلی در سال	۸,۱,۱ میزان رشد سالانه تولید ناخالص داخلی حقیقی.	وزارت مالیه
۸,۲ دستیابی به مولدیت اقتصادی از طریق تنوع، ارتقاء فن آوری و نوآوری، از جمله از طریق تمرکز بالای بخش های دارای ارزش افزوده بالا و نیازمند به نیروی کار بیشتر	۸,۲,۱ میزان رشد تولید ناخالص داخلی حقیقی فی نفر شاغل.	وزارت اقتصاد
۸,۳ ایجاد (promote) پالیسی های انکشافی که از فعالیت های تولیدی (productive activities)، ایجاد اشتغال مناسب، کار آفرینی، خلاقیت و نوآوری و رسمی سازی تشبثات خورد و متوسط از طریق دسترسی به خدمات مالی حمایت میکند.	۸,۳,۱ سهم استخدام غیر رسمی در سکتورها بدون زراعت. به تفکیک ۱. مجموع هر دو جنس الف. ذکور ب. اناث	وزارت تجارت و صنایع
۸,۵ الی سال ۲۰۳۰، تأمین اشتغال کامل و مولد (productive) و ایجاد شغل های مناسب برای تمام زنان و مردان به شمول جوانان و معلولین با پرداخت دستمزد مساوی برای کار های با ارزش یکسان.	۸,۵,۱ اوسط درآمد ساعتوار کارمندان. به تفکیک: ۱. شغل ۲. گروپ سنی ۳. معلولیت ۴. ذکور ۵. اناث	وزارت کار، امور اجتماعی، شهدا و معلولین

تاریت	شاخص	واحد رهبر
	۸,۵,۲ میزان بیکاری به تفکیک جنسیت ۱. ذکور ۲. اناث	وزارت کار، امور اجتماعی، شهدا و معلولین
۸,۶ الی سال ۲۰۳۰، کاهش قابل ملاحظه نسبت جوانان که شامل کار، مکتب و یا برنامه های آموزشی نیستند.	۸,۶,۱ میزان بیسوادی و بیکاری درجوانان بین سنین (۱۵-۲۴) ۱. بیسوادی ۲. بیکاری	وزارت کار، امور اجتماعی، شهدا و معلولین
۸,۷ اتخاذ اقدامات سریع و موثر بمنظور محو کارهای جبری، بردگی مدرن، قاچاق انسان و حصول اطمینان از جلوگیری و محو بدترین اشکال کار اطفال؛ از جمله سربازگیری و استفاده از اطفال سرباز، و الی سال ۲۰۲۵ پایان دادن تمام انواع کار بالای اطفال .	۸,۷,۱ فیصدی اطفال کارگر بین سنین ۵-۱۷، به تفکیک گروپ سنی: ۱. بین سن ۵-۱۱ ۲. بین سن ۱۲-۱۴ ۳. بین سن ۱۵-۱۷	وزارت کار، امور اجتماعی، شهدا و معلولین
۸,۸ حمایت از حقوق نیروی کار و ایجاد محیط کاری امن و مطمئن برای تمام کارگران به شمول کارگران مهاجر، بخصوص زنان مهاجر و کسانی که در شرایط ناپایدار (precarious) کاری قرار دارند.	۸,۸,۱ میزان وقوع جراحات وخیم و غیر وخیم کاری.	وزارت کار، امور اجتماعی، شهدا و معلولین
	۸,۸,۲ الحاق کنوانسیون های اساسی سازمان بین المللی کار	وزارت کار، امور اجتماعی، شهدا و معلولین
	۸,۸,۳ تعداد اشخاص (کارگران) که از راهای قانونی و منظم به اساس توافقنامه های دوجانبه کار (BLAs) به کشور های خارجی (کشورهای دارای تقاضا کارگر) اعزام میگرددند.	وزارت کار، امور اجتماعی، شهدا و معلولین
۸,۹ الی ۲۰۳۰، تهیه و تطبیق پالیسی ها جهت توسعه گردش گری پایدار که سبب ایجاد اشتغال، ترویج فرهنگ و محصولات محلی گردد.	۸,۹,۱ سهم گردش گری در تولید ناخالص داخلی.	وزارت اطلاعات و فرهنگ
	۸,۹,۲ نسبت اشتغال در صنعت گردشگری از مجموع اشتغال. به تفکیک: الف. ذکور ب. اناث	وزارت اطلاعات و فرهنگ

تارگیت	شاخص	واحد رهبر
۸,۱۰ تقویت ظرفیت نهاد های مالی داخلی جهت توسعه دسترسی به بانکداری، بیمه و خدمات مالی برای همه.	۸,۱۰,۱ تعداد شعبات بانک های تجاری بر هر ۱۰۰ هزار نفر	د افغانستان بانک
	۸,۱۰,۲ تعداد افرادی (۱۵ سال و بالاتر) دارای حساب بانکی در هر یک ۱۰۰ هزار نفر.	د افغانستان بانک
	۸,۱۰,۳ تعداد ماشین های اتومات صرافی یا ATM بر هر یک ۱۰۰ هزار نفر	د افغانستان بانک
۸.ب الی سال ۲۰۲۵، انکشاف و اجرایی نمودن استراتیژی اشتغال برای جوانان و تطبیق پیمان جهانی اشتغال سازمان بین المللی کار.	۸.ب.۱ فیصدی مصرف مجموعی دولت در برنامه های مصئونیت اجتماعی و برنامه های اشتغال زایی در تناسب بودجه ملی.	وزارت کار، امور اجتماعی، شهدا و معلولین
هدف نهم: ایجاد زیرساخت های مقاوم (Resilient)، تقویت صنعتی سازی پایدار، همه شمول و تشویق (Foster) نوآوری.		
۹,۱ ایجاد زیربنای باکیفیت، قابل اعتماد، پایدار و مقاوم، بشمول زیربنای منطقه وی و فرامرزی، جهت حمایت انکشاف اقتصادی و رفاه بشری، با تمرکز روی دسترسی مساویانه و قابل استطاعت برای همه.	۹,۱,۱ فیصدی نفوس روستایی که در فاصله ۲ کیلومتری یک سرک تمام فصلی زندگی میکنند.	وزارت احیاء و انکشاف دهات
۹,۲ الی سال ۲۰۳۰، تشویق صنعتی سازی پایدار و فراگیر، افزایش قابل ملاحظه سهم صنعت در استخدام و تولید ناخالص داخلی، در مطابقت به اوضاع ملی، و دوبرابر سازی سهم صنعت.	۹,۲,۱ فیصدی ارزش افزوده تولیدات صنایع فابریکاتی (Manufacturing value added) به تناسب: الف. تولیدات ناخالص داخلی ب. سرانه (Per Capita)	وزارت تجارت و صنایع
	۹,۲,۲ فیصدی اشتغال در صنعت از مجموع اشتغال.	وزارت تجارت و صنایع
۹,۳ افزایش دسترسی صنایع کوچک و سایر کسب و کار ها در کشور به خدمات مالی با ربح ارزان، و پیوستن این ها در زنجیره ارزش و بازار ها.	۹,۳,۱ فیصدی سهم صنایع کوچک در ارزش افزوده شده تمامی صنایع	وزارت تجارت و صنایع
	۹,۳,۲ فیصدی صنایع کوچک با قرضه.	وزارت تجارت و صنایع
۹.الف تسهیل در انکشاف زیر بنای پایدار و مقاوم از طریق افزایش حمایت های مالی، تکنالوژیکی و فنی در کشور.	۹.الف.۱ فیصدی کمک های رسمی بین المللی برای سکتور زیر بنا.	وزارت مالیه
۹.ج الی سال ۲۰۳۰، افزایش چشمگیر دستیابی به تکنالوژی معلوماتی و	۹.ج.۱ فیصدی نفوس تحت پوشش شبکه تیلیفون سیار (موبایل). به	وزارت مخابرات و تکنالوژی معلوماتی

واحد رهبر	شاخص	تارگیت
	تفکیک. ۱. تکنالوژی	مخابراتی و تلاش برای فراهم کردن دسترسی به انترنت قابل استطاعت.
هدف دهم: کاهش نابرابری در سطح ملی و بین المللی		
وزارت اقتصاد	۱۰/۱/۱ الف. رشد درآمد سرانه ب. رشد درآمد ۲۵٪ نفوس با کمترین در آمد.	۱۰/۱ الی سال ۲۰۳۰، دستیابی تدریجی و پایدار رشد درآمد ۲۵٪ نفوس با کمترین درآمد به میزان بالاتر از اوسط درآمد ملی.
وزارت کار، امور اجتماعی، شهدا و معلولین	۱۰/۴/۱ میزان مشارکت نیروی کار. به تفکیک: ۱. ذکور ۲. اناث	۱۰/۴ اتخاذ پالیسی ها، به ویژه پالیسی مالی، پالیسی دستمزد و پالیسی مسئولیت اجتماعی، و دستیابی تدریجی به تساوی بیشتر.
وزارت امور مهاجرین و عودت کنندگان	۱۰/۷/۱ فیصدی مهاجرین افغان که با ثبت و راجستر دارای مدرک اقامت در کشور های میزبان می باشند: ۱. پاکستان ۲. ایران	۱۰/۷ تسهیل مهاجرتهاى منظم، مطمئن و مصئون؛ انتقال مهاجرین از طریق اجرایی نمودن پالیسی های منظم و مدیریت شده مهاجرت.
وزارت امور مهاجرین و عودت کنندگان	۱۰/۷/۲ تعداد عودت کنندگان که حین عودت از کمک های بشردوستانه در یک سال مستفید می گردند.	
وزارت امور مهاجرین و عودت کنندگان	۱۰/۷/۳ تعداد استقرار پایدار فامیل های بیجاشده در هر سال.	
وزارت امور مهاجرین و عودت کنندگان	۱۰/۷/۴ فیصدی دسترسی به خدمات اساسی و زیربنائی شهرک های مهاجرین.	
وزارت امور مهاجرین و عودت کنندگان	۱۰/۷/۵ فیصدی عودت کنندگان و بیجاشده گان که از فرصت های شغلی و معیشتی برخوردار شده اند.	

واحد رهبر	شاخص	تارگيت
وزارت امور مهاجرين و عودت کنندگان	۱۰.ج. ۱۰ فيصدى مصارف ارسال حواله نظر به مجموع مبلغ حواله شده.	۱۰.ج. الى سال ۲۰۳۰، کاهش هزينه هاى تاديات مهاجرين به کمتر از ۳ فيصد و حذف دهليزها با هزينه بالاتر از ۵ فيصد در تاديات.
هدف يازدهم: ساختن شهرها و شهرک هاى (human settlements) همه شمول، مصئون، مقاوم (resilient) و پايدار		
وزارت شهرسازى و مسکن	۱۱,۱/۱ نسبت نفوس شهرى که در ساحات فقير نشين (slums)، غير پلانى ويا مسکن نا مناسبت زندگى مى کنند.	۱۱,۱ الى سال ۲۰۳۰، حصول اطمينان از دسترسى همگانى به مسکن مناسب، مطمئن و قابل استطاعت با خدمات ابتدائى و بهبود سا حات فقير نشين (slums).
وزارت ترانسپورت و هوانوردى ملکى	۱۱,۲/۱ نسبت جمعيت که دسترسى به خدمات ترانسپورت عامه (دولتى) دارند.	۱۱,۲ الى سال ۲۰۳۰، فراهم نمودن سيستم هاى حمل و نقل مصئون، ارزان و پايدار براى همه، بهبود مصئونيت جاده ها، خصوصاً گسترش حمل و نقل عامه، با توجه خاص به ضرورت هاى افراد اسيب پذير مانند زنان، اطفال، معلولين و کهن سالان.
وزارت شهر سازى	۱۱,۳/۲ فيصدى شهر هاى که ساختار جا مع مدنى در برنامه ريزى آن دخیل بوده ومدیریت آن بطور منظم وديموکراتیک صورت میگیرد.	۱۱,۳ الى سال ۲۰۳۰، افزايش شهرنشینی همه شمول و پايدار، و ظرفيت سازى، مدیریت یکپارچه، پايدار و مشارکتى شهرک ها (human settlements) در کشور.
وزارت اطلاعات و فرهنگ	۱۱,۴/۱ سهم بودجه ملّى که جهت حمايت و حفاظت از ميراث هاى طبيعى، فرهنگى، و همچنان سايت هاى ميراث جهانى اختصاص داده شده است.	۱۱,۴ افزايش تلاش ها براى حفاظت و مصئونيت ميراث هاى فرهنگى و طبيعى.
اداره ملّى امادگى مبارزه باحوادث	۱۱,۵/۱ تعداد افراد کشته شده، بيجا و يا گمشده و متضررين حوادث در هر صد هزار نفوس. به تفکيک ۱. مرگ و مير ۲. افراد بيجا شده وگمشده ۳. متضررين	۱۱,۵ الى سال ۲۰۳۰، کاهش قابل ملاحظه تعداد مرگ و مير و متضررين، و کاهش خسارات مستقيم اقتصادى مرتبط با توليد ناخالص داخلى ناشى از حوادث (disasters)، بشمول حوادث مرتبط به آب، با تمرکز بر حمايت از افرادى فقير و اسيب پذير.
شاروالى کابل	۱۱,۶/۱ ميزان زباله هاى (solid waste) شهرى از مجموع کل زباله هاى	۱۱,۶ الى سال ۲۰۳۰، کاهش اثرات نا مطلوب سرانه محيط زيستى در

واحد رهبر	شاخص	تارگیت
	تولید شده که الف. بطور منظم جمع آوری ب. بعد از جمع آوری تخلیه نهایی گردیده	شهرها، از جمله از طریق توجه خاص به کیفیت هوا، مدیریت شهرداری و دیگر انواع زباله.
اداره ملی حفاظت محیط زیست	۱۱,۶,۲ اوسط سالانه ذرات معلق. (بطور مثال ۲,۵ PM و ۱۰ PM) در شهر ها (میزان نفوس).	
وزارت امور داخله	۱۱,۷,۲ تعداد افرادی که مورد آزار و اذیت فیزیکی یا جنسی در ۱۲ ماه گذشته قرار گرفته باشند. به تفکیک ۱. مجموع هردو جنس الف. ذکور ب. اناث	۱۱,۷ الی سال ۲۰۳۰، ایجاد تسهیلات جهت دسترسی همگانی به اماکن عامه (public spaces)، مطمئن، فراگیر، قابل دسترس و سرسبز، به ویژه برای زنان، کودکان، افراد کهن سال و افراد معلول.
وزارت شهر سازی	۱۱الف. ۱. نسبت نفوس مسکون در شهر های که در آن پلان های انکشاف شهری و منطقوی را مبنی بر پیشبینی نفوس، ضروریات منابع و وسعت شهر تطبیق میکنند.	۱۱الف. حمایت از روابط مثبت اقتصادی، اجتماعی و محیط زیستی میان شهرها، حومه های شهری (Peri-urban) و مناطق روستایی از طریق تقویت برنامه ریزی انکشافی ملی و منطقوی.
اداره ملی آمادگی مبارزه باحوادث	۱۱ب. ۱. فیصدی ادارات محلی که استراتژی کاهش خطرات وحوادث را در مطابقت با چارچوب سندای (Sendai) برای کاهش خطرات طبیعی پذیرفته و تطبیق می نمایند.	۱۱ب. الی سال ۲۰۳۰، افزایش قابل ملاحظه تعداد شهرها و شهرک ها (human settlements) با پالیسی و پلان های یکپارچه جهت بدست آوری موثریت منابع، کاهش تاثیرات و سازگاری با تغییرات اقلیمی، مقاوم در مقابل حوادث؛ انکشاف و تطبیق سیستم مدیریت حوادث در مطابقت به "چارچوب Sendai برای کاهش خطرات حوادث سال ۲۰۱۵-۲۰۳۰".
هدف دوازدهم: حصول اطمینان از شیوه های پایدار تولید و مصرف		
وزارت زراعت، آبیاری و مالداري	۱۲,۳,۱ فیصدی ضایعات گندم و برنج درجریان تولید در سال. به تفکیک: الف. گندم ب. برنج	۱۲,۳ الی سال ۲۰۳۰، کاهش سرانه ضایعات موادغذایی تا پنجاه فیصد درسطوح مختلف عرضه مصرف کننده و کاهش ضایعات مواد غذایی در طول زنجیره تولید، به شمول عرضه
اداره ملی حفاظت محیط زیست	۱۲,۴,۱ ایجاد و تطبیق پلان عمل ملی برای شش توافقنامه چند جانبه	۱۲,۴ الی سال ۲۰۳۰، مدیریت مناسب مواد کیمیایی و زباله ها در دوران

تارگيت	شاخص	واحد رهبر
زندگي (life cycle) در مطابقت با چارچوب های بين المللی توافق شده و کاهش انتشار آنها در هوا، آب و خاک جهت کاهش تاثيرات نامطلوب آنها بالای صحت انسانها و محيط زيست.	محيط زمينی بين المللی از قبيل کنوانسيون های استاکهلم، وينا، میناماتا، باسيل، روتردام و پروتوکول منتريال در ارتباط مواد خطرناک و ديگر مواد کيمياوی جهت تطبيق تعهدات و مسؤوليت های افغانستان در انتقال اطلاعات مورد نیاز توافق نامه مربوطه.	
۱۲،۶ تشويق شرکت ها بخصوص شرکت های بزرگ و فرامرزی در اتخاذ شيوه های توليدی پايدار و توحيد معلومات آن در گزارشات.	۱۲،۶/۱ تعداد از شرکت های که از پايداری گزارش انتشار میکنند.	وزارت تجارت و صنايع
۱۲.الف جذب حمايت کشورهای توسعه یافته بمنظورتقويت و توانمند سازی ظرفيت های علمی و تکنولوژیکی برای تطبيق شيوه های پايدار توليد و مصرف.	۱۲.الف.۱۰ انجام تقيقات علمی بمنظور حفاظت از محيط زيست، توليد انرژی پاک، افزايش توليدات داخلی و رسيدن به خود کفایي	اکادمی علوم
۱۲.ب. انکشاف و تطبيق ابزار ها جهت نظارت از فعاليت های گردشگری پايدار که باعث اشتغالزایی، ترويج فرهنگ و محصولات محلی گردد	۱۲.ب.۱۰ تعداد پالیسی ها و استراتیژی های گردشگری پايدار همراه با پلان های تطبيقی و ابزار های نظارتی آن.	وزارت اطلاعات و فرهنگ
هدف سیزدهم: اتخاذ قدامات فوری در جهت مبارزه با تغيرات اقلیمی و تاثيرات آن		
۱۳،۱ تقويت ظرفيت های انعطاف پذير و مقاوم (resilient) در مقابل خطرات اقلیمی و حوادث طبیعی.	۱۳،۱/۱ فیصدي انکشاف ستراتیژی ها و راه کار های کاهش خطرات و حوادث طبیعی در سطوح ولسوالی ها و محلات.	اداره ملی امادگی مبارزه باحوادث
۱۳،۲ ادغام و شامل سازی اقدامات تغيير اقليم در پالیسی ها و استراتیژی های ملی.	۱۳،۲/۱ فیصدي پیشرفت در عرصه ایجاد یا عملی ساختن پالیسی/ استراتیژی و یا برنامه جامع که سبب توانمند شدن افغانستان برای سازگاري با اثرات نامطلوب تغییرات آب و هوا میشود و همچنان سبب کاهش در انتشار گازهاي گلخانه اي شده، به نحوي که توليد غذا را تهديد نکند. (به شمول برنامه سازگاری ملی NAP، سهم مشارکت ملی NDC، گزارش های ملی NC، گزارش تجديد شده دوساله BUR وغيره).	اداره ملی حفاظت محيط زيست
هدف پانزدهم: حفاظت، بازسازی و بهبود استفاده پايدار ایکوسیستم های زمینی (terrestrial)، مدیریت پايدار جنگلات، مبارزه علیه صحرایی شدن زمین، متوقف کردن تخریب زمین و ضایعات		

واحد رهبر	شاخص	تارگیت
تنوع زیستی (biodiversity)		
وزارت زراعت، آبیاری و مالداري	۱۵,۱,۱ تناسب مساحت جنگلات از تمام اراضي کشور.	۱۵,۱ الی سال ۲۰۳۰، حصول اطمینان از حفاظت، احیا و استفاده پایدار ایکوسیستم های آب شیرین (Fresh water) در سطح زمین و زیرزمین (inland) و خدمات آن ها، بخصوص جنگلات، ساحات مرطوب (wetland)، کوه ها و زمین های خشک (drylands)، مطابق تعهدات به توافقنامه های بین المللی.
وزارت زراعت، آبیاری و مالداري	۱۵,۲,۱ فیصدي پوشش جنگلات تحت مدیریت پایدار.	۱۵,۲ الی سال ۲۰۳۰، بهبود تطبیق مدیریت پایدار انواع جنگلات، خاتمه دادن به پروسه قطع جنگلات. احیای دوباره و انکشاف جنگلات (afforestation).
وزارت انرژی و آب	۱۵,۳,۱ مساحت ساحاتیکه تحکیمات صورت میگیرد (مساحت اراضي تخریب شده توسط سیلاب نظر به مساحت کلی اراضي در مسیر دریا ها و مجراهای آبی با استفاده از تدابیر ساختمانی و غیر ساختمانی).	۱۵,۳ الی سال ۲۰۳۰، مبارزه با صحرایی شدن (desertification) زمین و احیاء خاک و زمین تخریب شده (degraded)، بشمول اراضي متأثر از خشکسالی و سیلاب، و تلاش برای رسیدن به جهان عاری از اراضي تخریب شده.
اداره ملی حفاظت محیط زیست	۱۵,۴,۱ فیصدي ساحات مهم دارای تنوع زیستی کوهستانی که تحت پوشش به عنوان مناطق حفاظت شده (protected areas). قرار گرفته اند.	۱۵,۴ الی سال ۲۰۳۰، اطمینان از حفظ ایکوسیستم کوهستانی؛ بشمول تنوع زیستی آنها بمنظور ارتقای ظرفیت آنها در ارایه مزایای لازم جهت تحقق انکشاف پایدار .
اداره ملی حفاظت محیط زیست	۱۵,۵,۱ شاخص لست سرخ. (تهیه لست انواع حفاظت شده مطابق به معیارهای اتحادیه بین المللی حفاظت از طبیعت یا IUCN).	۱۵,۵ اتخاذ اقدامات عاجل و قابل ملاحظه برای کاهش تخریبات مسکن های طبیعی (natural habitats)، متوقف کردن ضایعات تنوع زیستی و الی سال ۲۰۳۰ حفاظت و جلوگیری از گیاهها و حیوانات که در معرض انقراض قرار دارند.
اداره ملی حفاظت محیط زیست	۱۵,۷,۱ تناسب تجارت حیوانات وحشی و محصولات آنها که بطور غیرقانونی شکار و قاچاق شده اند.	۱۵,۷ اتخاذ اقدامات عاجل برای خاتمه دادن شکار غیر قانونی و قاچاق گیاهان و حیوانات حفاظت شده، و جلوگیری از عرضه و تقاضای غیر قانونی حیوانات وحشی.

واحد رهبر	شاخص	تارگیت
اداره ملی حفاظت محیط زیست	۱۵/۸/۱ تصویب قوانین ملی مربوط به جلوگیری و یا کنترل از مهاجم انواع مختلف بیگانگان (Invasive alien species).	۱۵/۸ الی سال ۲۰۲۵، اتخاذ اقدامات برای جلوگیری از ورود مهاجم های ناسازگار و کاهش قابل ملاحظه تاثیر آن روی ایکوسیستم های آب و زمین.
اداره ملی حفاظت محیط زیست	۱۵/۹/۱ پیشرفت بطرف اهداف تعیین شده ملی مطابق به هدف دوم تنوع حیات Aichi پلان استراتژیک برای تنوع حیات ۲۰۱۱ الی ۲۰۲۰.	۱۵/۹ الی سال ۲۰۳۰، ادغام و شامل ساختن ارزش های ایکوسیستم و تنوع زیستی دریان های ملی و محلی، در پروسه های انکشافی و در استراتژی کاهش فقر.
اداره ملی حفاظت محیط زیست	۱۵.الف.۱ سهم کمک های انکشافی رسمی و مصارف عامه بالای استفاده پایدار تنوع حیات و ایکوسیستم ها.	۱۵.الف بسیج سازی و افزایش قابل توجه منابع مالی از تمام منبع ها برای حفظ و استفاده پایدار تنوع زیستی و ایکوسیستم ها.
هدف شانزدهم: ترویج جوامع صلح آمیز و همه شمول برای انکشاف پایدار، ایجاد دسترسی به عدالت برای همه و تشکیل نهاد های موثر، حسابه و همه شمول در تمام سطوح		
اداره ملی آمادگی مبارزه باحوادث	۱۶/۱/۲ فیصدی مرگ ومیر ناشی از جنگ در هر صدهزار نفوس : ۱. ناشی از ماین های متعارف ۲. ناشی از مواد انفجاریه تعبیه شده با پلیت فشاری ۳. ناشی از مهمات باقیمانده از جنگ	۱۶/۱ کاهش قابل ملاحظه خشونت با تمام اشکال آن و مرگ و میر مرتبط به آن در همه جا.
اداره ملی آمادگی مبارزه باحوادث	۱۶/۱/۵ فیصدی پاکاری اراضی از ماین و مهمات منفجر ناشده	
وزارت کار، امور اجتماعی، شهدا و معلولین	۱۶/۲/۱ نسبت اطفال بین سنین ۱-۱۷ که مورد خشونت و شکنجه فیزیکی و یا روانی مراقبت کننده در ماه گذشته قرار گرفته باشند.	۱۶/۲ پایان بخشیدن به تمام اشکال خشونت ها و سو استفاده علیه اطفال از جمله قاچاق، استثمار و شکنجه
وزارت عدلیه	۱۶/۲/۲ تعداد قربانیان قاچاق انسان در هر ۱۰۰ هزار جمعیت. به تفکیک: ۱. مجموع هر دو جنس الف. ذکور ب. اناث	
وزارت امور داخله	۱۶/۳/۱ تعداد افرادیکه مورد آزار و اذیت فیزیکی یا جنسی در ۱۲ ماه گذشته قرار گرفته باشند و به ارگان های زیربط مراجعه نموده باشند. به تفکیک ۱. مجموع هردو جنس	۱۶/۳ ارتقای (promote) حاکمیت قانون به سطح ملی و بین المللی و حصول اطمینان از دسترسی مساویانه همه به عدالت.

واحد رهبر	شاخص	تارگیت
	الف. ذکور ب. اناث	
وزارت امور داخله	۱۶,۳,۲ نسبت زندانیان بی سرنوشت بر مجموع زندانیان به تفکیک ۱. مجموع هردو جنس الف. ذکور ب. اناث	
وزارت عدلیه	۱۶,۳,۳ تعداد مستفید شونده گان از مساعدتهای حقوقی جهت دسترسی به عدالت	
وزارت امور داخله	۱۶,۴,۱ ارزش پول های غیر قانونی داخل و خارج شده از کشور	۱۶,۴ الی سال ۲۰۳۰، کاهش قابل ملاحظه جریان های مالی و تسلیحاتی غیر قانونی؛ تقویت حصول و بازگشت دارایی های سرقت شده و مبارزه علیه تمام اشکال جرایم سازمان یافته.
وزارت امور داخله	۱۶,۴,۲ نسبت سلاح های خورد و سبک که کشف و ضبط گردیده، مطابق به نورم های بین المللی و ابزار های قانونی ثبت و مورد پیگیری قرار میگیرد.	
لوی سارنوالی	۱۶,۵,۱ نسبت اشخاص که حد اقل با یکی از کارمندان رسمی در ارتباط بوده و در جریان یک سال گذشته به یکی از کارمندان دولتی رشوه داده و یا از نزدش رشوه خواسته شده است. به تفکیک: ۱. مجموع الف. ذکور ب. اناث	۱۶,۵ کاهش قابل ملاحظه فساد و رشوه ستانی در تمام اشکال آن.
اداره امور	۱۶,۵,۳ فیصدی ثبت، تدقیق، بررسی و نشر دارایی های کارمندان عالی رتبه دولتی پیش بینی شده در قوانین نافذه کشور.	
وزارت امور خارجه	۱۶,۸,۱ نسبت عضویت و حق رای دهی افغانستان در نهاد های بین المللی. به تفکیک: ۱. نهاد های بین المللی	۱۶,۸ گسترش و تقویت اشتراک افغانستان در نهاد های حکومتداری جهانی.

واحد رهبر	شاخص	تارگیت
اداره مستقل ثبت و احوال نفوس	۱۶,۹,۱ تعداد تولدات ثبت شده.	۱۶,۹ الی سال ۲۰۳۰، تهیه هویت حقوقی یا قانونی برای همه، بشمول ثبت تولدات.
وزارت اطلاعات و فرهنگ	۱۶,۱۰,۱ تعداد موارد تأیید شده قتل، اختطاف، مفقودی اجباری، بازداشت خود سرانه و شکنجه ژورنالستان، کارمندان رسانه ها، اعضای اتحادیه تاجران و فعالین حقوق بشر در ۱۲ ماه گذشته.	۱۶,۱۰. حصول اطمینان از دسترسی عام به اطلاعات و حمایت از آزادی های اساسی مطابق به قوانین ملی و موافقتنامه های بین المللی
وزارت اطلاعات و فرهنگ	۱۶,۱۰,۲ تعداد قوانین، مقررہ ها و پالیسی هایکه دسترسی عمومی را به اطلاعات تضمین می نمایند، اتخاذ و تطبیق گردیده اند	
وزارت امور داخله	۱۶.الف.۱ موجودیت نهادهای مستقل ملی حقوق بشر در مطابقت با قواعد شناخته شده پاریس.	۱۶.الف تقویت نهاد های ملی مربوطه بشمول ارتقای ظرفیت در تمام سطوح، توسط همکاری های بین المللی بمنظور جلوگیری از خشونت و مبارزه علیه تروریزم و جرایم.
هدف هفدهم: تقویت ابزار های تطبیقی واحیا مشارکت جهانی برای انکشاف پایدار		
وزارت مالیه	۱۷,۱,۱ نسبت عواید داخلی بر تولید ناخالص داخلی.	۱۷,۱ تقویت و بسیج سازی منابع داخلی، با استفاده از حمایت بین المللی بمنظور ارتقای ظرفیت داخلی در جمع آوری مالیات و عواید.
وزارت مالیه	۱۷,۱,۲ تناسب تمویل بودجه ملی از عواید ملی.	
وزارت تجارت و صنایع	۱۷,۳,۱ سهم سرمایهگذاری های مستقیم خارجی (FDI) از مجموع تولیدات ناخالص داخلی.	۱۷,۳ بسیج سازی منابع مالی اضافی برای کشور از منابع مختلف.
وزارت مخابرات و تکنالوژی معلوماتی	۱۷,۶,۲ فیصدی مشترکین انترنت ثابت برودباند در هر ۱۰۰ نفر مسکونی. به تفکیک ۱. سرعت	۱۷,۶ افزایش همکاری های شمال - جنوب، جنوب - جنوب، همکاری های سه جانبه منطقوی و بین المللی، جهت دسترسی به علوم ساینسی، تکنالوژی و نوآوری و افزایش شریک سازی معلومات به اساس شرایط توافق شده متقابل بشمول همانگی بهتر در میکانیزم های موجود به خصوص به سطح سازمان ملل و میکانیزم تسهیل تکنالوژی جهانی.
وزارت مخابرات و تکنالوژی معلوماتی	۱۷,۸,۱ نسبت نفوس که از خدمات انترنت استفاده میکنند.	۱۷,۸ الی سال ۲۰۳۰، فعال سازی کامل بانک تکنالوژی (Technology bank) و ساینس، و میکانیزم های ظرفیت سازی جهت افزایش استفاده

واحد رهبر	شاخص	تارگیت
		تکنالوژی بلخصوص تکنالوژی معلوماتی و مخابراتی.
وزارت تجارت و صنایع	۱۷/۱۱/۱ سهم صادرات افغانستان در مجموع صادرات جهان.	۱۷/۱۱ الی سال ۲۰۳۰، افزایش صادرات کشور بلخصوص دوبرابر ساختن سهم صادرات کشور در صادرات جهانی.
وزارت مالیه	۱۷/۱۳/۱ تولید ناخالص داخلی (ملیارد دالر امریکایی)	۱۷/۱۳ تقویت ثبات اقتصاد کلان توسط هماهنگی و انسجام پالیسی ها.
وزارت مالیه	۱۷/۱۷/۱ مقدار پول تخصیص شده به منظور مشارکت عامه - خصوصی (به میلیون دالر)	۱۷/۱۷ تشویق و بهبود مشارکت موثر عامه، عامه - خصوصی و جامعه مدنی بر اساس تجارب و منابع استراتیژی مشارکت.
اداره ملی احصاییه و معلومات	۱۷/۱۸/۱ نسبت شاخص های انکشاف پایدار که در سطح ملی به تفکیک جزئیات تولید شده، با مقاصد همخوانی داشته و در مطابقت با پرنسپ های اساسی احصائیه های رسمی قرار داشته باشد	۱۷/۱۸ الی سال ۲۰۲۰ تسریع حمایت های ارتقاء ظرفیت جهت افزایش سریع فراهم سازی ارقام با کیفیت بلند، به موقع و قابل اعتماد به تفکیک عاید، جنسیت، سن، نژاد، قومیت، وضعیت مهاجرت، معلولیت، موقعیت جغرافیای و سایر مشخصات مرتبط به خصوصیات ملی
اداره ملی احصاییه و معلومات	۱۷/۱۸/۲ تعداد کشور های که قانون ملی احصائیه شان مشمول پرنسپ های اساسی احصائیه رسمی می باشد	
اداره ملی احصاییه و معلومات	۱۷/۱۹/۱ ارزش دالری تمام منابع که برای ارتقای ظرفیت احصائیوی در کشور های روبه انکشاف تخصیص داده شده است.	۱۷/۱۹ الی سال ۲۰۳۰ تقویت ابتکارات موجود جهت انکشاف شیوه های که پیشرفت انکشاف پایدار را اندازه گیری کرده بتواند و متمم تولید ناخالص داخلی و ارتقای ظرفیت را در کشور های روبه انکشاف حمایت کند
اداره ملی احصاییه و معلومات	۱۷/۱۹/۲ نسبت کشور های که (الف) در ده سال گذشته حداقل یک سرشماری نفوس و مسکن را انجام داده اند، (ب) به ۱۰۰ فیصد ثبت تولدات و ۸۰ فیصد ثبت وفیات دست یافته اند.	

منابع و مأخذ:

- سروى وضعيت زندگى مردم افغانستان (ALCs - - ۲۰۱۷) اداره ملي احصائيه و معلومات سال ۱۳۹۵
- خلاصه برنامه هاى ملي داراى اولويت (NPPs) - وزارت ماليه افغانستان دسمبر ۲۰۱۶
- پروفايل ولايتى مالى و بودجه - رياست بودجه ولايتى - وزارت ماليه افغانستان سال ۱۳۹۷
- خلاصه طرح هاى اقتصادى و ظرفيت موجود بالقوه ولايات - وزارت اقتصاد سال ۱۳۹۷
- سند چارچوب ملي صلح و انكشاف افغانستان (ANPDF) - وزارت اقتصاد و ماليه ۱۳۹۵-۱۴۰۰
- برگزيده شاخص هاى اقتصادى و انكشافى، وزارت اقتصاد سال ۱۳۹۷
- اهداف انكشاف پايدار افغانستان - وزارت اقتصاد (۲۰۱۵-۲۰۳۰)

منابع معلوماتى در سطح ولايت :

- رياست زراعت ، مالدارى و ابيارى
- سكتور اقتصاد ورشد سكتور خصوصى
- رياست احصائيه
- رياست اطلاعات و فرهنگ
- رياست انرژى و برق
- رياست پوهنتون
- مستوفيت
- رياست عدليه
- رياست مخابرات
- رياست كار و امور اجتماعى
- رياست اقوام و قبائل
- رياست امور زنان
- رياست معادن
- رياست گمركات
- رياست انكشاف دهات
- رياست حج و اوقاف

وزارت اقتصاد
آدرس: چهارراهی انصاری ، شهر نو، کابل - افغانستان
ایمیل آدرس: info@moec.gov.af
شماره تماس: 075 211 60 75

پنجاب کی اقتصادی ترقی

پروفیسر بلاغ

پنجاب

۱۶۹۸

